

01-50-19

Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo, Centrala: (033) 66 36 30; 27 81 00

Broj: 01-03-A-1159-2/11
Sarajevo, 21. 4. 2011.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 26-04-2011			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
01-50-13		334/11	

B

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
PREDSTAVNIČKI DOM BiH
SARAJEVO

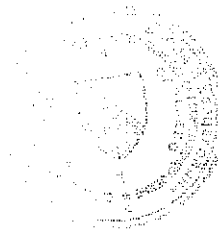
Poštovani,

Dostavljamo Vam tekst Godišnjeg izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2010. godinu, u skladu sa članom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Tekst smo pripremili za publikovanje i nakon štampanja biće Vam naknadno dostavljen.

Finansijski izvještaj, ocijenjen od revizorske kuće KPMG B-H d.o.o.Sarajevo, dostavljen je kao poseban dokument.

O svim pitanjima u vezi sa Izvještajem spreman sam da Vam dam dodatna objašnjenja.

S poštovanjem,

GUVERNER

dr. Kemal Kozarić

02-50-19

Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo, Centrala: (033) 66 36 30; 27 81 00

Broj: 02-03-1-1450-2/11
Sarajevo, 21. 4. 2011.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 26-04-2011			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02-50-19-339		11	

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
DOM NARODA BiH
SARAJEVO

Poštovani,

Dostavljamo Vam tekst Godišnjeg izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2010. godinu, u skladu sa članom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Tekst smo pripremili za publikovanje i nakon štampanja biće Vam naknadno dostavljen.

Finansijski izvještaj, ocijenjen od revizorske kuće KPMG B-H d.o.o. Sarajevo, dostavljen je kao poseban dokument.

O svim pitanjima u vezi s Izvještajem spreman sam da Vam dam dodatna objašnjenja.

S poštovanjem,

GUVERNER
dr. Kemal Kozarić

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ CBBiH ZA 2010.

Mart, 2011.

Uvodna riječ guvernera	4
Pravni status i odgovornost Centralne banke Bosne i Hercegovine	7
1. EKONOMSKA KRETANJA U 2010.	9
1.1 Međunarodno okruženje	9
1.2. Ekonomska kretanja u BiH	13
1.2.1 Bruto domaći proizvod.....	13
1.2.2 Industrijska proizvodnja.....	14
1.2.3 Građevinarstvo	19
1.2.4. Cijene	20
1.2.5 Zaposlenost i plate	24
1.2.6 Vladine finansije.....	30
1.2.7 Vladin vanjski dug.....	38
1.2.8 Platni bilans	41
1.2.9 Nominalni i realni efektivni kurs.....	51
1.2.10 Direktne strane investicije	54
2. MONETARNA POLITIKA I DEVIZNE REZERVE	55
2.1 Sprovođenje monetarne politike.....	55
2.2 Monetarni trendovi	56
2.3 Monetarni agregati.....	57
2.4 Instrumenti monetarne politike: obavezna rezerva	63
2.5. Devizne rezerve	66
3. PLATNI PROMET CBBiH I KOMERCIJALNIH BANAKA	72
4. UPRAVLJANJE GOTOVINOM / POSLOVANJE TREZORA.....	76
5. CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE KAO BANKARSKI I FISKALNI AGENT	79
6. INTERNA REVIZIJA	81
7. MEĐUNARODNA SARADNJA I EVROPSKE INTEGRACIJE	83
8. FINANSIJSKI SEKTOR.....	87
8.1 Institucionalni okvir bankarskog sektora.....	87
8.2 Karakteristike bankarskog sektora	88
8.3 Struktura bankarskog sektora.....	89
8.4 Krediti	92
8.5 Depoziti.....	95
8.6 Kvalitet aktive banaka	98
8.7. Profitabilnost banaka	99
8.8 Kapital banaka.....	100
8.9. Kamatne stope	101
8.10 Strane investicije u bankarski sektor	107
8.11 Ostali dijelovi finansijskog sektora	109
9. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI (DOSTAVLJAJU SE KAO POSEBNA CJELINA)	115
10. DODATAK.....	116
10. 1 Najvažniji događaji u 2010.	116
10.2 Rukovodstvo i struktura CBBiH	118
10.3 Publikacije i web stranica	123
10.4 Skraćenice	124
11. STATISTIČKE TABELE.....	125

Članom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni list Bosne i Hercegovine" broj I/97) propisana je obaveza Centralne banke BiH da u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine tri dokumenta:

- finansijski izvod ovjeren od revizora,
- izvještaj o svom poslovanju tokom godine i
- izvještaj o stanju privrede.

Skladno navedenom članu urađen je Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2010. godinu koji sadrži ove izvještaje.

Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2010. godinu razmatran je na 3. sjednici Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, održanoj u Sarajevu 30.3.2011. godine.

dr. Kemal Kozarić, guverner

Uvodna riječ guvernera

Iza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) je još jedna uspješna godina, u kojoj su sve aktivnosti obavljene u skladu s mandatom CBBiH, pored izuzetno složene ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini.

Godina 2010. može se obilježiti kao godina postepenog oporavka bosanskohercegovačke ekonomije od negativnih uticaja globalne finansijske i ekonomske krize.

Nakon prvi put zabilježenog pada BDP-a od -3,2% u 2009, ekonomija Bosne i Hercegovine u 2010. bilježi blagi oporavak i rast od 0,9%, prvenstveno kao rezultat povećanih aktivnosti na tržištima najznačajnijih vanjskotrgovinskih partnera i oporavka njihovih ekonomija. Iako je Bosna i Hercegovina, statistički gledano, izašla iz recesije, zabrinjavajući porast nezaposlenosti od 3% i potreba za izgradnjom adekvatnog poslovnog ambijenta u skladu sa zahtjevima tržišne ekonomije i podizanje konkurentne sposobnosti ekonomije, ostaje najveća obaveza za sve nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini i u narednom periodu.

Problemi iz realnog sektora odrazili su se na finansijski sektor. Značajan porast nezaposlenosti uticao je na smanjenje finansijske sposobnosti stanovništva i privrede, što je dovelo do porasta nivoa nenaplativih kredita koji su na kraju godine iznosili 11,4%, te se direktno odrazili na profitabilnost bankarskog sektora koji je prvi put iskazao gubitak od 124,3 miliona KM. I pored iskazanog gubitka, bankarski sektor je pokazao visok nivo otpornosti na eksterne uticaje, te obezbijedio adekvatan nivo rezervacija za nekvalitetne zajmove na račun profitabilnosti.

Vladine finansije, i pored potpisanog stand-by aranžmana s MMF-om i preduzetih koraka ka konsolidaciji budžeta i reformi, na koje su se svi nivoi vlasti obavezali, u 2010. bilježe deficite budžeta na svim nivoima, te će se i u 2011. morati nastaviti sa započetim reformama i smanjenjem javne potrošnje.

CBBiH je dosljednom provedbom monetarne politike u okviru svojih nadležnosti doprinosila očuvanju finansijske stabilnosti i stvaranju preduslova za postizanje makroekonomske stabilnosti. Početkom 2010. aktivno je učestvovala u osnivanju Stalnog komiteta za finansijsku stabilnost BiH i u radu drugih finansijskih institucija, poput Agencije za osiguranje depozita i Fiskalnog vijeća BiH.

U toku 2010. redovna koordinacijska uloga CBBiH u bankarskoj superviziji usmjerena je na sagledavanje rizika finansijskog sektora, kroz izradu testova na stres zajedno sa Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i Agencijom za bankarstvo Federacije BiH.

Na operativnom planu uspješno su izvršavane sve funkcije u skladu s mandatom CBBiH. Osigurano je uspješno održavanje platnih sistema BiH, obavljanje poslova fiskalnog agenta BiH, te održavanje kvalitete gotovine u opticaju. U 2010. promijenjena je apoenska struktura, tako što su iz optičaja povučene novčanice od 5 KM i zamijenjene kovanicama identične apoenske vrijednosti.

CBBiH je obezbijedila aktivnu podršku kao agent Bosne i Hercegovine agencijama Moody's Investor Service i Standard & Poor's i obezbijedila neophodne podatke za potrebe njihovih analiza u procesu revidiranja kreditnog rejtinga koji je ostao nepromijenjen: B+ sa stabilnim izgledima (Standard & Poor's), odnosno B2 sa stabilnim izgledima (Moody's).

CBBiH je u 2010. nastavila s jačanjem internih kapaciteta. Implementiran je projekat „Jačanje kapaciteta upravljanja ljudskim resursima u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine“, koji je realizovan je u okviru Twinning Light programa uz finansijsku podršku Evropske unije i proveden je u saradnji s partnerskim centralnim bankama Njemačke i Češke.

Program tehničke saradnje u okviru IPA projekta CBBiH s Evropskom centralnom bankom (ECB) i osam nacionalnih centralnih banaka zone eura započeo u 2010, u trajanju od osamnaest mjeseci, ima za cilj unapređenje značajnih poslovnih oblasti CBBiH u skladu sa standardima centralnog bankarstva Evropske unije (EU).

U 2010. uloženi su dodatni naponi za unapređenje uslova rada zaposlenika CBBiH, te je uspješno završena adaptacija i useljenje dijela Centralnog ureda CBBiH u nove prostorije u ulici Mehmeda Spahe u Sarajevu, a u Banjoj Luci je kupljeno zemljište za izgradnju novog objekta za potrebe GBRS CBBiH Banja Luka.

Može se zaključiti da je 2010. bila izuzetno teška godina, puna izazova na koje je CBBiH uspješno odgovorila u skladu sa svojim ovlaštenjima. Namjera je da i u 2011. CBBiH nastavi s konzistentnom i odgovornom monetarnom politikom na bazi valutnog odbora, da radi na održavanju finansijske stabilnosti, jačanju koordinacije bankarske supervizije i zadrži kontinuitet u jačanju unutrašnjih kapaciteta.

Uspješan rad CBBiH ostvaren je zahvaljujući Upravnom vijeću, Upravi i svim zaposlenicima, bez čije profesionalne angažovanosti i izuzetnog doprinosa ovi rezultati ne bi bili mogući.

Pravni status i odgovornost Centralne banke Bosne i Hercegovine

U skladu s Ustavom - Aneksom 4. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine, osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997.¹ i počela je s radom 11. augusta 1997.

Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilna marka) tako što je izdaje, uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. konvertibilna marka je vezana za euro prema kursu jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definiše i kontrolira provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na bezbjedan i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta, nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od institucija na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno depozite entiteta i njihovih javnih institucija na osnovu zajedničke odluke entiteta, kao i depozite komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine, u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07

Centralna banka Bosne i Hercegovine je potpuno nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog sprovođenja svojih zadataka.

Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine se sastoji od pet članova koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera koji je ujedno i predsjedavajući. Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Uprava CBBiH koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine) na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacionih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko Distriktu.

1. EKONOMSKA KRETANJA U 2010.

1.1 Međunarodno okruženje

- Svijet

Oporavak svjetske ekonomije u 2010. odvijao se različitim tempom. Prema procjeni MMF-a globalni ekonomski rast u 2010. zabilježen je na nivou od 4,6%. U prvoj polovini godine, oporavak je bio izraženiji u SAD-u nego u Evropi i Japanu. U drugoj polovini 2010. SAD su doživjele usporavanje, dok je u Evropi i Aziji tempo oporavka ubrzan. Najveći pokretač globalnog rasta je bila Kina, koja je zabilježila godišnji rast od 10%.

Tokom većeg dijela godine, nizak stepen povjerenja potrošača i smanjeni prihodi domaćinstava zadržali su potrošnju na niskom nivou u većem dijelu razvijenog svijeta. Istovremeno, oporavak razvijenih zemalja će ostati na niskom nivou, sve dok se povećanje investicija ne bude reflektovalo na rast zaposlenosti koja se nije bitnije smanjila i ostala je jedan od ključnih makroekonomskih problema u svijetu.

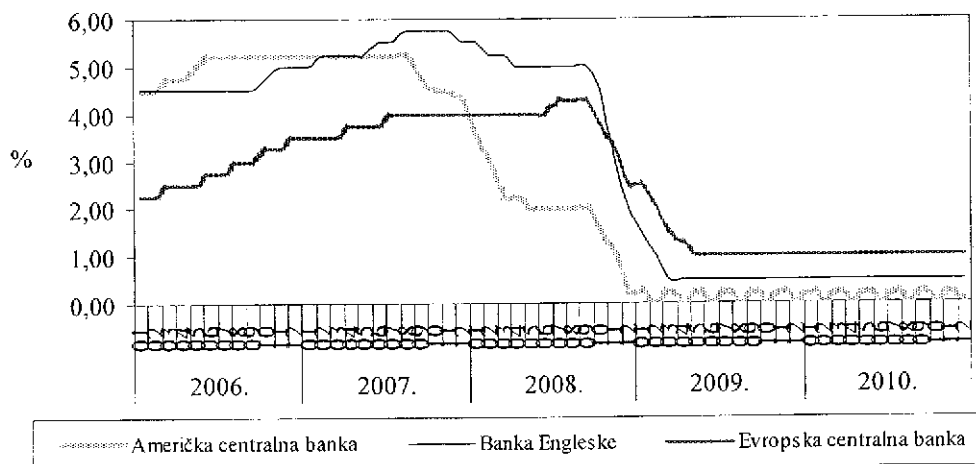
Finansijski uslovi na tržištu su se bitno stabilizovali, mada su ključne centralne banke u svijetu (FED, ECB i Banka Engleske) zadržale referentne stope na rekordno niskom nivou kako bi nastavile s daljim podsticajem ekonomskih aktivnosti.

U SAD-u je realni BDP zabilježio rast od 3,8% u 2010, što predstavlja jasan signal o završetku recesije, jer je u recesijskoj 2009. bio zabilježen pad BDP-a od 1,7%. Ali nezaposlenost je ostala na rekordno visokom nivou i na kraju godine je iznosila 9,1%.

Rastu realnog BDP-a u 2010. najviše je doprinio rast lične potrošnje, izvoz i rast direktnih stranih investicija. Na kraju četvrtog kvartala FED je donio odluku o novom krugu tzv. kvantitativnih mjera popuštanja u iznosu od 600 milijardi dolara, kako bi se pospješio rast i smanjila nezaposlenost. Što se tiče cjenovnih kretanja, u 2010. zabilježena je inflacija koja je u prosjeku iznosila 1,7%.

Američki indeksi su, takođe, zabilježili značajan rast, tako da je S&P 500 indeks porastao za 12,8 % u odnosu na 2009. i NASDAQ 100 je zabilježio rast od 19,2%.

Grafikon 1.1: Referentne stope svjetskih centralnih banaka

- Evropska unija

Ekonomski oporavak u EU je uglavnom vođen ubrzanim rastom u Njemačkoj i izraženiji je u drugoj polovini 2010, najviše zahvaljujući daljoj stabilizaciji finansijskih uslova i povećanim izvozom.

U toku 2010. BDP je realno porastao za 1,7% u zoni eura, a u EU27 BDP je zabilježio rast od 1,8%, dok u 2009. recesija uzrokovala da BDP realno padne za 4,1% u zoni eura i 4,2% u EU27.

ECB je odlučila zadržati referentnu kamatnu stopu na rekordno niskom nivou od 1% s ciljem stimulisanja rasta ekonomskih aktivnosti.

Krajem godine, godišnja inflacija u zoni eura je zabilježena na nivou od 2,2%, dok je u EU27 iznosila 2,6%. Rast inflacije tokom godine najviše je posljedica rasta cijena nafte na svjetskom tržištu.

Uslovi na tržištu rada su i u ovoj godini bili dosta loši u EU, tako da je u decembru 2010. u zoni eura zabilježena nezaposlenost od 10% i predstavlja pogoršanje u poređenju sa stopom nezaposlenosti u 2009. koja je iznosila 9,9%.

U EU27 stopa nezaposlenosti je rasla tokom godine, i u decembru 2009. zabilježena je na nivou od 9,6%.

Što se tiče glavnih svjetskih berzanskih indeksa, 2010. je bila prilično uspješna. Najveći rast je zabilježio njemački DAX, koji je nastavio s rastom iz 2009. i zabilježio rast od 16,1%. Razlog za dobar rast njemačkog DAX-a je prvenstveno zbog dobrih trendova u izvozu i ukupnom oporavku njemačke ekonomije.

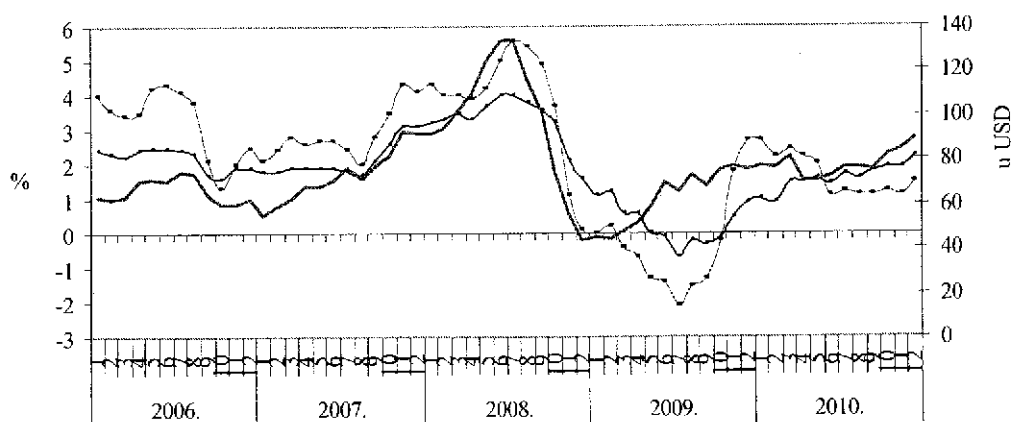
Indeks MSCI zabilježio je rast od 8%, dok je evropski indeks DJ Euro Stoxx ostao na istom nivou kao u 2009.

Njemački indeks DAX imao je najjači porast i u usporedbi s drugim evropskim indeksima, kao što je francuski CAC 40 koji je zabilježio pad od 3,3% i engleski FTSE indeks koji je zabilježio rast od 9%.

- Cijena nafte

Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu je tokom 2010. kontinuirano rasla. U januaru je bila na nivou od 77,0 dolara po barelu, da bi na kraju godine iznosila 89,6 dolara po barelu, što je imalo direktan uticaj na inflatorna kretanja u svijetu. Ovaj iznos je najveći od septembra 2008. kada je barel nafte iznosio 100,6 dolara.

Grafikon 1.2: Cijena sirove nafte i godišnje stope inflacije

Izvori: Eurostat,
Bureau of Labor Statistics

— Inflacija u Eurozoni (l.skala)
- - - Inflacija u SAD (l.skala)
... Cijena nafte u USD/barel, Brent (d.skala)

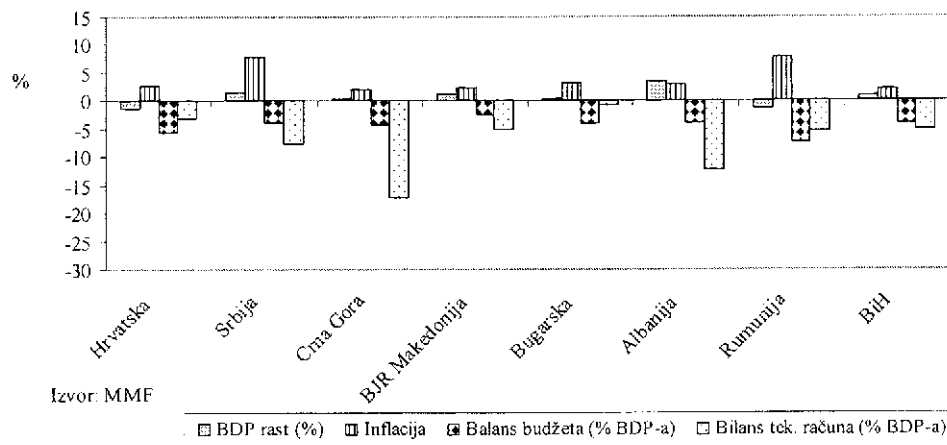
- Zemlje u okruženju

U zemljama regiona u 2010. finansijska tržišta su se stabilizovala, ali je domaća potražnja ostala na niskom nivou, korporacije su zabilježile smanjene profite, povećale su se stope nezaposlenosti, a uz to se pogoršala i fiskalna pozicija usljed rasta javnog duga.

Od svih zemalja u regionu, samo su Hrvatska, Crna Gora i Rumunija zabilježile pad BDP-a u 2010. U ostalim državama, rast realnog BDP-a je bio u rasponu od 0,4% u Bugarskoj do 3% u Albaniji.

U Hrvatskoj je ostvaren nešto manji pad realnog PDB-a (od 1,4%) u odnosu na 2009, ali recesija još nije okončana. Istovremeno, u Srbiji se nazire postepeni izlazak iz recesije s godišnjim rastom od 1,6%.

Grafikon 1.3: Glavni ekonomski indikatori za zemlje Jugoistočne Evrope u 2010.

Inflacija je u većini zemalja Jugoistočne Evrope značajno rasla tokom 2010. Na kraju godine, na godišnjoj osnovi inflacija u Bosni i Hercegovini je zabilježena na nivou od 2%. Najveća inflacija je zabilježena u Rumuniji u iznosu od 7,9%.

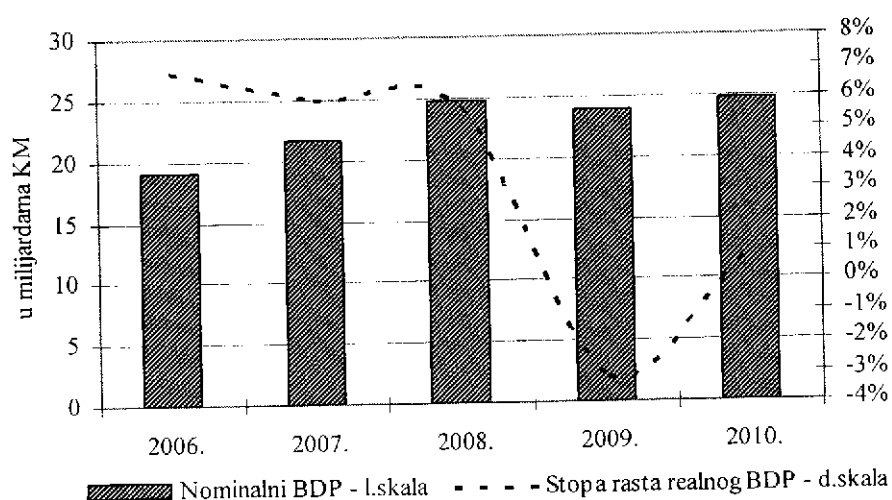
1.2. Ekonomska kretanja u BiH

1.2.1 Bruto domaći proizvod

Nakon negativnih trendova uzrokovanih recesijom koja je započela krajem 2008, u protekloj 2010. ostvaren je blagi oporavak. Domaća ekonomija je pokazala relativno dobru otpornost na prelijevanje negativnih šokova, uprkos debalansima u fiskalnoj sferi i u vanjskom sektoru koji su je karakterisali neposredno pred početak krize.

Ekonomski oporavak u 2010. uglavnom je posljedica povećane vanjske tražnje, prvenstveno zbog oporavka u zoni eura, tako da je domaća ekonomija mogla da poveća svoj izvoz prema tim tržištima. Istovremeno, uvoz je mnogo sporije rastao usljed još uvijek nedovoljno oporavljene domaće tražnje. Ovakve trendove najbolje ilustruje činjenica da je neto izvoz robe i usluga u 2010. za oko 4% veći nego u 2009. Krajnja potrošnja domaćinstava se blago povećala (sudeći prema indeksima, rast unutrašnje trgovine i PDV-a), a veći rast nije bilo moguće ostvariti zbog pada realnih plata i ostalih primanja stanovništva, te zbog rasta nezaposlenosti. Nedovoljan rast finansiranja privrede od strane banaka i vrlo skroman priliv stranih investicija su usloveli da investicije u 2010. vjerovatno nisu ostvarile porast (u 2009. su realno smanjene za 26,6%). Vladina potrošnja je vrlo malo porasla, jer je bila limitirana dogovorenim politikama vezanim za fiskalnu konsolidaciju, tako da su izostala krupnija kapitalna ulaganja koja bi pozitivno uticala na ukupna ekonomska kretanja.

Grafikon 1.4: Nominalni BDP i stope rasta realnog BDP

Ovakva kretanja u 2010. (kao i raspoloživi podaci) sugerišu da je ostvaren realni ekonomski rast od 0,9%, što je nešto viši procenat od očekivanog rasta na početku godine. Cjenovna kretanja su uglavnom bila blago inflatorna, s izraženim rastom na početku i kraju godine, i ne bi trebala uticati na ukupni ekonomski učinak. Trenutna procjena nominalne vrijednosti bruto domaćeg proizvoda² je 24.750 miliona KM, iako treba imati u vidu da nizak kvalitet domaće statistike ne omogućava veliku pouzdanost u procjenjivanju.

1.2.2 Industrijska proizvodnja

▪ *BiH*

Poslije recesijom izazvanog pada industrijske proizvodnje u 2009. za 3,3%, u 2010. ponovo se bilježi rast industrijske proizvodnje i to za 1,6%. Kako dodata vrijednost industrijske proizvodnje učestvuje oko 21,0 procenat u ukupnoj bruto dodatoj vrijednosti (BDV) ona se može smatrati relativno pouzdanim indikatorom kretanja ukupnih privrednih aktivnosti u BiH.

² CBBiH koristi vlastitu procjenu do objavljivanja zvaničnih statističkih podataka sredinom godine.

U okolnostima globalne ekonomske krize nedovoljno fleksibilna industrija, naročito na početku, pokazivala je znakove ozbiljnog usporavanja, da bi s krajem godine industrijska aktivnost ipak bila intenzivirana.

Analiza strukture indeksa industrijske proizvodnje u BiH pokazuje da je proizvodnja u rudarstvu pala za 3,8%, dok je u prerađivačkoj industriji porasla za 1,9%, a u snabdijevanju električnom energijom, plinom i vodom porasla je za 3,7%.

Tabela 1.1: Indeksi industrijske proizvodnje (2009=100)³

	BiH	FBiH	RS
C-rudarstvo	96,2	95,7	109,1
D-prerađivačka industrija	101,9	106,9	105,1
E-el. energija, gas i voda	103,7	102,4	103,0
UKUPNO INDUSTRIJA	101,6	104,2	105,0

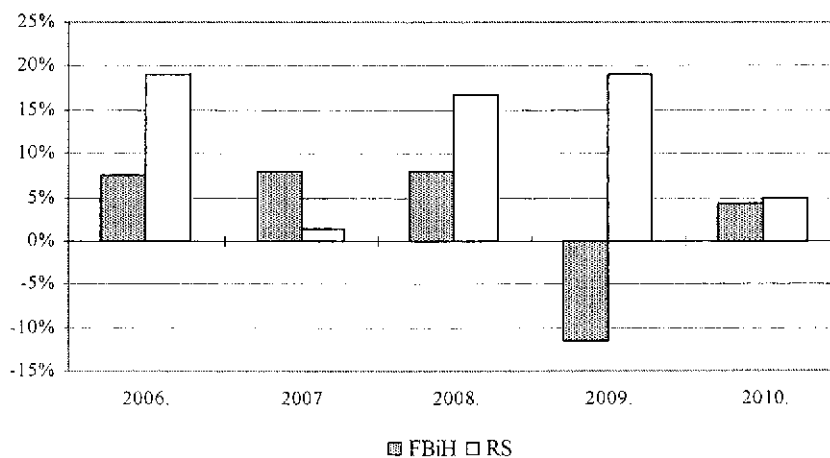
U okviru rudarstva u vađenju ugljena, lignita i treseta na nivou BiH zabilježen je pad obima proizvodnje za 2,2%, u vađenju ruda metala za čak 27,9%, te vađenju ostalih ruda i kamena pad proizvodnje za 18,5%.

U okviru prerađivačke industrije u 9 od 14 podpodručja ostvaren je rast obima proizvodnje, a u pet podpodručja ostvarene su visoke stope rasta proizvodnje (proizvodnja saobraćajnih sredstava za 20,8%; proizvodnji proizvoda od gume i plastičnih masa za 18,7%; ostaloj prerađivačkoj industriji za 16,6%; proizvodnja koksa i derivata nafte za 14,9% i proizvodnji tekstila za 10,5%). Istovremeno, u preostalim pet podpodručja u kojima je ostvaren pad obima proizvodnje, najveći pad je zabilježen u proizvodnji električnih i optičkih uređaja i to za 9,0%.

U BiH u 2010. bilježi se enorman pad proizvodnje kapitalnih proizvoda, i to za 39,2%, i znatan rast trajnih proizvoda za široku potrošnju u visini od 15,1%. Istovremeno, povećala se proizvodnja intermedijarnih proizvoda za 10,4%, energije za 1,6% i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,5%.

³ Metodološke razlike računanja indeksa industrijske proizvodnje na nivou entiteta i BiH imaju za posljedicu neusklađene vrijednosti indeksa na nivou entiteta i BiH.

Grafikon 1.5: Godišnje stope rasta industrijske proizvodnje 2006.-2010.

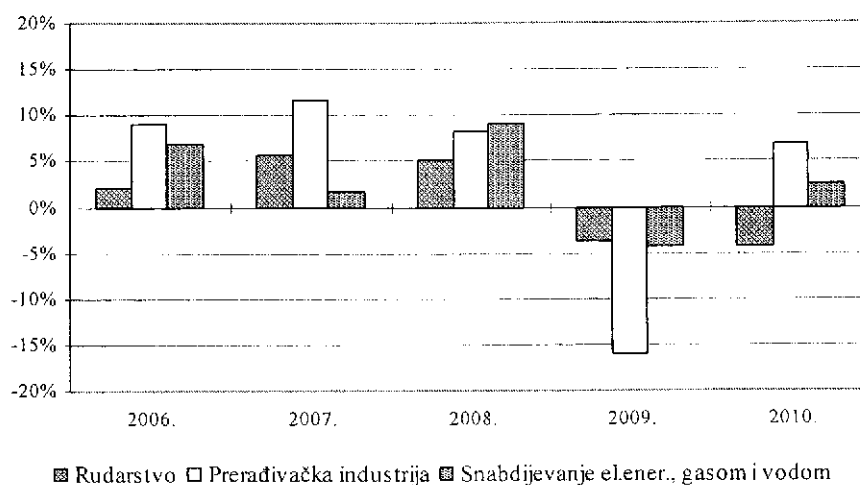
▪ *FBiH i RS*

U FBiH u posljednjih pet godina ostvarena je prosječna stopa rasta industrijske proizvodnje od 2,9%, a u RS-u od 12,0%. Pri tome, u i u FBiH i u RS-u stopa rasta varira 8,4 procentnih poena oko svoje prosječne vrijednosti (u FBiH visoka oscilacija stope rasta posljedica je pada proizvodnje u 2009, dok je u RS-u oscilacija stope rasta posljedica niske stope rasta u 2007).

Kretanje indeksa industrijske proizvodnje, kada se posmatra tekući mjesec u odnosu na prethodni mjesec, pokazuje da je u oba entiteta zabilježena visoka stopa pada industrijske proizvodnje u prvom mjesecu posmatrane godine, a što je posljedica sezonskih faktora. Pri tome, u 2010. u FBiH se bilježi prosječna mjesečna stopa rasta industrijske proizvodnje od 0,9%, a u RS-u prosječna mjesečna stopa rasta industrijske proizvodnje od 1,1%.

U FBiH u 2010. u odnosu na 2009, ostvaren je rast obima industrijske proizvodnje za 4,2%. Analiza strukture indeksa industrijske proizvodnje pokazuje da je u dva područja koja konstituiraju indeks industrijske proizvodnje, a odnose se na prerađivačku industriju i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom ostvaren rast proizvodnje za 6,9%, odnosno 2,4%, dok je u rudarstvu ostvaren pad proizvodnje za 4,3%.

Grafikon 1.6 : Godišnje stope rasta po područjima industrijske proizvodnje u FBiH

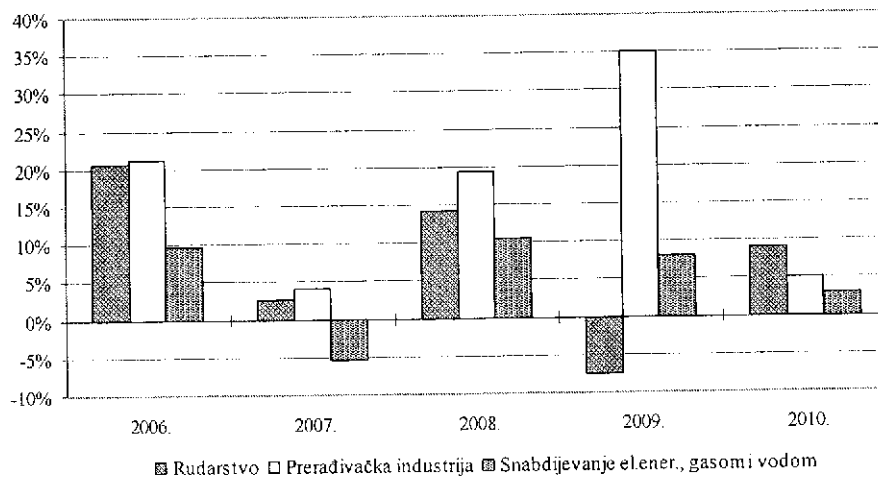

U okviru prerađivačke industrije u 14 od 22 podpodručja ostvaren je rast obima proizvodnje. Izuzetno visoke stope rasta proizvodnje zabilježene su u podpodručjima koja obuhvataju reciklažu (51,5%), proizvodnju koksa i derivata nafte (50,1%) i proizvodnju namještaja (43,7%). U ostalih 11 podpodručja bilježi se rast obima proizvodnje u rasponu od 1,8% (proizvodnja proizvoda od ostalih neminerala) do 30,5% (proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa).

Na drugoj strani, visoke stope pada obima proizvodnje zabilježene su u proizvodnji motornih vozila, prikolica i poluprikolica (-44,3%), proizvodnji kancelarijskih uređaja (-26,4%) i proizvodnji ostalih saobraćajnih sredstava (-24,4%). U ostalih pet podpodručja bilježi se pad obima proizvodnje u rasponu od 2,4% (proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića) do 18,8% (proizvodnja duhanskih proizvoda).

U RS u 2010. u odnosu na 2009, ostvaren je rast obima industrijske proizvodnje za 5,0%. Analiza strukture indeksa industrijske proizvodnje pokazuje da je u sva tri područja koja konstituišu indeks industrijske proizvodnje – rudarstvo, prerađivačka industrija i snabdijevanje el. energijom, plinom i vodom – ostvaren rast proizvodnje za 9,1%, 5,1% i 3,0%, respektivno.

Grafikon 1.7 : Godišnje stope rasta po područjima industrijske proizvodnje u RS

U okviru prerađivačke industrije u većini podpodručja (u 13 od 23)⁴ ostvaren je rast proizvodnje. Visoke stope rasta proizvodnje ostarene su u proizvodnji medicinskih, preciznih i optičkih instrumenata (70,9%), reciklaži (59,6%) i proizvodnji ostalih mašina i uređaja (35,3%). U ostalih 10 podpodručja bilježi se rast obima proizvodnje u rasponu od 1,1% (prerada i proizvodi od drveta i plute) do 31,8% (proizvodnja osnovnih metala).

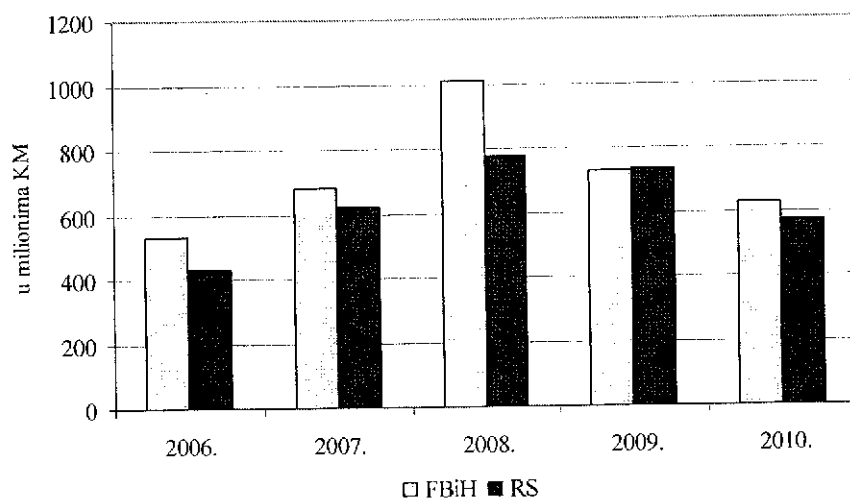
Na drugoj strani, visoke stope pada obima proizvodnje zabilježene su u proizvodnji tekstilnih tkanina i prediva (-42,1%), proizvodnji odjevnih predmeta (-28,7%) i proizvodnji ostalih saobraćajnih sredstava (-24,1%). U ostalih šest podpodručja bilježi se pad obima proizvodnje u rasponu od 2,6% (proizvodnja hemijskih proizvoda) do 22,9% (proizvodnja duhanskih proizvoda). Pored toga, pad proizvodnje koji se odvija u kontinuitetu, zabilježen je u proizvodnji radio, TV i komunikacione opreme (manji obim proizvodnje za 98,5%).

⁴ Jedna grana više nego u FBiH, a odnosi se na proizvodnju radio, TV i komunikacione opreme.

1.2.3 Građevinarstvo

Građevinarstvo u bh. ekonomiji predstavlja važnu djelatnost koja učestvuje sa 6,2% u bruto dodatoj vrijednosti i upošljava 5,6% ukupnog broja zaposlenih. Rast stranih ulaganja povoljno je uticao i na djelatnost građevinarstva u prethodnim godinama, bilo da je riječ o gradnji objekata visoke gradnje ili infrastrukturnoj izgradnji. Tako se u periodu od 2005. do 2008. vrijednost izvršenih radova u ovoj djelatnosti u FBiH povećala za 79,2%, a u RS za 97,8%.

Grafikon 1.8 : Vrijednost izvršenih radova u FBiH i RS 2006. – 2010.⁵

Za razliku od navedenih godina, kada su bilježene visoke stope rasta vrijednosti izvršenih građevinskih radova, u 2009. i 2010. usljed recesije bilježi se pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova. U FBiH u 2009. za 28,2%, a u 2010. za daljih 13,6%. U RS u 2009. za 8,0%, a u 2010. za daljih 21,9%.

U FBiH u 2010. vrijednost izvršenih građevinskih radova je 626,7 miliona KM i manja je za 98,7 miliona KM. Od ukupne vrijednosti izvršenih radova, na niskogradnju se odnosi 320,8 miliona KM ili 51,2%, a na visokogradnju 305,9 miliona KM ili 48,8%. Pri tome je vrijednost radova koji se odnose na niskogradnju manja za 43,0 miliona ili 11,8%, a vrijednost radova koji se odnose na visokogradnju

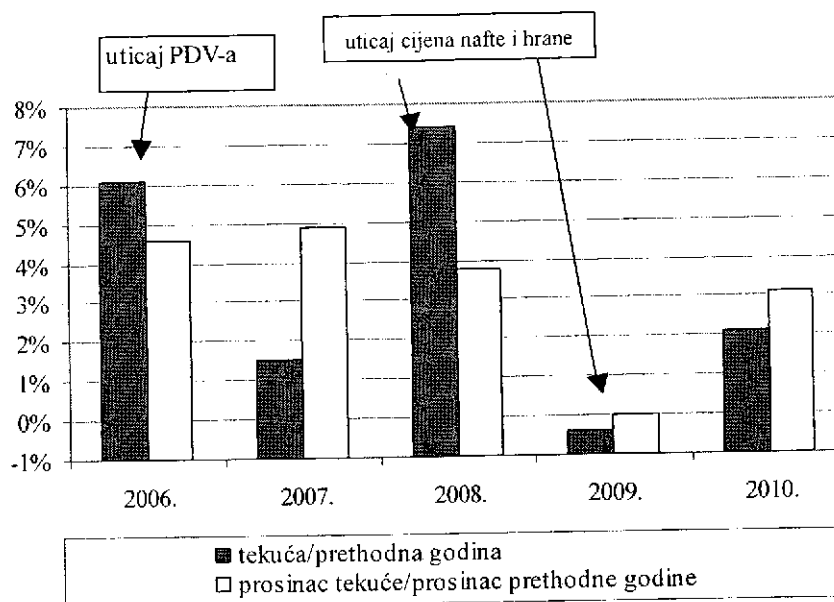
⁵ Vrijednost izvršenih građevinskih radova u 2010. u RS-u izračunata je na bazi kretanja indeksa u 2010. i vrijednosti izvršenih radova u 2009.

manja je za 55,7 ili 15,4%.⁶ U RS-u vrijednost izvršenih radova u 2010. je 715,9 miliona KM i manja je za 160,5 miliona KM, što predstavlja navedeni godišnji pad od 21,9%.

1.2.4. Cijene

Inflatorna kretanja u prethodnoj godini bila su umjerena i uglavnom u skladu s očekivanjima, s nešto naglašenijim rastom početkom i krajem godine. U 2010. karakteristične su relativno visoke prosječne stope rasta administrativno upravljanih cijena robe i usluga koje nisu podložne tržišnoj konkurenciji, kao i rast cijene prevoza za 7,1%.⁷ S druge strane, zahvaljujući činjenici da su cijene hrane u 2010. bile stabilne (cijene hrane su pale za 0,9%, a njihovo učešće u indeksu potrošačkih cijena je preko 32,0%) i da su cijene odjeće i obuće niže za 4,6%, prosječna godišnja stopa inflacije u BiH iznosi 2,1% i u okvirima je koji se smatraju prihvatljivim, odnosno stimulativnim za ekonomiju zemlje. Istovremeno, posmatrano na godišnjem nivou, u decembru 2010. zabilježena je stopa inflacije od 3,1%.

Grafikon 1.9: Inflacija u BiH 2006.-2010.

⁶ Izvor podataka Zavod za statistiku FBiH

⁷ U 2010. u prosjeku su porasle cijene duhanskih proizvoda za 29,4%, komunalnih usluga za 5,1%, el. energija, plin i dr. energenata za 3,4%, telefonskih usluga za 7,4%, predškolskog i osnovno školskog obrazovanja za 8,3%.

Tokom 2010. bilježi se postepeni oporavak vodećih svjetskih ekonomija koji prati blaga inflacija. U ovakvim okolnostima inflacija u BiH u 2010. identična je stopi inflacije u EU, dok je u poređenju sa zonom eura (EMU) stopa inflacije viša za 0,5 procentnih poena. Istovremeno, u 2010. godišnja stopa inflacije u BiH u odnosu na dvije, od tri, tranzicione ekonomije koje monetarnu politiku kao i BiH baziraju na valutnom odboru (Bugarska i Estonija), inflacija je niža za 2,3pp, odnosno 0,9 pp, dok je u odnosu na Litvaniju inflacija u BiH viša za 0,7 pp.

U poređenju sa zemljama okruženja, u svim zemljama stope inflacije niže su nego u BiH⁸, osim Srbije gdje se bilježi viša stopa inflacije (6,5%).

Tabela 1.2: Inflacija u izabranim evropskim zemljama (u %)

Zemlja	XII2010. / XII 2009.	2010. / 2009.
BiH	3,1	2,1
Estonija	5,7	3,0
Bugarska	4,5	2,4
Litva	3,8	1,3
BJR Makedonija	3,0	1,6
Slovenija	1,9	1,8
Hrvatska	1,8	1,1
Crna Gora	0,8	0,5
Srbija	10,3	6,5
EMU 16	2,2	1,6
EU 27	2,6	2,1

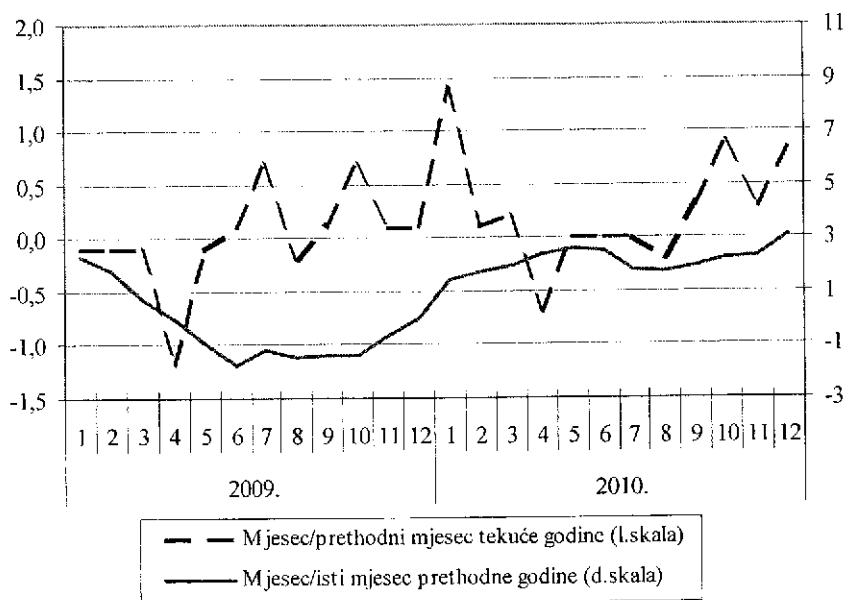
Tokom 2010. mjesečne stope inflacije pokazuju da se najviši mjesečni rast cijena u visini od 1,4% dogodio u januaru i to uslijed rasta cijena duhana i alkoholnih pića koje su porasle za 11,4% (pri čemu su cijene duhanskih proizvoda porasle za 16,2% uslijed uvođenja dodatne akcize na cigarete)⁹, komunikacionih usluga koje su porasle za 7,0% (telefonske usluge porasle za 7,4%) i cijena obrazovanja koje su porasle za 2,5% (cijene predškolskog i osnovnog obrazovanja porasle za 8,0%). U decembru 2010. takode se bilježi nešto viši mjesečni rast cijena (0,8%) i uglavnom je posljedica rasta cijena hrane i bezalkoholnih pića koje su u odnosu na prethodni mjesec porasle za 2,0% (cijene hrane porasle za 2,2%) i cijena prevoza koje su porasle za 1,3%.

⁸ Zemlje okruženja su zemlje bivše SFRJ

⁹ Posebna akciza na cigarete je povećana sa 0,30 na 0,45 KM zbog usklađivanja s posebnom akcizom u EU. Planirano je, a u skladu s evropskom regulativom, da do kraja 2013. ili 2014. iznos akcize na duhanske proizvode bude 2,70 KM.

Tokom ostalih mjeseci 2010. bilježe se oscilacije cijena koje su uglavnom vezane za sezonsko kretanje cijena energije (cijene u aprilu pale za 0,7%, a cijene u oktobru porasle za 0,9%).

Grafikon 1.10: Mjesečne i godišnje stope inflacije u 2009. i 2010.

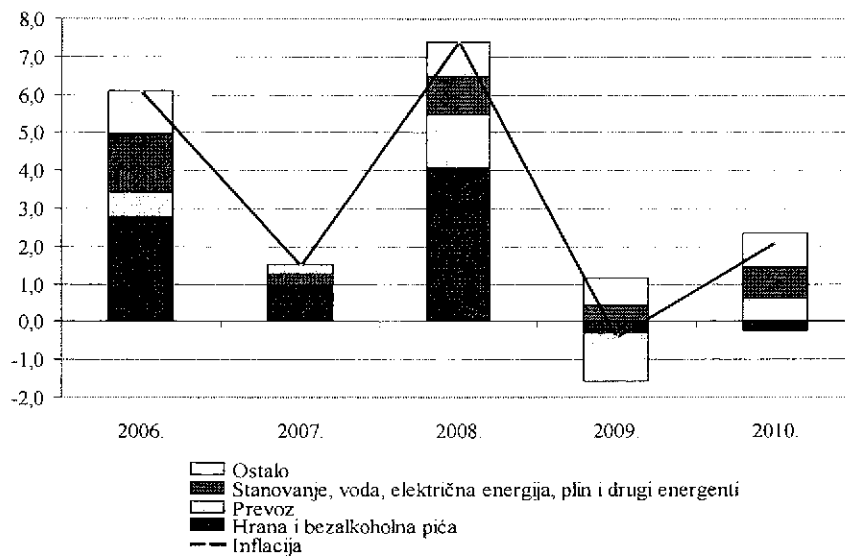

Struktura indeksa potrošačkih cijena u 2010. pokazuje da je najviši prosječan rast cijena zabilježen kod alkoholnih pića i duhana i to za 20,2%. Pored toga, zabilježen je relativno visok rast cijena prevoza (7,1%), cijena vezanih za komunikacione usluge i opremu za (6,9%), te cijena usluga koje se odnose na stanovanje, vodu, električnu energiju, plin i druge energente (3,1%). Rast cijena ostalih komponenti koje čine indeks potrošačkih cijena kretao se u rasponu od 0,1% (namještaj, uređaji u domaćinstvu i redovno održavanje kuće) do 2,5% (obrazovanje). Pad cijena na godišnjem nivou zabilježen je kod obuće i odjeće (-4,6%) i hrane i bezalkoholnih pića (-0,7%).

Kada se rast cijena alkoholnih pića i duhana, prevoza i usluga koje se odnose na stanovanje, vodu, električnu energiju, plin i druge energente isključi iz indeksa potrošačkih cijena, odnosno da se pretpostavi su ove cijene na godišnjem nivou mirovale, prosječna inflacija u 2010. približno bi bila oko 0,0%. Prema tome, usljed rasta cijena alkoholnih pića i duhana i prevoza prosječne cijene u 2010. su porasle za

po 0,9 procentnih poena, a usljed rasta cijena usluga koje se odnose na stanovanje, vodu, električnu energiju, plin i druge energente za 0,3 procentna poena.

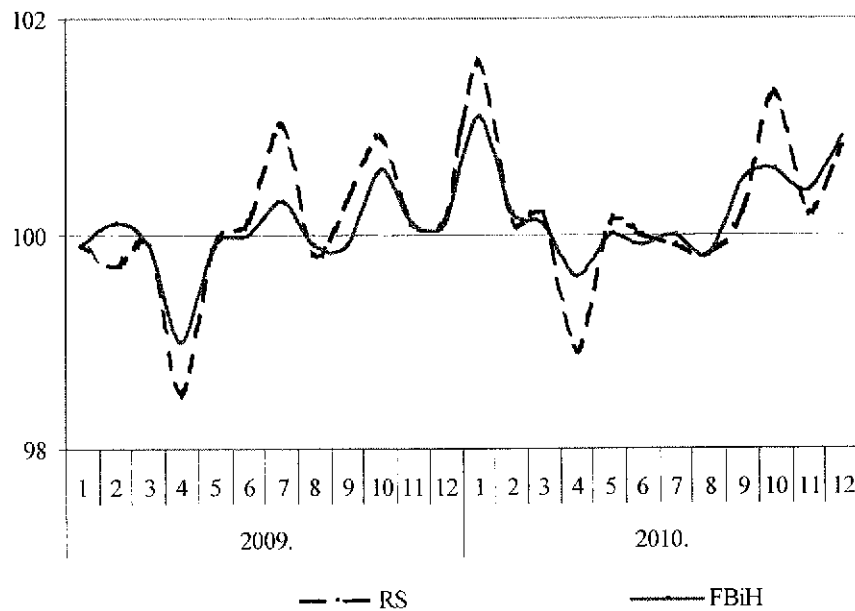
Grafikon 1.11: Komponente inflacije po glavnim grupama proizvoda

Posmatrano po entitetima, godišnje promjene cijena su bile prilično harmonizirane, pa su u FBiH u 2010, potrošačke cijene u prosjeku porasle za 1,8%, a u RS za 2,5%.

Mjesečno kretanje cijena između oba entiteta je bilo sinhronizovano u 2010, s tim da je intezitet oscilacija, nešto jače izražen u RS-u. U oba entiteta u oktobru 2010. u odnosu na septembar cijene su pale za po 0,2%. Pri tome su prosječne cijene u decembru 2009. u odnosu na prosječne cijene u 2005. u FBiH veće za 19,9%, a u RS-u za 19,6%.

Grafikon 1.12: FBiH i RS - Mjesečni indeksi potrošačkih cijena (CPI)

1.2.5 Zaposlenost i plate

Prema Anketi o radnoj snazi¹⁰ u 2010. ukupno radno sposobno stanovništvo u BiH je bilo oko 2,6 miliona stanovnika i u odnosu na prethodnu godinu bilježi se rast za oko tri hiljade ili 0,1%. Od tog broja oko 1,4 miliona ili 55,4% stanovnika je neaktivno stanovništvo, a oko 1,2 miliona ili 44,6% je radno aktivno stanovništvo, što pokazuje da se struktura radno sposobnog stanovništva neznatno promijenila u odnosu na 2009. U neaktivno stanovništvo se svrstavaju osobe do navršene 15. godine života i radno sposobne osobe koje se ne izjašnjavaju niti da su zaposlene niti da su nezaposlene, dok radno aktivno stanovništvo čine zaposlene i nezaposlene osobe koje aktivno traže posao.

¹⁰ Entitetski zavodi za statistiku, zajedno s Agencijom za statistiku BiH, već pet godina provode Anketu o radnoj snazi u skladu s metodološkim pravilima i načelima Međunarodne organizacije rada (ILO) i zahtjevima Eurostata, čime je obezbijedena međunarodna uporedivost podataka u oblasti statistike rada.

Tabela 1.3: Struktura radno sposobnog stanovništva u BiH¹¹

		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.	
		u 000	u %	u 000	u %	u 000	u %	u 000	u %	u 000	u %
1	Radnosposobno stanovništvo	2.733	100%	2.725	100%	2.649	100%	2.594	100%	2.597	100%
1.1	Neaktivno stanovništvo	1.556	56,9%	1.529	56,1%	1.486	56,1%	1.463	56,4%	1.439	55,4%
1.2	Aktivno stanovništvo	1.177	43,1%	1.196	43,9%	1.162	43,9%	1.131	43,6%	1.158	44,6%

Prema anketi, u BiH u 2010. zaposleno je 842.831 osoba, dok je u 2009. bilo zaposleno 859.218 osoba. Ovakvo kretanje broja zaposlenih imalo je za posljedicu smanjenje stope zaposlenosti za 0,6 procentnih poena i ona u BiH u 2010. iznosi 32,5%. Stopa zaposlenosti je najviša u RS-u i iznosi 36,6%, u FBiH je 30,4%, dok je u Brčko Distriktu najmanja i iznosi 25,8%. Pri tome je procenat zaposlenih u 2010. u poređenju sa 2009. u FBiH manji za 0,5 procentnih poena, u RS-u za 0,6 pp, a u Brčko Distriktu za 1,2 pp.

Tabela 1.4: Stope aktivnosti stanovništva po entitetima (u%)

		2006.				2007.				2008.				2009.				2010.			
		BiH	FBiH	RS	DB	BiH	FBiH	RS	DB	BiH	FBiH	RS	DB	BiH	FBiH	RS	DB	BiH	FBiH	RS	DB
1	Stopa aktivnosti	43,1	43,1	43,3	37,6	43,9	42,3	47,0	39,0	43,9	42,4	47,0	36,8	43,6	41,6	47,4	38,1	44,6	42,9	47,9	40,6
2	Stopa zaposlenosti	29,7	29,1	30,9	23,7	31,2	29,2	35,1	23,4	33,6	31,8	37,3	25,1	33,1	30,9	37,2	27,0	32,5	30,4	36,6	25,8
3	Stopa nezaposlenosti	31,1	32,4	28,5	37,1	29,0	31,1	25,2	40,0	23,4	25,0	20,5	31,9	24,1	25,7	21,4	29,2	27,2	29,1	23,6	36,4

Broj nezaposlenih u BiH u 2010. je 315.110 osoba, dok je u 2009. bilo nezaposleno 272.339 osoba, tako da je stopa nezaposlenosti u 2010. viša nego u 2009. za 3,1 procentni poen i iznosi 27,2%. Stopa nezaposlenosti je najviša u Brčko Distriktu i iznosi 36,4%, u FBiH je 29,1%, dok je u RS najmanja i iznosi 23,6%. Pri tome je procenat nezaposlenih u 2010. u poređenju sa 2009. u RS-u viši za 2,2 procentna poena, u FBiH za 3,4 pp, a u Brčko Distriktu čak za 7,2 pp.

Struktura zaposlenih prema područjima djelatnosti pokazuje da je 19,7% osoba koje rade zaposleno u poljoprivredi, 31,0% u nepoljoprivrednoj djelatnosti, a 49,3% u uslužnim djelatnostima.¹²

¹¹ U tabelama su dati i podaci iz Ankete o radnoj snazi za 2006, 2007. i 2008.

¹² Grupe područja djelatnosti (NACE Rev 1.1): poljoprivredne (A, B), nepoljoprivredne (C, D, E, F), uslužne (G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q)

Tabela 1.5: Struktura zaposlenih prema području djelatnosti u BiH (u %)

Djelatnost	Struktura zaposlenih prema području djelatnosti (u %)				
	2006.	2007.	2008.	2009	2010.
Poljoprivredne	20,5	19,8	20,5	21,2	19,7
Nepoljoprivredne	30,8	32,6	32,5	31,5	31,0
Uslužne djelatnosti	48,7	47,6	47	47,3	49,3
Ukupno	100	100	100	100	100

U 2010, prema ovim podacima, smanjeno je učešće zaposlenih u poljoprivredi i nepoljoprivrednim djelatnostima (odnosi se na industriju i građevinarstvo) za po 0,5 procentnih poena, dok se u uslužnim djelatnostima bilježi povećanje broja zaposlenih za 2,0 procentna poena. Smanjenje učešća zaposlenih u nepoljoprivrednim djelatnostima ukazuje na spor oporavak industrije i građevinarstva, dok je rast zaposlenih u uslužnim djelatnostima karakterističan i za razvijene zemlje gdje doseže čak 2/3 zaposlenih.

Postojeći administrativni podaci su nepouzdana i ne omogućavaju izračunavanje korektne stope nezaposlenosti, jer ne postoje podaci o ukupnom broju radno aktivnog stanovništva. Prema ovim podacima, u koje nije uključena siva ekonomija, broj zaposlenih u BiH u decembru 2010. bio je 688.944 osobe. Od toga je u FBiH zaposleno 424.598 osoba, u RS-u 247.388 osoba, a u Brčko Distriktu 16.958 osoba. U odnosu na decembar 2009. broj zaposlenih osoba u RS-u i FBiH smanjio se za 9.480, odnosno 1.599 osoba, dok se u Distriktu Brčko povećao za 771 osobu.

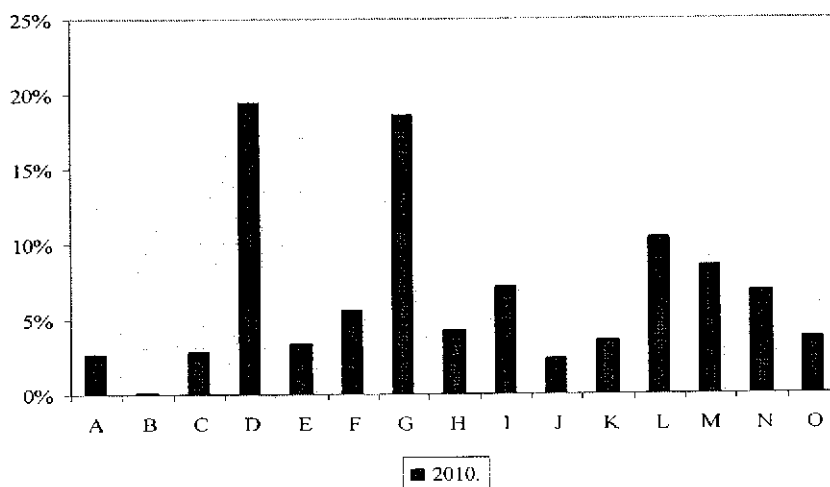
Značajno smanjenje broja zaposlenih uglavnom je posljedica sporog oporavka ekonomije, a koje se događa u okolnostima usporenog izlaska iz krize. Istovremno, broj nezaposlenih na osnovu evidencija zavoda za zapošljavanje je 522.080 osoba, ali se pretpostavlja da je značajno precijenjen jer uključuje i veliki broj osoba koje su na evidenciji zbog socijalnih prava.

Struktura zaposlenih, prema administrativnim podacima, po djelatnostima u 2010. pokazuje da je u prerađivačkoj industriji (D) zaposleno 19,3%, a u djelatnosti u koju je svrstana trgovina na veliko i malo i popravak motornih vozila i motocikala, te predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo (G) zaposleno je 18,6% i da se učešće ovih

djelatnosti u ukupnom broju zaposlenih u odnosu na 2009. smanjilo za 0,7 procentnih poena, odnosno 0,3 procentna poena.

Zatim slijedi djelatnost u koju je svrstana javna uprava i odbrana te obavezno socijalno osiguranje (L) sa 10,5% i obrazovanje (M) sa 8,5% zaposlenih. Učešće ovih djelatnosti u ukupnom broju zaposlenih povećalo se za po 0,4 procentna poena. U četiri navedene djelatnosti zaposleno je 56,9% ukupnog broja zaposlenih u BiH. U ostalim djelatnostima zaposleno je od 0,1% (ribarstvo - B) do 7,2% (saobraćaj, skladištenje i veze - I). Važno je napomenuti da građevinarstvo (F) u ukupnom broju zaposlenih učestvuje sa 5,6% i da se učešće ove djelatnosti smanjilo za 0,5 procentnih poena.

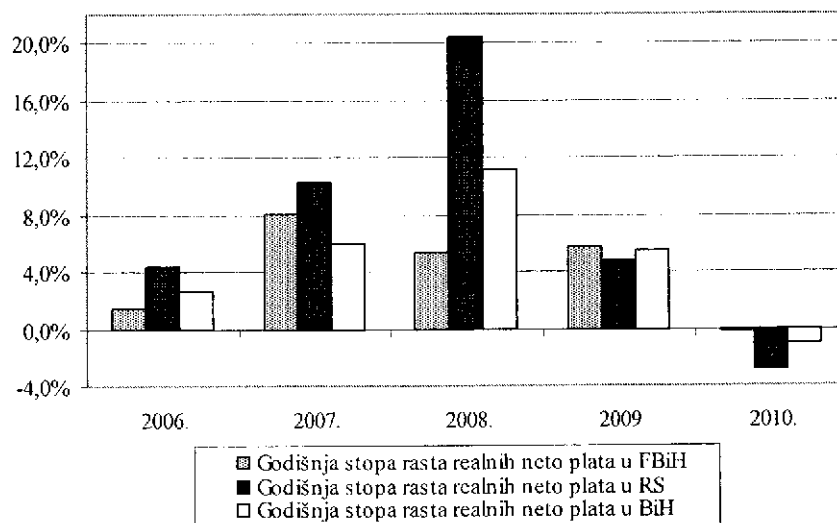
Grafikon 1.13: Struktura zaposlenih po djelatnostima u 2010.

A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	J	Finansijsko posredovanje
B	Ribarstvo	K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge
C	Rudarstvo i vađenje kamena	L	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
D	Prerađivačka industrija	M	Obrazovanje
E	Snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom	N	Zdravstvena zaštita i socijalna zaštita
F	Građevinarstvo	O	Ostale društvene, socijalne i lične uslužne djelatnosti
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, te predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo		
H	Hoteli i restorani		
I	Prevoz, skladištenje i komunikacije		

U 2010, za razliku od 2009, bilježi se znatno umjereniji rast neto plata. Naime, na nivou BiH prosječna neto plata u 2010. iznosila je 798 KM i veća je od prosječne neto plate ostvarene u 2009. za 8 KM ili 1,0%. Uslijed inflacije realni rast prosječne neto plate je negativan, odnosno realna neto plata u 2010. niža je za 1,1%.

Grafikon 1.14: Godišnje stope rasta realnih neto plata u BiH

U 2010. prosječna neto plata u FBiH iznosila je 804 KM, u RS-u 784 KM i u Brčko Distriktu 797 KM. U FBiH i Brčko Distriktu prosječna neto plata, u poređenju sa 2009, viša je za 1,6%, odnosno 3,6%, dok je u RS-u niža za 0,5%. Realni rast prosječne neto plate uslijed inflacije je negativan, odnosno realna plata je u FBiH niža za 0,2%, a u RS-u za 2,9%. Stope kretanja prosječnih neto plata u entitetima, od 1998. do 2009, pokazuju da je prisutan trend njihovog izjednačavanja, a da je u 2010. u FBiH prosječna neto plata veća nego u RS-u za 20 KM ili 2,6%.

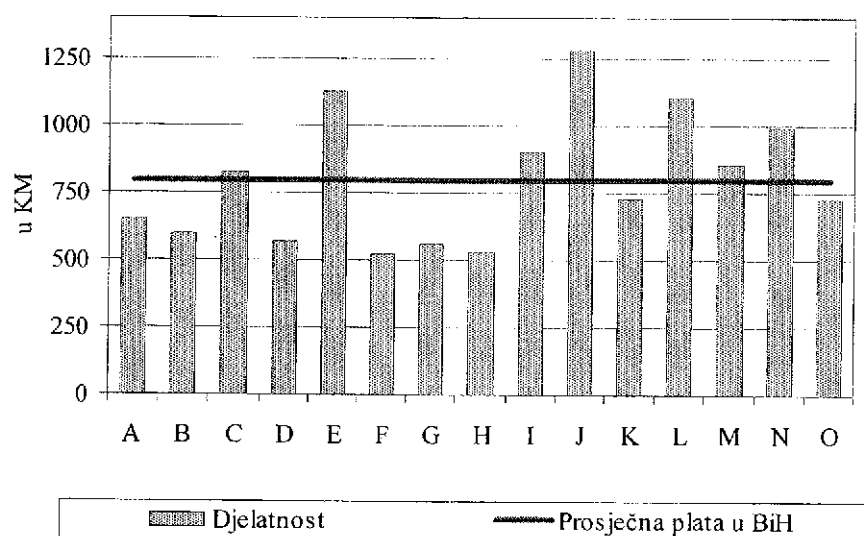
Nivo prosječnih neto plata prema djelatnostima pokazuje da su u 2010. postojale značajne razlike među djelatnostima, što je posljedica različite obrazovne strukture, ali i profitabilnosti djelatnosti. Omjer najniže i najviše prosječne plate među djelatnostima u 2010. je 1:2,44 i došlo je do blagog ujednačavanja u odnosu na 2009. kada je omjer bio 1:2,45.

Po pravilu, u djelatnosti finansijskog posredovanja i u 2010. ostvarena je najveća prosječna neto plata u iznosu od 1.277 KM i veća je od prosječne neto plate u BiH za 479 KM ili 60,0%. Prosječna plata veća od 1.000 KM ostvarena je još samo u dvije djelatnosti (snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom u iznosu od 1.125 KM; javnoj upravi i odbrani i obaveznom socijalnom osiguranju u iznosu od 1.102 KM).

Veće plate od neto prosječnih plata ostvarene su u zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti (N), u prevozu, skladištenju i komunikacijama (I), obrazovanju (M) te u rudarstvu i vađenju rude (C), i to u iznosu od 995 KM, 899 KM, 857 KM i 825 KM, respektivno.

Na drugoj strani, u građevinarstvu je ostvarena najmanja prosječna neto plata u iznosu od 524 KM i manja je od prosječne neto plate u BiH za 274 KM ili 34,3%. Niske prosječne neto plate ostvarene su u djelatnosti hotela i restorana (533 KM), trgovini na veliko i na malo (563 KM) i prerađivačkoj industriji (567 KM).

Grafikon 1.15: Prosječne neto plate u BiH po djelatnostima¹³

¹³ Djelatnosti vidjeti u grafikonu 1.13

Najviši nominalni rast prosječne neto plate u 2010. ostvaren je u trgovini na veliko i na malo i to u visini od 4,8%. Relativno visoke nominalne stope rasta neto plata ostvarene su u prerađivačkoj industriji (3,5%), rudarstvu (2,6%), te u u djelatnosti hotela i restorana (2,3%). U ostalim djelatnostima u kojima se bilježi rast neto plata, rast se kretao u rasponu od 1,7% (građevinarstvo) do 0,3% (poljoprivreda, lov i šumarstvo).

Na drugoj strani, u ribarstvu je zabilježen najviši pad nominalne plate i to za 2,1%. Pored toga, relativno visok nominalni pad neto plate zabilježen je u djelatnosti prevoza (-1,4%), poslovanju nekretninama (-1,2%) i javnoj upravi i odbrani i obaveznom socijalnom osiguranju (-1,0%). Isto tako, pad nominalne neto plate zabilježen je u djelatnosti zdravstva (-0,3%) i djelatnosti koja obuhvata ostale javne, društvene, socijalne i lične uslužne djelatnost (-0,1%).

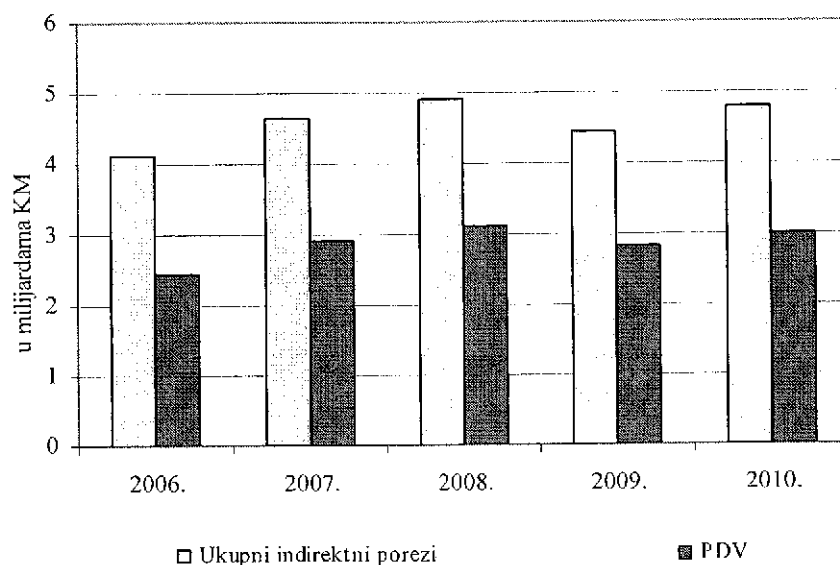
Prosječna penzija u decembru 2010. u FBiH iznosila je 339 KM, u RS-u 320 KM i Brčko Distriktu 315 KM i u odnosu na decembar 2009. u FBiH je manja za 5 KM ili 1,3 %, u RS-u je manja za 13 KM (3,9%), a u Brčko Distriktu je manja za 3 KM (0,9%).

1.2.6 Vladine finansije

Nakon velikog pogoršanja fiskalne pozicije i rasta fiskalnog deficita tokom 2009, a što je bilo uzrokovano značajnim padom prihoda i nedovoljnog prilagodavanja na rashodovnoj strani, u 2010. vlasti su poduzele niz mjera sa ciljem stabiliziranja i postepenog smanjivanja fiskalnog deficita. U skladu s politikama dogovorenim kroz stand-by aranžman, u protekloj godini su poduzete mjere za smanjivanja javne potrošnje (kroz ograničavanje plata u javnom sektoru) i reviziju nekih socijalnih davanja. Realizacija ovih mjera nije bila potpuna, tako da je ostvarena manja ušteda nego što je planirano. Međutim, sporo realiziranje kapitalnih stavki u budžetima i zakašnjelo usvajanje kantonalnih budžeta u FBiH doprinijeli su da se rashodi ne realiziraju planiranim tempom, pa su stoga konsolidirani rashodi nešto niži nego se predviđalo. S druge strane, rast na strani prihoda (prvenstveno od indirektnih poreza) omogućio je da fiskalna pozicija bude u skladu s projekcijama, iako za konačnu

ocjenu treba pričekati fiskalne podatke za cijelu godinu (koji u trenutku pisanja još nisu na raspolaganju). Ciljani konsolidirani deficit¹⁴ za 2010. iznosi 4,5% BDP-a (dogovoren u pismu namjere prema MMF-u), što bi značilo smanjivanje za jedan procentni poen u odnosu na 2009, a za 2011. planira se dalja redukcija deficita, na oko 3% BDP-a. Važno je konstatovati da vlade svoje potrebe za finansiranjem nisu realizovale kroz povećanje unutrašnjeg javnog duga, a koji je još uvijek uglavnom vezan za rješavanje prijeratnih i ratnih potraživanja. Zbog jesenjih parlamentarnih izbora, usvajanje većine budžeta u FBiH i za institucije BiH za 2011. još nije okončano, dok je u RS-u budžet usvojen početkom 2011.

Grafikon 1.16: Indirektni porezi (i sredstva s JR) i neto PDV-a u periodu 2006. - 2010.

Značajno je istaći da je u 2010. porast prihoda od indirektnih poreza rezultat dijelom povećanja stopa, a dijelom oporavka privrede. Naime, od 1.1.2010. povećane su stope posebne akcize na duhan i duhanske preradevine i uveden dodatni iznos od 0,10KM/l naftnih derivata na ime putarina.

Preko jedinstvenog računa u 2010. prikupljeno i distribuirano prema budžetima 4,80 milijardi KM, a što je u odnosu na 2009. više za 370,8 miliona KM ili 8,4%. Pri tome, neto sredstava po osnovu PDV-a prikupljeno je više za 166,0 miliona KM, odnosno za 5,9%, dok je po osnovu carina (zbog smanjivanja carinskih stopa po SAA)

¹⁴ Deficit koji uključuje i troškove projekata finansiranih donatorskim sredstvima (što je razlika u odnosu na domaću GFS statistiku)

zabilježen pad prihoda za 45,0 miliona KM, odnosno 13,0%. Istovremeno, po osnovu ukupnih akciza naplaćeno je više za 6,0%, a na ime putarina više za 22,2% novčanih sredstava.

- *Vladine finansije za period I-IX 2010.*

S obzirom na raspoloživost podataka¹⁵, moguće je analizirati fiskalna kretanja za devet mjeseci 2010. Devetomjesečni podaci o budžetskoj potrošnji su preliminarnog karaktera, jer se potrošnja različito raspoređuje po kvartalima, tako da se na osnovu njih može donijeti samo aproksimativan zaključak o ukupnoj godišnjoj budžetskoj potrošnji.

- *Konsolidirani izvještaj za BiH*

Prema konsolidiranom izvještaju¹⁶ za BiH na nivou generalne vlade u periodu I-IX 2010. ostvareni prihodi su iznosili 6,92 milijarde KM, a rashodi 7,07 milijardi KM. U poređenju s istim periodom prethodne godine, prihodi su veći za 179,4 miliona KM ili 2,7%, dok su rashodi veći za 230,2 miliona KM i rasli su po stopi od 3,4%.

Na strani prihoda, po osnovu poreza prikupljeno je 3,59 milijardi KM i to je više ostvarenog prihoda po osnovu poreza za 224,8 miliona KM (6,7%) nego u istom periodu 2009. Prihod od poreza je najznačajnija stavka na strani prihoda i učestvuje u ukupnom prihodu sa 51,9%. Istovremeno, po osnovu doprinosa je ostvareno 2,77 milijardi KM, što je više za 100,8 miliona KM (3,8%) u poređenju s istim periodom 2009. Prihodi po osnovu doprinosa učestvuju sa 40,0% u ukupnom prihodu. Grantovi i ostali prihodi su iznosili 559,0 miliona KM i manji su za 146,2 miliona KM, a učestvuju u ukupnim prihodima i primicima sa 8,1%.

¹⁵ Statistika vladinih finansija za devet mjeseci 2009. pripremljena je na osnovu podataka od 47 izvještajnih jedinica (različiti nivoi vlasti i fondovi), bez općina i javnih preduzeća za ceste. Ovo podrazumijeva praćenje i evidentiranje promjena (na strani prihoda i rashoda) koje su nastale u posmatranom periodu, a klasificirane su u skladu s pomenutom metodologijom.

¹⁶ Nisu uključene lokalne vlade i javna preduzeća za ceste

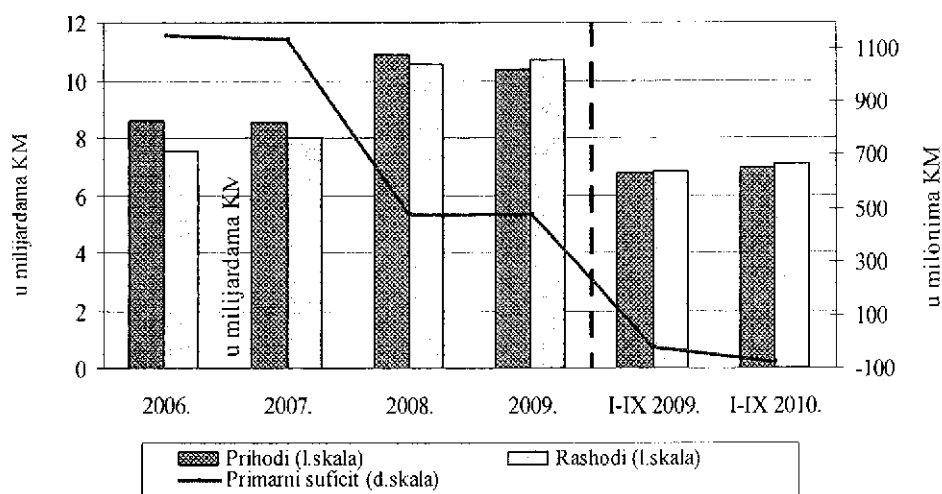
Na strani rashoda, stavka koja se odnosi na kompenzaciju zaposlenih (najveći dio čine isplaćene plate) u sektoru vlade manja je za 17,7 miliona KM ili 0,9%, a učestvuje u ukupnim rashodima sa 28,1%. Istovremeno, stavka koja se odnosi na troškove korištenja robe i usluga veća je za 91,6 miliona KM ili 6,2% (učestvuje u ukupnim rashodima sa 22,3%), dok je stavka vezana za socijalna davanja¹⁷ manja za 4,6 miliona KM ili 0,2%, u poređenju sa istim periodom 2008. Ova stavka čini najveći dio ukupnih rashoda i to 37,9%.

U ovom periodu rashodi po osnovu kamata manji su za 10,7 miliona KM ili 13,2%, a davanja na ime subvencija veća su za 21,1 miliona KM ili 8,6%.

U posmatranom periodu u sektoru vlade, na nivou BiH, ostvaren je bruto deficit u iznosu od 150,8 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, bruto deficit je veći za 50,8 miliona KM (50,8%).

Kako je u ovom periodu neto nabavka nefinansijskih sredstava iznosila 172,5 miliona KM, na nivou BiH ostvaren je neto deficit u iznosu od 323,4 miliona KM i veći je nego neto deficit ostvaren u istom periodu prethodne godine za 74,5 miliona KM (29,7%).

Grafikon 1.17: Konsolidirani prihodi, rashodi i primarni suficit na nivou BiH

¹⁷ Socijalna davanja uključuju: isplate penzija i invalidnina, boračka davanja, naknade za nezaposlene, dječiju zaštitu, pomoć izbjeglicama, te ostale isplate socijalne pomoći pojedincima.

Primarnim ili nekamatnim saldonom precizno se mjere efekti tekuće budžetske politike putem izostavljanja plaćanja kamate iz konvencionalnih mjera fiskalne neravnoteže¹⁸ i pokazuje kako tekuće fiskalne transakcije vlade utiču na njen neto dug, te je zbog toga veoma značajan pri procjenjivanju održivosti fiskalnog deficita. U BiH primarni deficit u periodu I-IX 2010. iznosi 80,6 miliona KM i veći je u odnosu na isti period prethodne godine za 61,5 miliona KM.

- *Institucije BiH*

Operativni izvještaj institucija BiH pokazuje da je u posmatranom periodu ostvaren bruto suficit u iznosu 23,9 miliona KM i neto suficit u iznosu od 3,8 miliona KM. U poređenju s istim periodom prethodne godine, bruto suficit manji je za 101,4 miliona KM ili 80,9%, a neto suficit za 85,8 miliona KM ili 95,7%.

Prihodi su iznosili 718,5 miliona KM i, u poređenju s istim periodom prethodne godine, manji su za 98,3 miliona KM ili 12,0%. Pri tome, rashodi su iznosili 694,6 miliona KM i veći su za 3,1 milion KM ili 0,4%. U okviru rashoda najveću stavku čine plate zaposlenih u iznosu od 470,1 milion KM (67,7% ukupnih rashoda) i u odnosu na isti period prethodne godine, iznos isplaćen na ime plata je manji za 3,0 miliona KM ili 0,6%.

- *Federacija BiH*

Prema operativnom konsolidiranom izvještaju u FBiH u periodu I-IX 2010. ostvaren je bruto suficit u iznosu 63,8 miliona KM i veći je za 50,6 miliona KM u poređenju s istim periodom prethodne godine. Istovremeno, evidentiran je neto deficit od 15,7 miliona KM i manji je od neto deficita zabilježenog u istom periodu prethodne godine za 37,9 miliona KM. Međutim, u FBiH trend je da se u četvrtom kvartalu tekuće godine evidentira najveća potrošnja, što direktno utiče na nivo budžetskog deficita.

Prema preliminarnim podacima projicirani konsolidovani neto deficit za 2010. usaglašen s MMF-om u skladu sa stand-by aranžmanom, očekuje se u iznosu od 414,0 miliona KM¹⁹.

¹⁸ Generalno, da bi se izračunao primarni saldo, ukupna plaćanja kamata se oduzimaju od ukupnih troškova. Međutim, konceptualno bi trebalo oduzeti samo neto plaćanja kamata od strane vlade (plaćanja po osnovu kamata umanjena za primljene kamate).

¹⁹ Uključujući i projekte koje su finansirali strani donatori

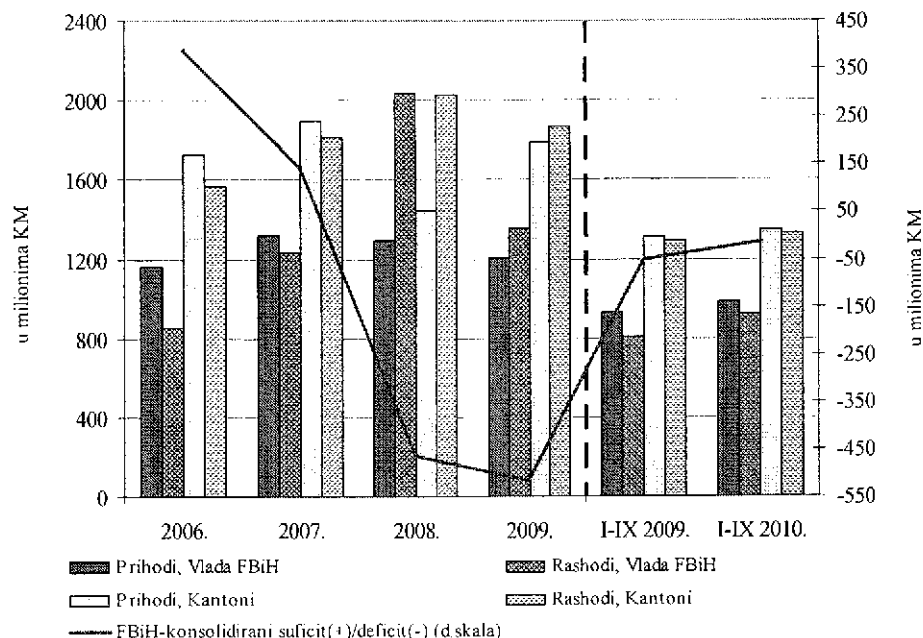
Vanbudžetski fondovi su poslovali s neto deficitom u iznosu od 19,4 miliona KM. Od tog iznosa u penzionom fondu je zabilježen neto deficit od 6,8 miliona KM, u fondu za zapošljavanje neto deficit od 11,3 miliona KM i u fondu za zdravstveno osiguranje neto deficit iznosi 1,3 miliona KM.

Ostvareni konsolidirani prihodi u FBiH iznosili su 4,20 milijardi KM i u poređenju s istim periodom prethodne godine veći su za 154,2 miliona KM ili 3,8%, dok su rashodi iznosili 4,13 milijarde KM i veći su za 103,5 miliona KM ili 2,6%.

U okviru prihoda, najveća stavka su prihodi ostvareni po osnovu poreza i iznose 2,05 milijardi KM (više za 175,4 miliona KM ili 9,4% u odnosu na prethodnu godinu). Druga stavka po veličini su doprinosi (učestvuju u ukupnim prihodima 44,7%) i iznose 1,88 milijardi KM i veći su za 61,0 milion KM ili 3,4%. Ostali prihodi i grantovi iznose 269,4 miliona KM i manji su za 82,3 miliona ili 23,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

U okviru rashoda, najveća stavka se odnosi na socijalna davanja i iznosi 1,76 milijardi KM (manje za 16,8 miliona KM ili 0,9% u odnosu na prethodnu godinu). Druga po veličini je stavka koja se odnosi na kompenzaciju zaposlenim u vladinom sektoru i iznosi 970,1 milion KM, što je manje za 10,2 miliona KM ili 1,0%. Istovremeno, za nabavku robe i plaćanje usluga u posmatranom periodu utrošeno je 938,7 miliona KM, a što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 31,2 miliona KM ili 3,4%. U ovom periodu rashodi po osnovu kamata manji su za 7,2 miliona KM ili 15,0%, a davanja na ime subvencija veća su za 26,2 miliona KM ili 18,1%.

Grafikon 1.18: Prihodi i rashodi vlade FBiH i kantona i konsolidirani neto suficit (+)/deficit(-)

Na nivou vlade FBiH ostvareni neto suficit iznosi 12,7 miliona KM i manji je, u poređenju s istim periodom prethodne godine, za 88,9 miliona KM ili 87,5%. Pri tome, ostvareni prihodi su iznosili 980,1 milion KM i veći su za 46,6 miliona KM ili 5,0%, a evidentirani rashodi su iznosili 918,9 miliona KM i veći su za 116,0 miliona KM ili 14,4%.

Istovremeno, na nivou kantona, ostvaren je neto deficit u iznosu od 9,0 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine manji je za 13,8 miliona KM ili 60,4%.

Pri tome, ostvareni prihodi su iznosili 1,34 milijarde KM i veći su za 36,2 miliona KM (2,8%), a ostvareni rashodi su iznosili 1,32 milijarde KM i veći su za 29,4 miliona KM ili 2,3%.

- *Republika Srpska*

Prema operativnom konsolidiranom izvještaju u RS-u u periodu I-IX 2010. zabilježen je bruto deficit u iznosu od 260,5 miliona KM i manji je u odnosu na isti period prethodne godine za 3,8 miliona KM ili 1,4%. Kako je neto nabavka nefinansijskih sredstava iznosila 56,9 miliona KM, u ovom periodu zabilježen je neto deficit u

iznosu od 317,4 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, zabilježeni neto deficit veći je za 26,5 miliona KM ili 9,1%. Prema preliminarnim podacima, projicirani konsolidovani neto deficit za 2010, usaglašen s MMF-om u skladu sa stand-by aranžmanom, očekuje se u iznosu od 503,0 miliona KM²⁰.

Pri tome, u penzionom fondu neto deficit iznosi 25,6 miliona KM, u fondu zdravstva neto deficit je 44,6 miliona KM, fondu dječije zaštite deficit je 4,6 miliona KM, a u fondu za zapošljavanje neto deficit je 676,9 hiljada KM.

Ostvareni prihodi u ovom periodu iznosili su 1,91 milijardu KM i veći su za 98,4 miliona KM ili 5,4%, dok su rashodi iznosili 2,17 milijardi KM i veći su za 94,6 miliona KM ili 4,6%, u poređenju s istim periodom prethodne godine.

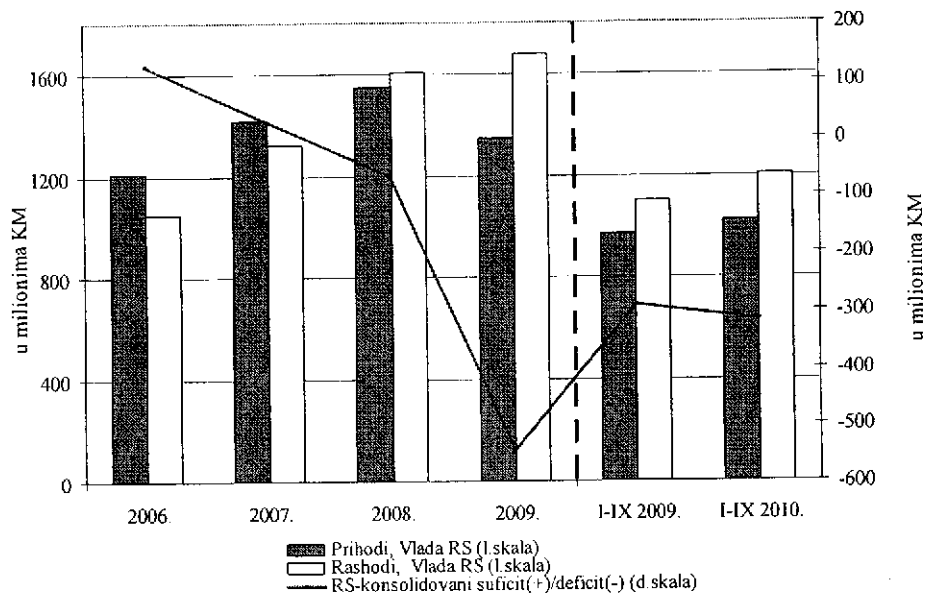
U okviru prihoda, najveća stavka su prihodi ostvareni po osnovu poreza i iznose 892,4 miliona KM (više za 51,2 miliona KM ili 6,1% u odnosu na isti period prethodne godine). Druga stavka po veličini, na strani prihoda, jesu doprinosi i iznose 873,4 miliona KM i veći su za 39,0 miliona KM ili 4,7%. Ostali prihodi i grantovi iznose 139,6 miliona KM i veći su za 8,3 miliona, ili 6,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

U okviru rashoda najveća stavka se odnosi na socijalna davanja i iznosi 872,4 miliona KM, (manje za 1,8 miliona KM ili 0,2%). Na ime kompenzacije zaposlenim u vladinom sektoru, u posmatranom periodu utrošeno je 486,2 miliona KM, što je manje za 8,6 miliona KM ili 1,7%. Istovremeno, na nabavku robe i plaćanje usluga potrošeno je 471,0 milion KM, što je više za 16,9 miliona KM ili 3,7%.

U ovom periodu, rashodi po osnovu kamata manji su za 3,5 miliona KM ili 10,9%, a davanja na ime subvencija su manja za 1,8 miliona KM ili 2,0%, dok su ostali rashodi veći za 96,1 milion KM ili 85,3%.

²⁰ Uključujući i projekte koje su finansirali strani donatori

Grafikon 1.19: Prihodi i rashodi vlade RS i konsolidirani neto suficit (+)/ deficit (-)

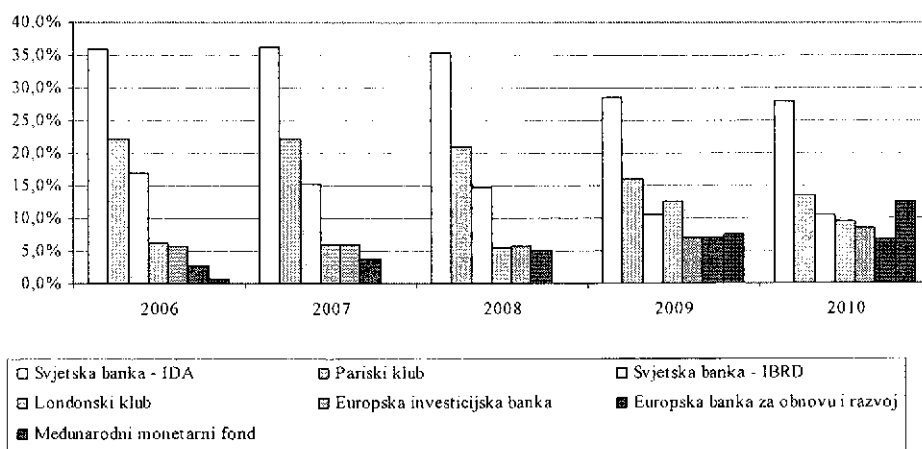
Na nivou vlade RS zabilježeni neto deficit iznosi 241,9 miliona KM i veći je u odnosu na isti period prethodne godine za 84,2 miliona KM ili 53,4%. Pri tome, ostvareni prihodi su iznosili 1,02 milijarde KM i veći su za 51,6 miliona KM (5,3%), a rashodi su iznosili 1,21 milijardu KM i veći su za 104,9 miliona KM (9,5%), u odnosu na isti period prethodne godine.

1.2.7 Vladin vanjski dug

U 2010. vanjska zaduženost sektora vlade BiH prilično se povećala, tako da na kraju 2010. iznosi 6,25 milijardi KM, čime je zaduženost veća za 19,4% u odnosu na stanje na kraju 2009. Izraženo u procentu BDP-a, stanje vladinog vanjskog duga iznosi 25,4%, što je za 3,7 procentnih poena više nego u 2009. Glavni razlog za ovo veliko povećanje je povlačenje tri tranše stand-by aranžmana u ovoj godini u iznosu od 340,8 miliona KM (u martu 2010. povučeno je 192,6 miliona KM, u istom mjesecu je povučeno još 74,1 milion KM i u oktobru je povučeno 74,1 milion KM) i povećanje zaduženosti kod Svjetske banke - IDA u iznosu od 246,1 milion KM.

Prema učešću najvećih kreditora u ukupnom vanjskom dugu, može se primijetiti da je na kraju 2010. najveće učešće kredita Svjetske banke - IDA sa 27,9%, koji su povučeni poslije rata pod koncesionim uslovima. Zatim slijede krediti prema Pariskom klubu sa 13,4% učešća, Međunarodnom monetarnom fondu sa 12,4%, krediti Svjetske banke - IBRD sa 10,4% učešća i Londonskog kluba sa 9,6% učešća.

Grafikon 1.20: Učešće u javnom vanjskom dugu opšte vlade po kreditorima (%)

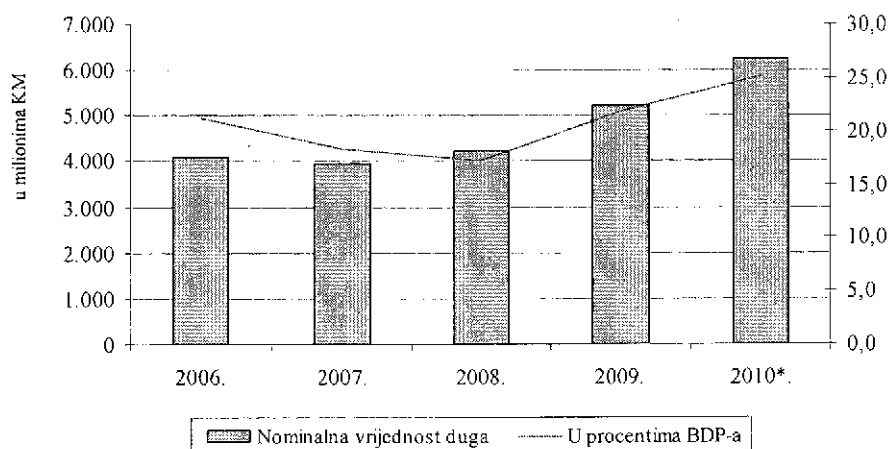

Ugovorena, a neangažovana sredstva (koja će biti povučena u narednom periodu), na kraju 2010. iznose 2,33 milijarde KM, pri čemu najveću grupu kreditora predstavljaju međunarodne i regionalne organizacije sa 72,2%, a zatim slijede vlada i vladine agencije sa 26,9% te privatni kreditori sa 0,9% neangažovanih sredstava.

Prema valutnoj strukturi, u procentualnom učešću valuta²¹, na dug u eurima se odnosi 42,6%, u SDR-u 38,6%, u američkim dolarima 10,2% i ostalim valutama 8,6%. U toku 2010. može se primijetiti najveći rast zaduženosti u korpi valuta SDR-a, što je vezano za povlačenje sredstava od stand-by aranžmana s MMF-om.

²¹ SDR = Special Drawing Right; CUP = Currency Unit Pool, obračunske jedinice MMF-a i Svjetske banke bazirane na kursu glavnih svjetskih valuta.

Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora vlade (nominalne vrijednosti u procentima BDP-a)

Jedna od najznačajnijih stavki budžeta BiH jeste servisiranje vanjskog duga, a obaveze servisiranja vanjskog duga BiH utvrđene su budžetom institucija BiH i međunarodnih obaveza za 2010. U 2010. otplata vanjskog duga je iznosila 300,8 miliona KM, pri čemu je otplata glavnice oko 211,4 miliona KM ili 70,3% ukupnog otplaćenog iznosa, a otplata kamata oko 89,5 miliona KM ili 29,7%, za razliku od otplate u 2009. kada je otplata glavnice bila 208,8 miliona KM a otplata kamate 156,9 miliona KM. Povećan iznos otplate u 2010. je uzrokovan aktiviranjem opcionog duga prema Londonskom klubu.

Analizom godišnjih vrijednosti primjetno je da se trend servisiranja kamate u protekloj godini smanjio i smanjilo se učešće kamate u ukupnom servisiranju vanjskog duga BiH.

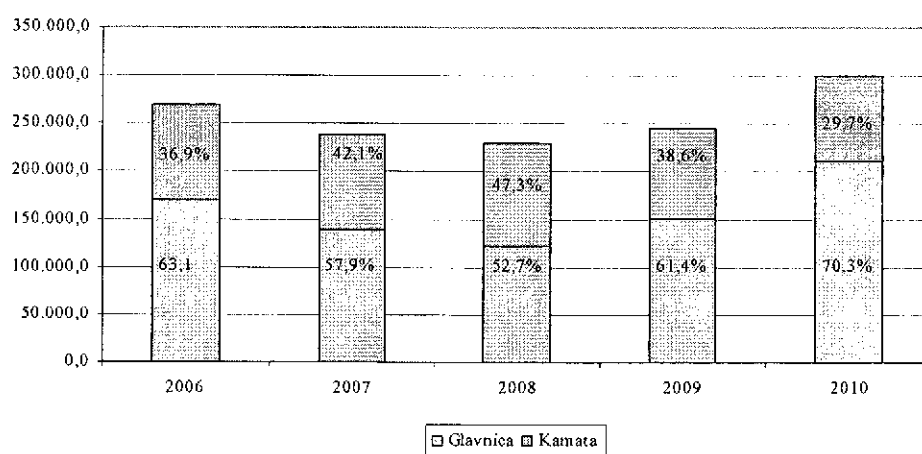
U strukturi povjerilaca najveći iznos prispjelog i otplaćenog duga u 2010. odnosio se Evropsku banku za obnovu i razvoj - EBRD 57,9 miliona KM, na Svjetsku banku - IBRD 47,8 miliona KM i na Svjetsku banku – IDA 38,6 miliona KM. Sredstva za otplatu vanjskog duga ovim međunarodnim institucijama predstavljala su 48% ukupnih sredstava za servisiranje vanjskog duga u 2010.

Pored međunarodnih institucija, značajniji iznosi sredstava u strukturi servisiranja vanjskog duga odnose se i na vladu i vladine organizacije, i to oko 42,2 miliona KM, kao i privatne kreditore u vrijednosti od 63,7 miliona KM.

Do kraja decembra 2010, od planiranih 325,4 miliona KM za otplatu vanjskog duga uplaćeno je sredstava u iznosu od 300,8 miliona KM, što predstavlja odstupanje u iznosu od 24,5 miliona KM ili 8,1%, što ukazuje da nije bilo značajnog odstupanja od plana.

Najveći intenzitet otplate vanjskog duga u 2010. realizovan je u decembru (22,4% od ukupnog godišnjeg iznosa), a najniži u januaru (1,7%). Ovo je naravno rezultat programirane dinamike otplate duga, i može se generalno zaključiti da su najveće otplate duga skoncentrisane u junu, novembru i decembru.

Grafikon 1.22: Servisiranje vanjskog duga (u hiljadama KM)

1.2.8 Platni bilans

▪ Tekući račun

Ukupna platnobilansna kretanja u 2010. bila su povoljnija nego što je to bio slučaj u prethodnoj godini. BiH i dalje bilježi deficit na tekućem računu od 1,36 milijardi KM, koji je manji za 126,6 miliona KM ili 8,5% u odnosu na 2009. Na pozitivan doprinos ovakvom smanjenju deficita tekućeg računa presudan uticaj je imalo smanjenje deficita na računu bilansa robe i poboljšanje bilansa tekućih transfera. U protekloj godini zabilježen je i manji priliv sredstava na kapitalnom i finansijskom računu, značajno smanjenje direktnih stranih investicija i rast deviznih rezervi. Pozitivan

predznak u neto greškama i propustima znači da nisu statistički evidentirani svi ulazi kapitala u zemlju.

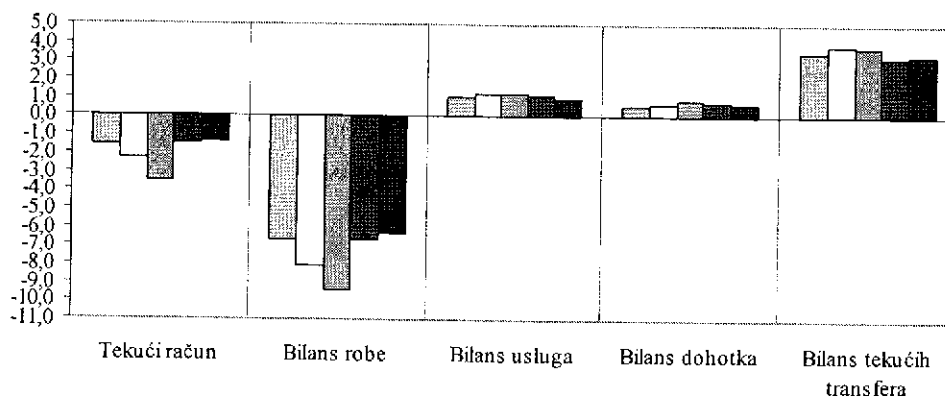
U relativnom omjeru prema BDP-u deficit se povećavao iz godine u godinu i dosegao nivo od 14,2% zabilježen u 2008. Finansijska kriza i recesija na globalnom nivou je uticala i na tekući račun, pa je u 2009. zabilježeno oštro smanjenje na 6,2%, da bi se u protekloj godini zaustavio na 5,5% BDP-a. Dakle, na tekućem računu se bilježi najmanji deficit u posljednjih pet godina.

Tabela 1.6: Platni bilans Bosne i Hercegovine (u milionima KM)

Godina:	2006	2007	2008	2009	2010
I - Tekući račun (1+2+3+4)	-1.532,2	-2.328,5	-3.516,0	-1.489,5	-1.362,9
1. Roba	-6.661,0	-8.101,1	-9.432,2	-6.669,1	-6.351,8
Izvoz	5.255,8	6.046,5	6.888,4	5.711,5	7.293,8
Uvoz	11.916,8	14.147,7	16.320,7	12.380,6	13.645,6
2. Usluge	1.045,3	1.250,6	1.299,2	1.119,0	1.022,4
3. Prihod	611,1	656,7	842,0	827,2	634,1
4. Tekući transferi	3.472,4	3.865,3	3.775,1	3.233,4	3.332,4
II - Kapitalni i finansijski račun (1+2)	1.348,7	2.383,3	3.493,0	1.630,9	1.201,8
1. Kapitalni račun	457,2	433,9	393,6	358,9	313,5
2. Finansijski račun	891,4	1.949,4	3.099,4	1.272,0	888,2
2.1. Direktne investicije	1.188,5	2.932,5	1.226,5	358,9	24,7
2.2. Portfolio investicije	-0,7	-1,1	-11,8	-253,2	-129,4
2.3. Ostale investicije	930,8	264,8	1.481,8	1.077,2	1.216,4
2.4. Rezervna imovina	-1.227,2	-1.246,8	402,8	89,1	-223,4
III - Neto greške i propusti	183,6	-54,8	22,9	-141,4	161,1

Na računu usluga ostvaren je suficit od 1,0 milijarde KM, račun tekućih transfera bilježi već godinama značajan suficit, te nakon smanjenja u godini recesije, opet ima pozitivan trend i saldo na računu iznosi 3,3 milijarde KM. Saldo na stavki dohotka iznosi 634,1 milion KM. Ostvareni suficit na podbilansima usluga, dohotka i tekućih transfera finansira 79,7% robnog deficita.

Grafikon 1.23: Tekući račun platnog bilansa (u milijardama KM)

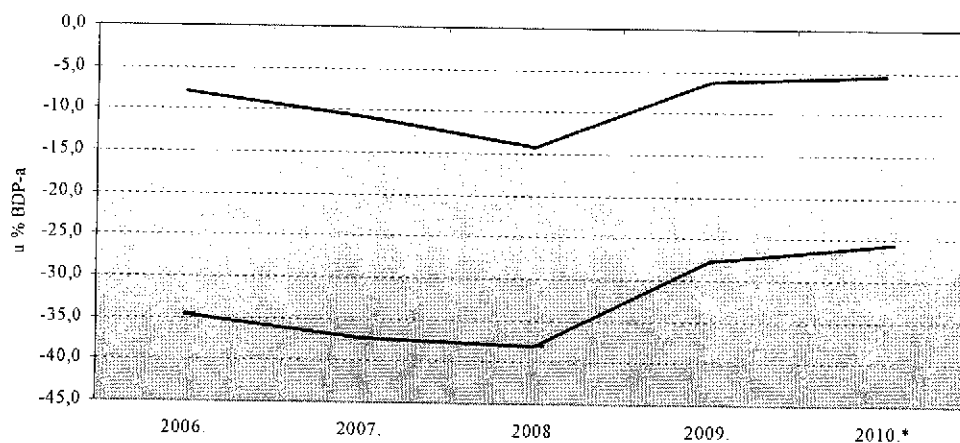

Izvor: Tabela T19

■ 2006 □ 2007 ▨ 2008 ▩ 2009 ■ 2010

U protekloj godini deficit na računu robe²² iznosio je 6,35 milijardi KM. Posmatrano u odnosu na 2009. deficit se smanjio za 317,3 miliona KM ili za 4,7%. Ovo smanjenje je rezultat većeg rasta izvoza od rasta uvoza. Povećan izvoz baznih metala, mašina, aparata i mehaničkih uređaja i proizvoda hemijske industrije najviše je uticao na smanjenje deficita robne razmjene.

Grafikon 1.24: Deficit tekućeg računa i robne razmjene u % BDP-a

Izvor: Tabela T01

— Deficit robnog bilansa — Deficit tekućeg računa

*Nominalni BDP je procjena CBBiH

²² Trgovinski bilans na platnobilansnoj osnovi uključuje neophodna prilagođenja i zbog toga se razlikuje od statistike vanjske trgovine koju objavljuje Agencija za statistiku BiH.

Još uvijek nedovoljno povećanje potražnje iz inostranstva je uticalo da u 2010. suficit na računu usluga bude manji za 8,6% u odnosu na 2009. Ukupni prilivi su manji za 6,1% ili 123,6 miliona KM i to ponajviše zbog smanjenja priliva od usluga putovanja za 9,0%, što se uglavnom odnosi na privatna putovanja i smanjenje priliva od pružanja građevinskih usluga u inostranstvu za 44,5 miliona KM ili 15,2%. Nasuprot tome, prilivi od usluge prevoza robe koji su veći za 9,5 miliona KM ili 4,6% su najviše uticali na ublažavanje pada suficita računa usluga. Izvoz usluga, odnosno odlivi po tom osnovu su takođe manji u odnosu na prethodnu godinu. Najveći odlivi na računu usluga su zbog povećanja usluga transporta, uglavnom prevoza robe, koje su veće za 17,2 miliona KM ili 10,6%.

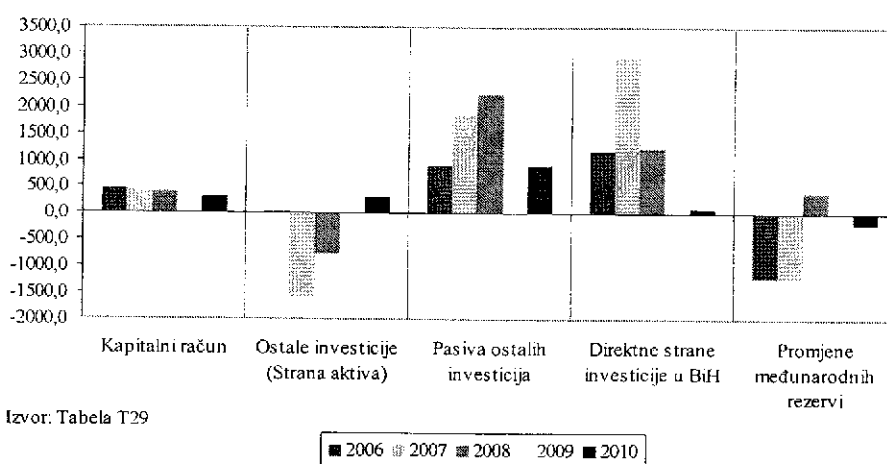
Bilans dohotka bilježi najveći pad i iznosi 634,1 milion KM što je manje za 193,1 miliona KM ili 23,3%, te se trend smanjenja ove komponente tekućeg računa nastavlja, s tim da je pad ostvaren i na strani prihoda i na strani rashoda. Prilivi po osnovu kompenzacije privremeno zaposlenih bh. građana u inostranstvu iznose 799,4 miliona KM i smanjili su se za 18,1% u odnosu na prethodnu godinu, dok je priliv po osnovu kamata na depozite i vrijednosnih papira manji za 56,3%, najviše zbog smanjenja prihoda od investiranja monetarnih vlasti. Rashodi za plaćanje kamata na vanjski dug, te otplate kamata banaka i preduzeća na pozajmljena sredstva manji su u odnosu na prethodnu godinu za 65,6 miliona KM ili 18,3%.

Tekući transferi u neto iznosu su bili 3,33 milijarde KM i bilježe povećanje od 3,1% u odnosu na prethodnu godinu, zbog povećanja privatnih transfera za 188,7 miliona KM, što je skoro u potpunosti rezultat povećanja priliva po osnovu penzija. Prilivi po osnovu doznaka iz inostranstva ostali su na približno istom nivou (2,01 milijarda KM). Suficit tekućih transfera ima veliki udio (52,5%) u pokrivanju trgovinskog deficita.

- Kapitalni i finansijski račun

Račun kapitalnih i finansijskih transakcija u 2010. bilježi priliv sredstava u iznosu od 1,20 milijardi KM. Pri tome, bilans na kapitalnom računu iznosi 313,5 miliona KM i manji je za 12,6% u odnosu na 2009. Smanjili su se i kapitalni transferi vladinom sektoru koji se odnose na različite razvojne projekte i ulaganja u infrastrukturu za 29,6 miliona KM i iznose 170,3 miliona KM.

Grafikon 1.25: Kapitalni i finansijski račun u milionima KM

Bilans finansijskog računa iznosi 888,2 miliona KM i manji je za jednu trećinu u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije promjene u finansijskom računu su smanjenje priliva stranih direktnih investicija i povećanje ostalih investicija u neto iznosu.

Direktne strane investicije u neto iznosu iznose 24,7 miliona KM i za 334,2 miliona su manje nego u 2009. Prilivi stranih direktnih investicija u zemlju su bili veoma niski i iznosili su samo 93,7 miliona KM, što je za 252,2 miliona niže nego u 2009. Ovako niska vrijednost direktnih investicija u zemlji je posljedica vraćanja ranije uzetih međukompanijskih kredita (naročito kod banaka) i ostvarenih gubitaka u poslovanju kompanija u stranom vlasništvu. Važno je naglasiti da kod vlasničkih udjela, kao treće kategorije stranih investicija, uglavnom nije došlo do smanjivanja tokom 2010. U protekloj godini su se povećale i domaće investicije u inostranstvo na iznos od 69 miliona KM. Zbog ovakvih kretanja učešće neto direktnih stranih investicija u

finansijskom računu je vrlo nisko (2,7%), dok je recimo u 2008. iznosilo 39,5%. Portfolio investicije su i u ovoj godini negativne, zbog ulaganje banaka u inostrane obveznice i instrumente tržišta novca.

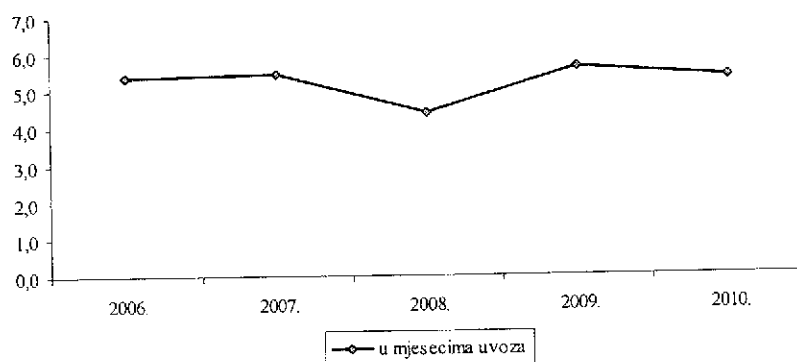
U 2010. ostale investicije u neto iznosu su bile 1,21 milijardu KM. U protekloj godini došlo je do povećanja za 139,2 miliona KM u odnosu na 2009. Sve relevantne promjene aktive i pasive ostalih investicija po stavkama su date u tekstu koji slijedi.

Dok u prošloj godini strana aktiva bilježi rast u iznosu od 322,8 miliona KM, u 2010. strana aktiva se smanjila za 323,0 miliona KM, što je uzrokovano smanjenjem strane aktive komercijalnih banaka.

Promjena pasive ostalih investicija iznosi 893,5 miliona KM, što je manje za 506,5 miliona KM ili 36,1% u odnosu na 2009. U protekloj godini, povučeno je 1,49 milijardi KM novih zajmova, što je manje za 19,6% u odnosu na 2009. Generalna vlada je ukupno povukla novih sredstava u iznosu od 817,5 miliona KM, od kojih se 344,4 miliona KM odnose na povlačenja sredstava od MMF-a po osnovu stand-by aranžmana. Na ime otplate glavnice duga isplaćeno je 211,4 miliona KM, što je za 60,5 miliona više nego u prethodnoj godini. Stoga, generalna vlada je u neto iznosu povećala svoje obaveze za 606,1 milion KM, dok je to povećanje u 2009. iznosilo 662,3 miliona KM. Međutim, ostali sektori su povećali svoje obaveze u neto iznosu za 170 miliona KM, s tim da je u 2010. povučeno manje zajmova za 370,4 miliona KM, dok su otplate na godišnjem nivou manje za 124,0 miliona KM. Stvorene obaveze po osnovu trgovinskih kredita u 2010. iznose 609,4 miliona KM, što je za 76,8 miliona KM više nego u 2009. Depoziti banaka u stranoj valuti su se smanjili u 2010. za 609,9 miliona, što je više za 282 miliona KM u odnosu na 2009.

Rezervna aktiva se povećala u protekloj godini, tako da, uprkos maloj vrijednosti direktnih stranih investicija koje su imale značajan udio u finansijskom računu, nije došlo do pritiska na devizne rezerve, već upravo suprotno, rezervna aktiva se povećala za 223,4 miliona KM. U relativnom odnosu, prema mjesecima uvoza devizne rezerve su se povećale i na kraju godine iznosi 5,3 mjeseci uvoza robe i usluga.

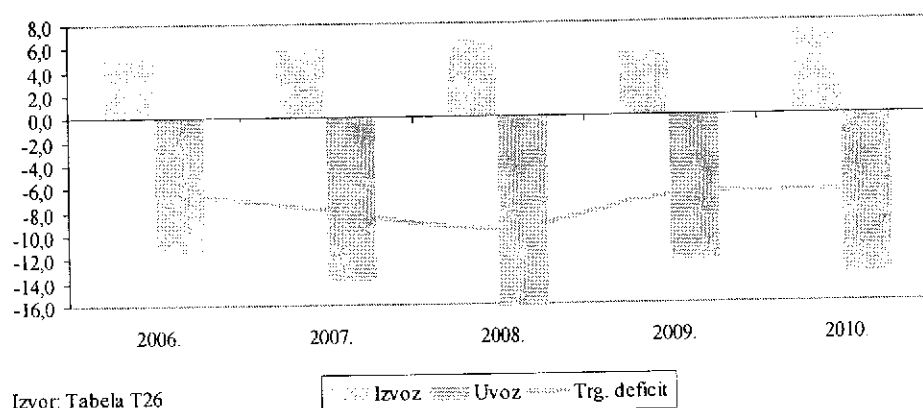
Grafikon 1.26: Bruto devizne rezerve / uvoz

▪ Trgovina robom²³

Vanjskotrgovinska razmjena je kao i ranijih godina bila intenzivna, ali je bila povoljnije izbalansirana i u 2010. ukupan obim razmjene je iznosio 20,71 milijardi KM. Ukupna vrijednost izvoza je bila 7,03 milijarde KM, dok je uvoz iznosio 13,61 milijardu KM. Ukupan izvoz robe je veći za 28,7% u odnosu na prethodnu godinu, a uvoz se povećao za 10,2%. Trgovinski deficit iznosi 6,51 milijardu KM i manji je za 305,3 miliona KM ili 4,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 1.27: Izvoz, uvoz i trgovinski deficit (u milijardama KM)

Izvor: Tabela T26

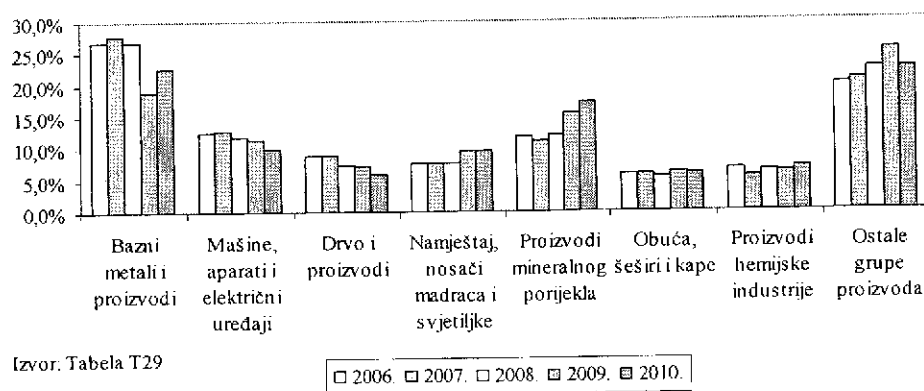
²³ Ovaj dio analize odnosi se na trgovinske podatke Agencije za statistiku BiH.

Dakle i u 2010. nastavlja se, dvije godine zaredom, trend smanjenja trgovinskog deficita, s tim da se u 2009. deficit smanjio za 28,8% u odnosu na 2008. zbog naglašenog pada uvoza i nešto manjeg pada izvoza. U 2010. smanjenje deficita je rezultat vrlo naglašenog rasta izvoza zbog oporavka globalne ekonomije, odnosno rasta tražnje za intermedijarnim proizvodima na tržištu EU, te oporavka privreda u okruženju koje su naši glavni trgovinski partneri. Rast uvoza takođe signalizira oporavak tražnje kao posljedica oporavka domaće ekonomije, ali i globalnog rasta cijena sirovina, energije i hrane krajem godine. Pokrivenost uvoza izvozom je poboljšana i iznosila je 52,1%, dok je taj odnos u 2009. bio 44,8%.

Rast izvoza je najvećim dijelom uzrokovan povećanjem izvoza čelika, željeza i njihovih proizvoda te aluminijuma, uglavnom zbog povećanja izvoza ovih proizvoda u Njemačku i Sloveniju. Izvoz ovih proizvoda se povećao za 53,6%. Izvoz čelika veći je za 227,3 miliona KM, dok se vrijednost izvoza aluminijuma povećala za 217,6 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu. Stoga se 10,2% ukupnog rasta izvoza odnosi se na ovu grupu proizvoda. Izvoz proizvoda mineralnog porijekla povećao se za 346,9 miliona KM ili 45,9%, s tim da je skoro 40% ovog povećanja rezultat povećanog izvoza u susjedne zemlje Srbiju i Hrvatsku, pa je ova kategorija doprinijela rastu izvoza za 6,3%.

Sljedeća grupa proizvoda koja ima značajan udio u ukupnom izvozu jesu mašine i aparati i mehanički uređaji čiji se izvoz povećao za 12,5%, dok je doprinos porastu izvoza bio znatno manji (1,4%). Izvoz proizvoda hemijske industrije bilježi takođe porast od 46,5%, i tako u 2010. doprinosi rastu izvoza za 2,8%. U strukturi izvoza, u posljednjih pet godina nije došlo do značajnih promjena učešća. Najveće učešće u ukupnom izvozu i dalje imaju bazni metali i proizvodi od baznih metala sa 22,7% i njihovo učešće se povećalo za 3,8% u odnosu na prethodnu godinu, iako je ono znatno manje u odnosu na period prije nastanka globalne krize. Proizvodi mineralnog porijekla čine 17,1% ukupnog izvoza, pa se njihovo učešće u ukupnom izvozu povećalo za 1,6 procentnih poena u odnosu na 2009. Slijede mašine, aparati i električni uređaji sa 9,8%, namještaj, nosači madraca i svjetiljke 9,4%, te proizvodi hemijske industrije 6,9% i obuća, šeširi i kape 5,8%.

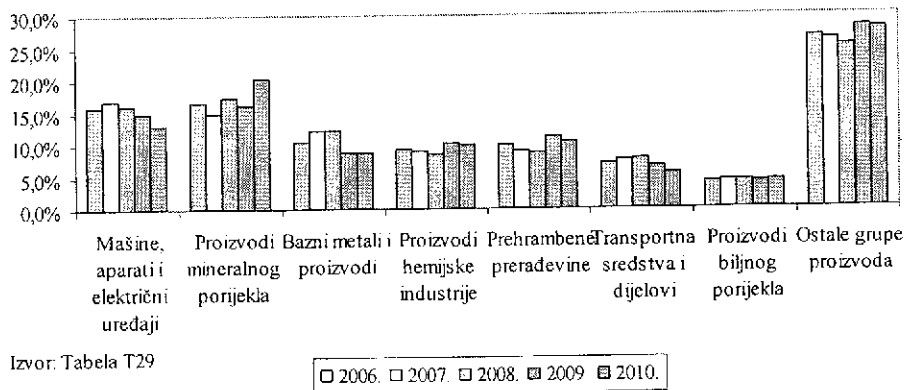
Grafikon 1.28: Struktura izvoza

Izvor: Tabela T29

Na strani uvoza, proizvodi mineralnog porijekla i bazni metali su najviše doprinijeli rastu uvoza sa 6,0% i 1,1% respektivno. U poređenju s prethodnom godinom uvoz proizvoda mineralnog porijekla (uglavnom nafte) povećao se za 37,2%, učešće ove grupe u ukupnom uvozu je 20,2%. Uvoz baznih metala je veći za 12,5%, dok u strukturi uvoza zauzimaju drugo mjesto s učešćem od 8,9%. Primjetno je da su proizvodi mineralnog porijekla povećali svoje učešće u uvozu u odnosu na prethodnu godinu, dok je učešće mašina, aparata i električnih uređaja smanjeno u 2010.

Grafikon 1.29: Struktura uvoza

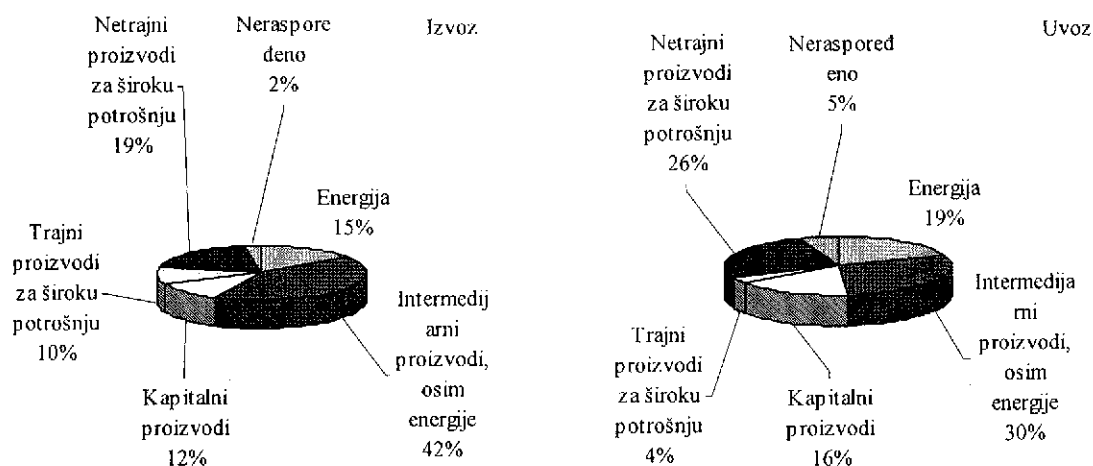

Izvor: Tabela T29

Analiza uvoza i izvoza prema ekonomskoj namjeni ukazuje na to da BiH najviše izvozi ali i uvozi intermedijarne proizvode. Njihovo učešće u izvozu iznosi 41,7%, a u uvozu 29,5%. Nadalje u strukturi izvoza veliki udio imaju proizvodi za široku

potrošnju 18,7%, te energiju 15,5%. Dok BiH najviše uvozi netrajnih proizvoda za široku potrošnju 26,2%, te kapitalnih proizvoda 16,4%. S druge strane, po klasifikaciji prema statističkim procedurama, 13,0% robe koja se uvozi su proizvodi koji se uvoze na unutrašnju obradu, s tim da ti proizvodi nakon obrade čine 42,2% ukupnog izvoza.

Grafikon 1.30: Izvoz i uvoz prema ekonomskoj namjeni

Glavni trgovinski partneri na strani izvoza u posmatranom periodu su Njemačka i Hrvatska, a na strani uvoza Hrvatska i Srbija. U Hrvatsku je izvezeno robe u vrijednosti 1,07 milijardi KM ili 15,1% ukupnog izvoza, dok je u Njemačku izvezeno 1,08 KM ili 15,3%. U istom periodu iz Srbije je uvezeno robe u vrijednosti 1,43 milijarde KM ili 10,5% ukupnog uvoza, a iz Hrvatske 2,06 milijarde KM, što čini 15,1% uvoza.

Razmotrimo li geografsku strukturu robne razmjene u odnosu na prethodnu godinu, na strani izvoza udio EU27 bilježi blago povećanje, s tim da se učešće Njemačke i Slovenije u izvozu blago povećalo, dok se učešće Italije smanjilo. Na zemlje SEE odnosi se 35,9% izvoza i tu je primjetan značajniji pad izvoza u 2010. i to na račun grupe ostalih zemalja. Na ove dvije grupe zemalja (EU27 i SEE) odnosi se 90,4% cijelokupnog izvoza BiH, dok je njihovo učešće u ukupnom uvozu 73,0%. Na strani uvoza došlo je do značajnijeg smanjenja uvoza iz zemalja EU27, dok je uvoz iz grupe ostalih zemalja veći za 2,9 procentnih poena.

Tabela 1.7: Uvoz i izvoz BiH

Ukupno	Izvoz					Uvoz				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
EU 27, od čega	59,7%	57,3%	55,2%	54,2%	54,5%	53,0%	47,8%	48,0%	49,1%	45,9%
Italija	13,8%	13,1%	12,6%	12,7%	12,1%	9,0%	9,0%	9,3%	10,1%	8,9%
Njemačka	12,9%	12,8%	13,6%	14,7%	15,3%	12,4%	12,5%	11,8%	11,3%	10,5%
Slovenija	12,2%	10,9%	9,2%	8,4%	8,6%	7,6%	6,4%	5,9%	6,1%	5,9%
SEE* od čega	32,9%	35,8%	37,1%	38,1%	35,9%	28,0%	29,1%	28,9%	26,8%	27,1%
Hrvatska	18,7%	18,4%	17,2%	17,1%	15,1%	17,1%	17,6%	17,1%	15,0%	15,1%
Srbija	13,2%	11,7%	14,0%	13,4%	12,6%	9,8%	9,4%	10,6%	10,4%	10,5%
Ostale zemlje	7,4%	6,9%	7,7%	7,7%	9,6%	19,0%	23,1%	23,1%	24,1%	27,0%

* Jugoistočna Evropa (Albanija, Hrvatska, BJR Makedonija, Moldavija, Srbija, Crna Gora)

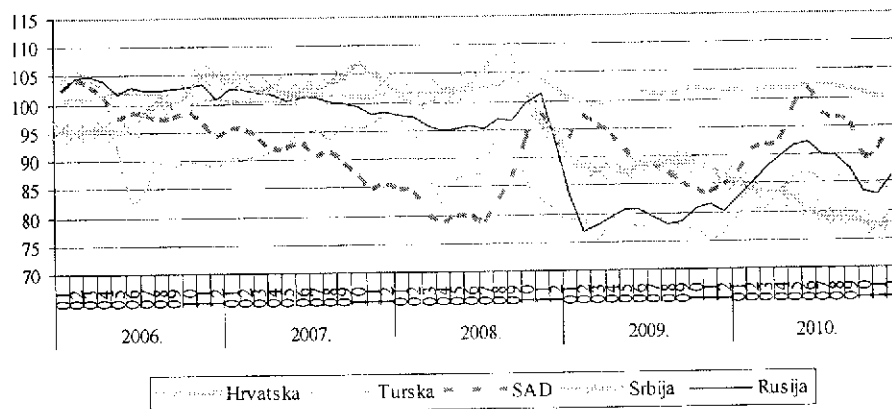
** od 2007 godine podaci se odnose samo na Srbiju, a u godinama prije 2007 uključuju podatke i za Crnu Goru i Kosovo

Geografska analiza deficita robne razmjene pokazuje da BiH bilježi najveći deficit u razmjeni s Ruskom Federacijom koji iznosi 1,1 milijardu KM ili 19,2%, zatim s Hrvatskom 988,3 miliona KM ili 16,4%, Kinom 648,1 milion KM ili 10,8% te sa Srbijom 534,7 miliona KM ili 8,9% i SAD 466,9 miliona KM ili 7,8%. U odnosu na prethodnu godinu, deficit se produbio s Ruskom Federacijom i to za 6,9 procentnih poena, s Hrvatskom se vratio na nivo prije nastanka globalne krize u 2008, a nastavio se i trend povećanja deficita s Kinom, Srbijom i SAD-om.

1.2.9 Nominalni i realni efektivni kurs

Nominalni kurs KM prema većini valuta relevantnih za našu ekonomiju obilježile su značajne varijacije u protekloj godini. Najizraženije su bile varijacije nominalnog kursa eura u odnosu na američki dolar. Dolar je u prvoj polovini godine ojačao u odnosu na euro, a samim tim i u odnosu na KM za 16,8%, zbog dužničke krize u zoni eura, dok je drugi dio godine obilježilo slabljenje nominalnog kursa dolara, zbog oporavka vodećih ekonomija zone eura i usporenijeg rasta američke ekonomije, pa je ukupna godišnja deprecijacija u decembru 2010. iznosila 10,8%. U 2010. primjetna je naglašena deprecijacija KM prema valutama nekih od glavih trgovinskih partnera, a najizraženija je deprecijacija prema švajcarskom franku od 17,0%. Domaća valuta je deprecirala i prema kineskom juanu 14,6%, zatim prema ruskoj rublji 7,6% i britanskoj funti 6,3%. S druge strane, u toku 2010. KM je naglašeno aprecirala prema srpskom dinaru 9,7%, a znatno manje prema rumunskom levu 1,8%, te mađarskoj forinti 1,6% i hrvatskoj kruni 1,6%.

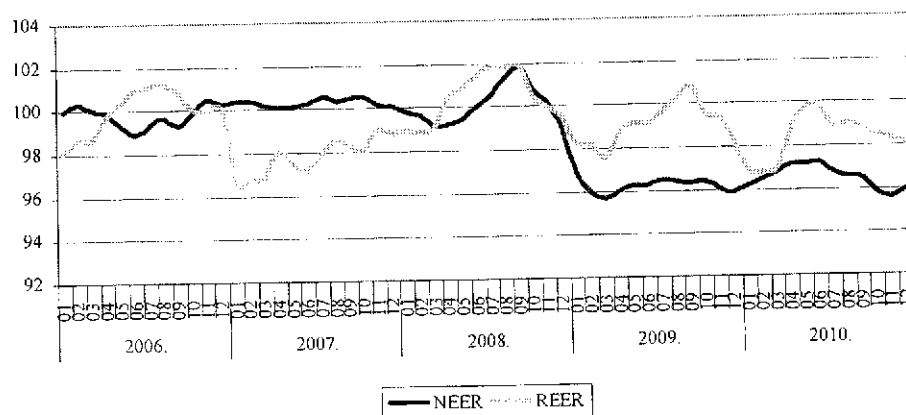
Grafikon 1.31: Nominalni kurs KM prema odabranim valutama (2005=100)

Nominalni efektivni kurs (NEER) bilježio je uglavnom povećanje tokom prve polovine protekle godine, da bi u drugoj polovini godine imao uglavnom opadajući trend sve do novembra. Rast nominalnog efektivnog kursa predstavlja indikator nominalne deprecijacije KM prema valutama glavnih trgovinskih partnera. Usljed ovakvog kretanja tokom godine, prosječna vrijednost NEER-a u 2010. za 36 baznih poena je veća od prosjeka za 2009.

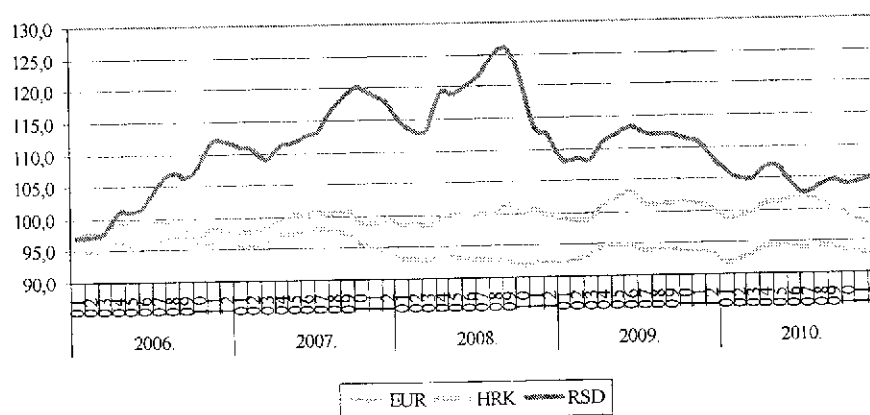
NEER je u decembru 2010. bio za pet baznih poena iznad nivoa u decembru 2009. a za 58 baznih poena niži u odnosu na prosječnu vrijednost u 2010. U prvoj polovini godine indeks realnog efektivnog kursa (REER) bilježio je rast, što predstavlja realnu deprecijaciju KM prema valutama glavnih trgovinskih partnera. To je uzrokovano nominalnom deprecijacijom u istom periodu. U drugoj polovini godine zabilježen je pad REER-a, odnosno realna aprecijacija domaće valute. U cjelini je ostvareno poboljšanje vanjske konkurentnosti, jer prosječna vrijednost realnog efektivnog kursa u 2010. veća je za 1,04 procentna poena u odnosu na prosječnu vrijednost indeksa u 2009. Decembarska vrijednost REER-a, na godišnjem nivou je veća za 88 baznih poena.

Grafikon 1.32: Nominalni (NEER) i realni (REER) efektivni kurs KM (2005=100)

Realni kursevi KM prema najznačajnijim trgovinskim destinacijama su bili relativno stabilni i ne uočava se ozbiljniji poremećaj u pogledu konkurentnosti. Hrvatska održava stabilan kurs prema euru, pa stoga nema niti bitne nominalne promjene prema KM, a nivo inflacije (mjerene potrošačkim cijenama) malo se razlikuje, pa je i realni kurs prema kuni već niz godina stabilan. Realni kurs prema srpskom dinaru, uprkos naglašenoj nominalnoj aprecijaciji, bio je relativno stabilan tokom godine, jer je visok nivo inflacije u Srbiji učinio da realni kurs nije pretrpio značajne promjene. Realni kurs prema euru, zbog približno sinhronih cjenovnih kretanja u zoni eura i BiH, takođe, bio je stabilan.

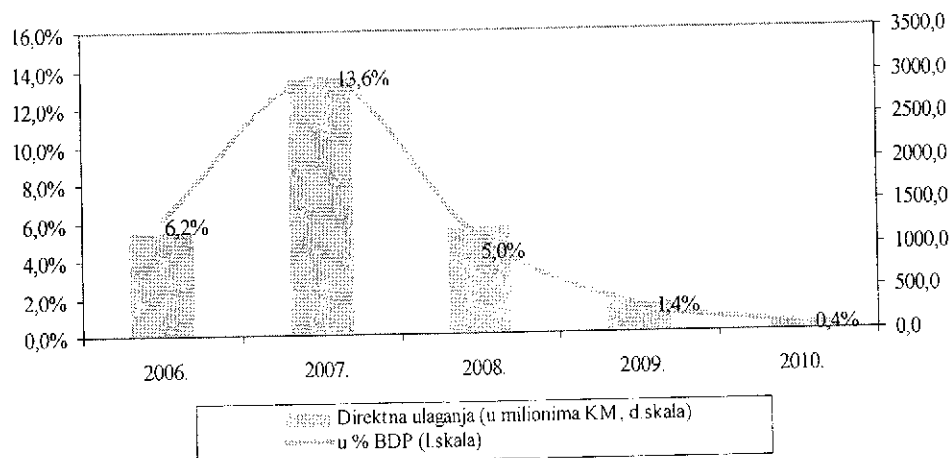
Grafikon 1.33: Realni kurs KM (2005=100)

1.2.10 Direktne strane investicije

Tokom 2010. primjetan je znatno niži priliv direktnih stranih investicija u BiH u odnosu na 2009, naročito u prvom kvartalu, kada je čak zabilježen odliv, dok su u preostala tri kvartala registrovani prilivi.

Grafikon 1.34: Direktne strane investicije

Ukoliko direktne strane investicije posmatramo u odnosu prema BDP-u, one predstavljaju samo 0,4% bruto domaćeg proizvoda, što je daleko najlošiji zabilježeni omjer u posmatranom periodu za koji postoje dostupni podaci. Ukupno, vrijednost direktnih stranih investicija u 2010. po procjenama CBBiH je 93,7 miliona²⁴ KM, što je znatno manje u odnosu na prošlogodišnjih 358,9 miliona KM. Glavni razlog za ovako nisku vrijednost je posljedica vraćanja ranije uzetih međukompanijskih kredita (naročito kod banaka) i ostvarenih gubitaka u poslovanju kompanija u stranom vlasništvu. Bitno je napomenuti da kod vlasničkih udjela, kao treće kategorije stranih investicija, nije došlo do smanjivanja tokom 2010.

Detaljni podaci o investicijama u bankarski sektor su dati u poglavlju 8.10.

²⁴ Privremeni podatak

2. MONETARNA POLITIKA I DEVIZNE REZERVE

2.1 Sprovođenje monetarne politike

U Bosni i Hercegovini, kao režim monetarne politike, primjenjuje se valutni odbor koji se zasniva na fiksnom deviznom kursu i zakonom eksplicitno utvrđenim pravilima. Osnovna svrha pravila je uspostavljanje kredibiliteta Centralne banke i izbjegavanje eventualnih gubitaka zbog donošenja nekonzistentnih odluka nosilaca ekonomske politike koje bi mogle štetiti osnovnim makroekonomskim kretanjima u zemlji. Osnovna pravila valutnog odbora sadržana su u Zakonu o Centralnoj banci.

Prvo, kurs nacionalne valute, konvertibilne marke, fiksiran je u odnosu na euro, kao rezervnu ili sidrenu valutu, u srazmjeri $1 \text{ EUR} = 1,955830 \text{ KM}$. Devizni kurs predstavlja fiksiranu nominalnu varijablu za koju se vezuju inflaciona očekivanja javnosti, čime se obezbjeđuje stabilnost cijena u ekonomiji.

Drugo, zagarantirana je puna konvertibilnost domaće valute u rezervnu valutu – euro i obrnuto, a time, posredno, i u ostale strane valute. CBBiH vrši emisiju i povlačenje novca kupovinom i prodajom konvertibilnih maraka u zamjenu za strane valute. Transakcije kupovine i prodaje konvertibilne marke, CBBiH vrši s komercijalnim bankama i s državnim institucijama koje imaju depozite kod CBBiH, s tim da ostali ekonomski subjekti novčana sredstva u domaćoj valuti dobijaju preko komercijalnih banaka.

Treće, neto devizne rezerve CBBiH²⁵ u svakom trenutku moraju u potpunosti da pokriju njene monetarne obaveze u konvertibilnim markama, koje čine sve novčanice i kovani novac u opticaju, salda računa rezervi komercijalnih banaka kod CBBiH i ostali depoziti po viđenju kod CBBiH. Odsustvo kreditiranja bilo kog sektora u ekonomiji proizilazi iz osnovnih pravila valutnog odbora i jedna je od pretpostavki na kojima počiva njegova održivost.

²⁵ Neto devizne rezerve CBBiH predstavljaju bruto devizne rezerve (efektiva i depoziti u stranoj valuti, inostrane vrijednosne papire i monetarno zlato) umanjene za obaveze Centralne banke prema inostranstvu.

Centralna banka nema mogućnosti monetizacije fiskalnog deficita niti mogućnost kreditiranja bilo kog ekonomskog subjekta i ne vrši funkciju krajnjeg kreditora radi prevazilaženja problema vezanih za likvidnost komercijalnih banaka.

2.2 Monetarni trendovi

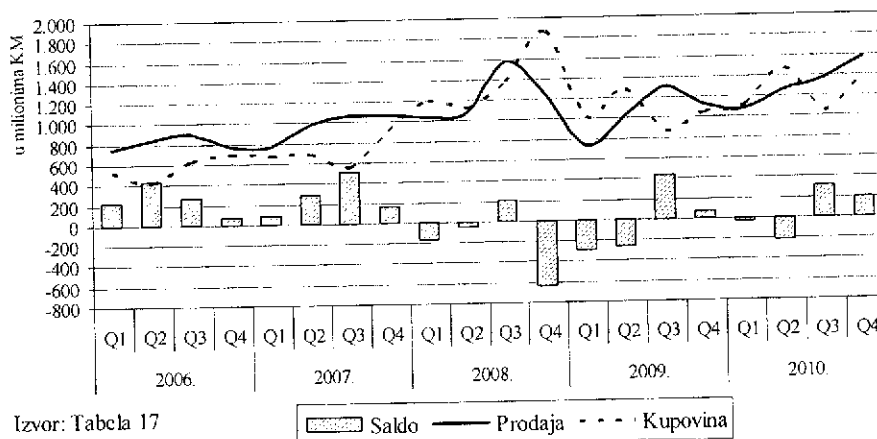
- Kupovina i prodaja KM

Kao jedini mehanizam emisije, odnosno povlačenja primarnog novca, transakcije kupovine i prodaje KM CBBiH direktno utiču na količinu novca u opticaju. Vrijednost salda, kao jednog od najznačajnijih pokazatelja monetarnih kretanja, je nakon dvogodišnje negativne vrijednosti (za 2008. godinu saldo je bio negativan u iznosu 631,1 milion KM, a za 2009. negativan u iznosu 36,8 miliona KM) u 2010. ponovo imao pozitivnu vrijednost u iznosu 259,2 miliona KM.

Posmatrano po kvartalima, u prvom kvartalu vrijednost salda je bila negativna i to u iznosu 35,4 miliona KM, kao posljedica smanjenja ekonomskih aktivnosti i uobičajnih sezonskih prilagodavanja koja su tipična za prvi kvartal u godini pod uticajem izmirenja obaveza privrednih subjekata koji kupuju devize preko komercijalnih banaka. Negativan saldo je zabilježen i u drugom kvartalu i to u iznosu 209,7 miliona KM.

U posljednja dva kvartala dolazi do preokreta, te su zabilježena pozitivna salda i to u iznosu 313,5 miliona KM u trećem te 190,9 miliona KM u četvrtom kvartalu. Ovaj preokret posljedica je pojačane sezonske potražnje za domaćom valutom u toku turističke sezone, te isplatom četvrte tranše stand-by aranžmana u iznosu 74,2 miliona KM u oktobru.

Grafikon 2.1: Kupovina i prodaja KM

2.3 Monetarni agregati

Svi monetarni agregati su imali snažnu ekspanziju tokom 2010, što je stvorilo povoljne monetarne uslove za oporavak ekonomije. Kao glavni nosilac ovog rasta javlja se sektor stanovništva čiji su depoziti u strukturi monetarnih agregata iskazali najvišu stopu rasta, kao i značajna potražnja za gotovinom izvan banaka.

Monetarna multiplikacija novca, uzrokovana prvenstveno porastom depozita stanovništva u odnosu na rast monetarne baze, ubrzala se, i to za monetarni agregat M1 sa 1,0424 na 1,0679, a za monetarni agregat M2 sa 2,2855 na 2,3426.

Relativan odnos M2 prema bruto domaćem proizvodu ²⁶ na kraju godine iznosio je 55,8%, što je za 2,1 p.p. više u odnosu na prethodnu godinu. U većini komponenti je došlo do rasta ovog odnosa izuzev za depozite banaka kod monetarnih vlasti kod kojih je zabilježeno smanjenje sa 14,1% na 13,7%. Najveći rast učešća u relativnom odnosu prema BDP-u zabilježili su depoziti po viđenju u stranoj valuti u okviru kvazinovca i gotovina izvan banaka u okviru monetarnog agregata M1.

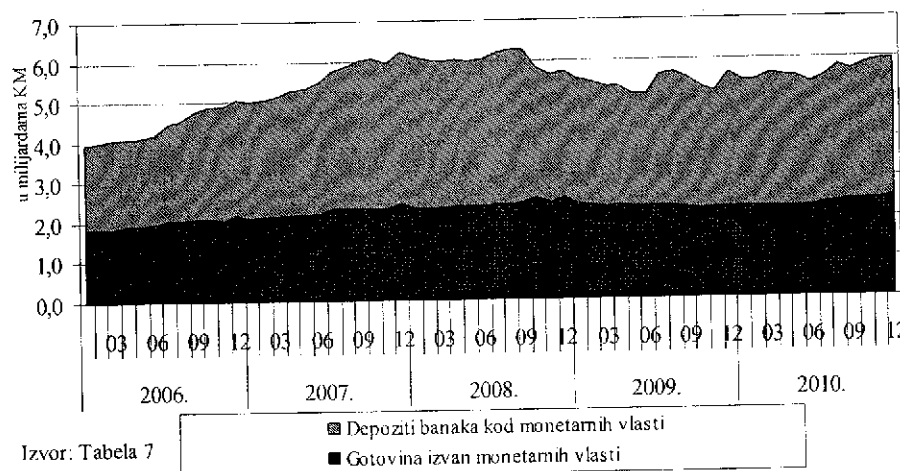
²⁶ Procjena, vidjeti poglavlje 1.2.1

Tabela 2.1: Monetarni agregati kao % od BDP-a

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
M2	52,1%	56,1%	51,1%	53,8%	55,8%
QM	25,7%	27,8%	26,9%	29,3%	30,4%
Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti	5,5%	6,8%	6,7%	7,0%	7,2%
Depoziti po viđenju u stranoj valuti	7,1%	6,7%	6,1%	6,0%	6,6%
Oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti	13,2%	14,3%	14,0%	16,2%	16,6%
M1	26,3%	28,3%	24,3%	24,5%	25,5%
Gotovina izvan banaka	10,3%	10,0%	9,3%	8,4%	8,9%
Depoziti po viđenju u domaćoj valuti	16,0%	18,3%	15,0%	16,2%	16,5%
M0	26,2%	28,6%	23,1%	23,5%	23,8%
Gotovina izvan monetarnih vlasti	11,2%	11,2%	10,3%	9,4%	10,1%
Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	15,0%	17,3%	12,7%	14,1%	13,7%

Monetarna baza na kraju 2010. iznosila je 5,90 milijardi KM, uz godišnje povećanje od 250,9 miliona KM. U relativnim pokazateljima monetarna baza je rasla po stopi od 4,4%. 229,8 miliona KM iznosi povećanje gotovine van monetarnih vlasti po stopi od 10,1%.

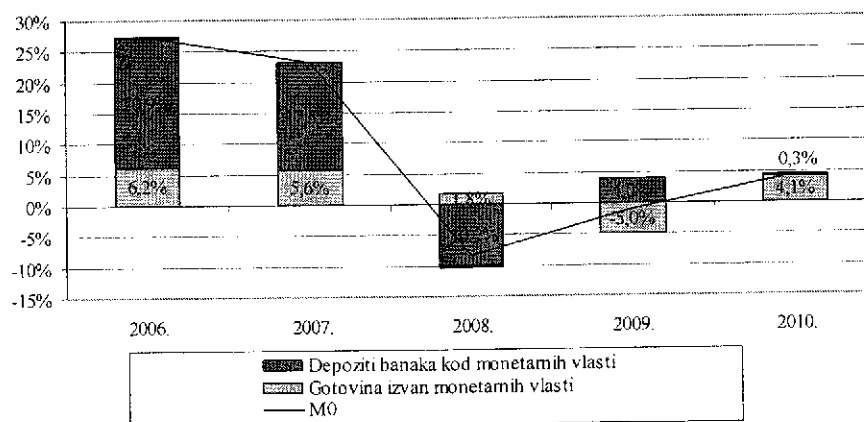
Grafikon 2.2 : Agregat M0 i sastavne komponente

Banke su i u toku 2010. držale značajan dio sredstava na računima kod CBBiH, ali se nivo tih sredstava nije bitno povećao. Pored zakonski propisanog iznosa u vidu obavezne rezerve, banke su držale i znatan iznos sredstava iznad tog dijela, te je ukupan iznos depozita banaka na kraju 2010. iznosio 3,39 milijardi KM, što predstavlja blago godišnje povećanje od 18,4 miliona ili 0,5%.

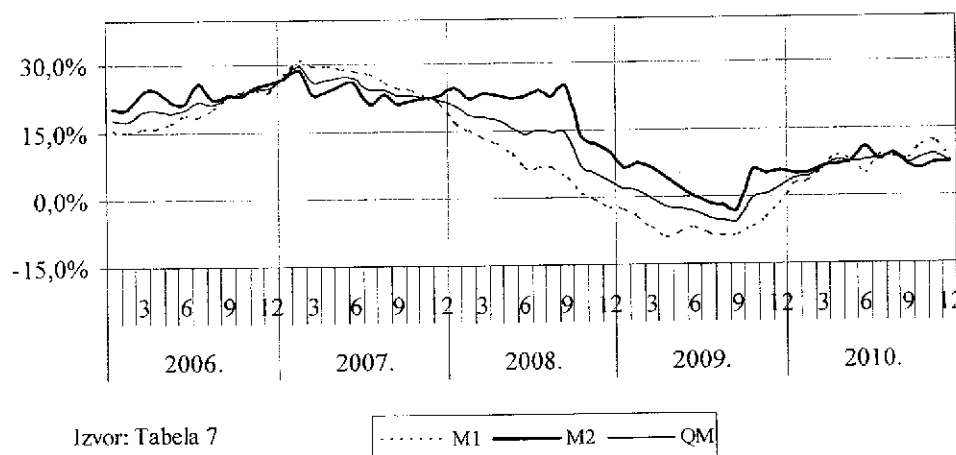
Obje komponente, depoziti kod CBBiH i gotovina van monetarnih vlasti, dale su pozitivnu kontribuciju rastu monetarne baze, pri čemu je dominantan uticaj gotovine van monetarnih vlasti s kontribucijom od 4,1%. Zbog zanemarljivog uticaja, ostali depoziti po viđenju kod monetarnih vlasti nisu uzeti u razmatranje.

Grafikon 2.3: Godišnje stope rasta M0 i doprinosti komponenti

Monetarni agregat M1, koji predstavlja najlikvidniju komponentu novčane mase, iskazao je godišnje povećanje u iznosu 412,2 miliona KM, odnosno 7,0%. U strukturi monetarnog agregata M1, gotovina izvan banaka se povećala za 201,1 milion KM po stopi od 10,0%, a depoziti po viđenju u domaćoj valuti za 211,1 milion KM, odnosno po stopi od 5,4%.

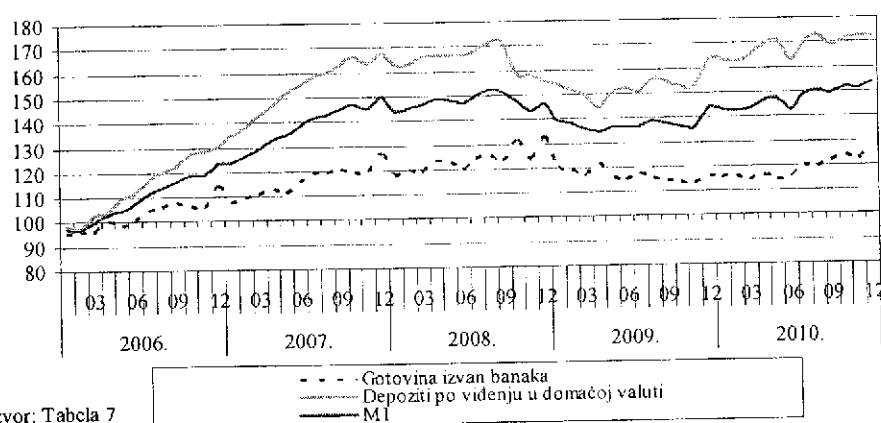
Grafikon 2.4: M1, QM i M2 - godišnje stope rasta (sezonski prilagođeno)

Prosječna mjesečna stopa rasta gotovine van banaka u 2010. iznosila je 0,8%, dok je u 2009. imala negativnu vrijednost od 1,1%.

Pri tome su najveće mjesečne stope rasta zabilježene u julu i decembru (4,2% i 4,5%) kao rezultat povećane tražnje za gotovinom usljed turističkih posjeta i godišnjih odmora, te novogodišnjih i božićnih praznika.

Grafikon 2.5: Agregat M1 i sastavne komponente (bazni indeksi; decembar 2005 =100)

Izvor: Tabcla 7

Pomenutom godišnjem povećanju depozita po viđenju u KM ponajviše je pridonio stanovništva kod kojeg je zabilježen porast po stopi od 20,7% (261,1 miliona KM). S druge strane rast je ublažen smanjenjem depozita vlade po stopi od 7,5% (49,6 miliona KM). Ostali sektori nisu imali značajnije izmjene.²⁷

Gotovina i depoziti po viđenju u KM su na kraju 2010. dostigli približne vrijednosti onima iz 2008. prije početka krize. Porast depozita po viđenju, ali i gotovine izvan banaka, može se smatrati indikatorom povećanja nivoa transakcija vezanih za veću potražnju. Ovo povećanje potražnje za novcem, pogotovo sektora stanovništva, djelimično je sigurno uzrokovano i inflatornim kretanjima.

Kvazi-novac, kao manje likvidna komponenta monetarnog agregata M2, zabilježio je povećanje za 498,2 miliona KM, odnosno za 7,1%.

²⁷ Detaljniju analizu kretanja depozita pogledati u poglavlju 8.5

Sve tri komponente kvazi-novca iskazale su povećanje, i to: oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti za 218,5 miliona KM (5,6%), a depoziti po viđenju u stranoj valuti za 194,2 miliona KM (13,5%). Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti porasli su za 85,5 miliona KM (5,1%).

Kao i u slučaju depozita po viđenju, u domaćoj valuti u strukturi monetarnog agregata M1, i u slučaju kvazi-novca, osnovni nosilac rasta njegovih komponenti jeste sektor stanovništva. Tako je porast ovih depozita u oročenim i štednim depozitima u stranoj valuti iznosio 304,0 miliona KM, odnosno za 10,2%. Negativnu kontribuciju rastu ove komponente dali su depoziti nefinansijskih preduzeća koji su se smanjili za 98,6 miliona KM (12,8%).

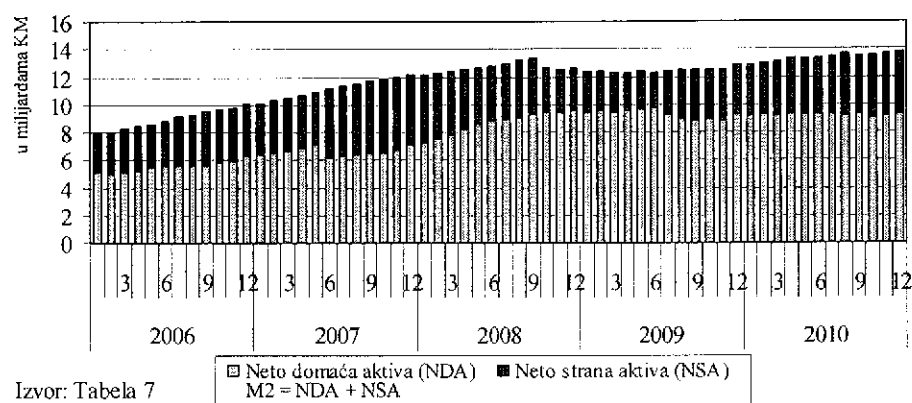
Pored povećanja depozita po viđenju u domaćoj valuti, stanovništvo je držalo značajna sredstva i kao depozite po viđenju u stranoj valuti u ukupnom iznosu 1,05 milijardi KM, uz godišnju stopu rasta od 19,6%, odnosno za 172,3 miliona KM. Nešto značajniji rast ovih depozita iskazala su i nefinansijska preduzeća s porastom od 6,0%, odnosno 31,2 miliona KM.

Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti s povećanjem od 85,5 miliona KM (5,1%) dosegli su iznos od 1,77 milijardi KM. Rast depozita stanovništva i u ovom slučaju je bio dominantan sa stopom od 17,1% u iznosu 90,2 miliona KM.

Također, svoj doprinos rastu dala su i nefinansijska preduzeća s porastom od 10,0%, u iznosu 68,3 miliona, dok su nebankarske finansijske institucije zabilježile pad ovih depozita u iznosu 56,5 miliona, odnosno 16,1%.

Na osnovu prethodno opisanih povećanja M1 i kvazi-novca, novčana masa mjerena najširokom mjerom, monetarnim agregatom M2, iskazala je godišnje povećanje za 910,4 miliona KM, odnosno za 7,1% što je za 4,9 procentnih poena veći rast nego za 2009.

Grafikon 2.6 : Struktura novčane mase

Prethodno pomenuto povećanje novčane mase rezultat je rasta neto strane aktive za 840,7 miliona KM (22,9%) te rasta neto domaće aktive za 69,7 miliona KM (0,8%).

Strana aktiva CBBiH porasla je za 245,6 miliona KM, odnosno za 3,9%, dok se strana aktiva komercijalnih banaka smanjila za 369,5 miliona KM, odnosno za 11,6%. Najveći doprinos rastu neto strane aktive dalo je smanjenje strane pasive komercijalnih banaka za 965,0 miliona KM (16,8%), što prvenstveno obuhvata kratkoročne i dugoročne obaveze prema nerezidentnim bankama i nerezidentnim nebankarskim institucijama i ostale kratkoročne i dugoročne obaveze prema nerezidentima. Jasno je da su banke usljed usporene kreditne aktivnosti znatno smanjile svoje obaveze prema inostranstvu.

Domaći krediti u okviru domaće aktive iskazali su povećanje za 731,6 miliona KM (5,7%). S tim u vezi treba istaći da od tog iznosa 140,0 miliona otpada na preknjižavanje E kategorije kredita iz vanbilansne u bilansnu evidenciju, a po izmjeni regulative Agencije za bankarstvo RS. Ukoliko izuzmemo ovaj iznos, domaći krediti su rasli po stopi od 4,6%, u iznosu 591,6 miliona KM. Stavka ostalo na pasivnoj strani koja se u obračunu uzima kao odbitna stavka, iskazala je povećanje za 665,9 miliona KM (18,4%)²⁸ dovodeći do gore pomenutog povećanja neto domaće aktive za 69,7 miliona KM, odnosno 0,8%.

²⁸ U stavku ostalo uključeni su obveznice, ograničeni depoziti, protustavke fondova, vladini fondovi za kreditiranje i ostale stavke (neto). Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

2.4 Instrumenti monetarne politike: obavezna rezerva

Djelujući u uslovima valutnog odbora, CBBiH na raspolaganju ima obaveznu rezervu kao jedini instrument monetarne politike. U toku 2010. nije dolazilo do primjene izmjena regulative²⁹ u pogledu visine obavezne rezerve te su na snazi ostale mjere koje je CBBiH donijela u toku 2008. i 2009. Tako se na osnovicu s ročnošću do jedne godine obračunavala stopa od 14%, a na pasivu čiji je rok dospijeca preko jedne godine, 7%. Uz to, na snazi su mjere za oslobađanje dijela sredstava, pa se iz osnovice za obračun obavezne rezerve isključuju depoziti vlada namijenjeni za razvojne programe i novopozamljena sredstva (depoziti i krediti) iz inostranstva.

U 36. obračunskom periodu, u 2010. vrijednost depozita vlade za finansiranje razvojnih projekata koji su izuzeti iz osnovice za obračun obavezne rezerve iznosila je 749,5 miliona KM. Ukupno oslobođena sredstva iznose po ovom osnovu 64,7 miliona KM. Iznos novopozajmljenih sredstava, iz inostranstva, komercijalnih banaka iznosio je 1,20 milijardi KM. Uzevši u obzir ročnost ovih sredstava, oslobođena sredstva po ovom osnovu iznose 100,4 miliona KM.

Svakog radnog dana banke izdvajaju određen iznos sredstava s računa rezervi na svoj transakcijski račun za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa. Sredstva koja ostaju na računu rezervi služe bankama za obavljanje transakcija kupovine i prodaje sa CBBiH.

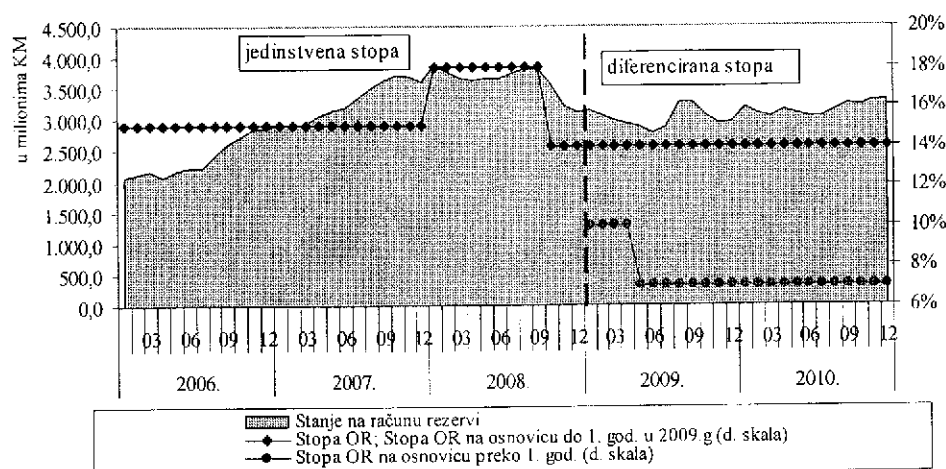
Na kraju svakog radnog dana, sredstva s transakcijskog računa vraćaju se na račun rezervi i ukupno stanje po povratu predstavlja osnovu za obračunavanje održavanja obavezne rezerve. Ta ukupna sredstva sastoje se od obavezne rezerve i viška sredstava iznad obavezne rezerve, a ovaj višak sredstava služi kao značajna mjera likvidnosti bankarskog sektora. Na taj iznos, kao i na iznos obavezne rezerve, banke dobijaju naknadu od CBBiH.

Odlukom Upravnog vijeća od 29. aprila 2010, a s primjenom od 1. jula 2010, obračun naknade bankama po osnovu obavezne rezerve i iznosa sredstava iznad obavezne rezerve se promijenio. Na iznos obavezne rezerve umjesto dotadašnjih 0,5%, naknada

²⁹ 30.12.2010, ali s primjenom od 1.2.2011, Upravno Vijeće CBBiH donijelo je odluku o smanjenju stope obavezne rezerve na sredstva s rokom dospjeca do jedne godine, sa 14% na 10%.

se isplaćivala po stopi koja se utvrđivala na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom razdoblju ostvarila CBBiH na „overnight“ depozite, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve nastavila se obračunavati naknada po stopi koja je jednaka ponderisanoj ili aritmetičkoj sredini kamatnih stopa koje je u istom periodu održavanja CBBiH ostvarila na tržištu na depozite investirane do mjesec dana.

Grafikon 2.7: Stanje na računu rezervi i stopa obavezne rezerve

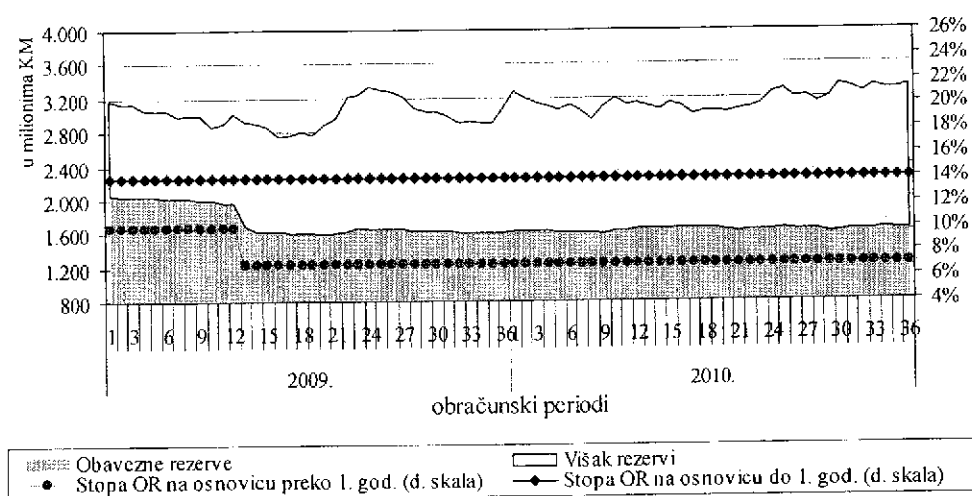

Godinu 2010, posmatrajući godišnje prosječne podatke, okarakterisalo je smanjenje osnovice za obračun obavezne rezerve, i to za 576,4 miliona KM ili 3,6% u odnosu na prosječne godišnje vrijednosti 2009. Pod tim uticajem, prosječne obavezne rezerve su se smanjile za 129,5 miliona KM (7,4%). Banke su i u 2010. nastavile držati kod CBBiH značajan iznos sredstava iznad obavezne rezerve, u prosjeku 1,53 milijarde KM, uz povećanje od 273,9 miliona KM (21,8%) u odnosu na 2009.

U decembru 2010. osnovica za obračun obavezne rezerve je iznosila 15,4 milijarde KM i poredeći s krajem 2009. manja je za 267,3 miliona KM (1,7%). U strukturi osnovice učešće domaće valute se povećalo za 5,8%. Ovo povećanje posljedica je povećanja sredstava u domaćoj valuti koja ulaze u obračun osnovice, i to za 796,9 miliona KM (14,1%). S druge strane, učešće sredstava u ostalim valutama se smanjilo za navedenih 5,8%.

Valutna struktura ukupnih depozita bankarskog sektora pokazuje povećanje depozita u domaćoj valuti za 352,5 miliona KM, odnosno za 5,8%, dok su depoziti u stranim valutama porasli za svega 87,7 miliona KM (1,5%). Smanjenje osnovice u stranim valutama u iznosu 1,06 milijardi KM (14,1%) direktan je odraz pomenute mjere koju je CBBiH donijela u pogledu novopozamljenih sredstava iz inostranstva koja ne ulaze u obračun obavezne rezerve i činjenice da su banke u međuvremenu vratile znatan iznos svojih ranije preuzetih obaveza koje su se nalazile u osnovici za obračun. Strana pasiva banaka³⁰ na kraju 2010. iznosi 4,78 milijardi KM i manja je za 965,0 miliona KM, odnosno za 16,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 2.8 : Likvidnost komercijalnih banaka po obračunskim periodima u 2009. i 2010.

Prosječne obavezne rezerve, pod uticajem ovakvog kretanja osnovice, na kraju 2010. iznosile su 1,63 milijarde KM, uz godišnje povećanje od 20,2 miliona KM, odnosno 1,3%. Prosječna sredstva iznad obavezne rezerve iznosila su 1,68 milijardi KM i u istom periodu zabilježila su godišnje povećanje za 318,8 miliona KM, odnosno za 23,4%.

Implicitna stopa obavezne rezerve predstavlja odnos ukupnih sredstava na računu rezervi i osnovice za obračun obavezne rezerve i služi kao mjera likvidnosti bankarskog sektora. Tokom 2010. ova stopa zabilježila je visoke vrijednosti, između

³⁰ Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata: kratkoročne i dugoročne obaveze prema nerezidentnim bankama i nerezidentnim nebankarskim institucijama i ostale kratkoročne i dugoročne obaveze prema nerezidentima.

19,3% u junu i 21,4% u decembru, što predstavlja povećanje u odnosu na decembarske podatke 2009. za 2,5 p.p.

U toku 2010, ni u jednom desetodnevnom obračunskom periodu nije zabilježen slučaj da neka od banaka nije ispoštovala obaveznu rezervu. Do četvrtog kvartala u sistemu obavezne rezerve bila je prisutna 31 banka, ali se zbog likvidacionog postupka i procesa kupovine Una banke d.d. Bihać broj banaka, sa četvrtim kvartalom, u sistemu obavezne rezerve smanjio na 30.

Ukupna naknada koju je CBBiH isplatila bankama po osnovu držanja sredstava na računu rezervi za iznos obavezne rezerve (6,6 miliona KM) na iznos viška sredstava iznad obavezne rezerve (5,1 milion KM) u toku 2010. iznosi 11,7 miliona KM i u odnosu na 2009. manja je za 5,9 miliona KM, odnosno za 33,4%.

2.5. Devizne rezerve

Donošenje odluka u investiranju deviznih rezervi donosi se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH. Upravno vijeće odobrava smjernice kojim se određuje tip i nivo rizika koji je CBBiH spremna da preuzme i oblast u kojoj će se menadžmentu dati ovlast prosuđivanja. Investicioni komitet posluje u okviru smjernica i donosi operativna pravila za Odjeljenje za bankarstvo. Odjeljenje za bankarstvo mora poslovati u skladu sa smjernicama koje je donijelo Upravno vijeće i u skladu s detaljnijim pravilima koje je odredio Investicioni komitet. U okviru ovih parametara, Odjeljenje odlučuje koje banke i instrumente će koristiti za investiranje deviznih rezervi i o dospijeću depozita ili vrijednosnih papira te o navedenom izvještava Investicioni komitet.

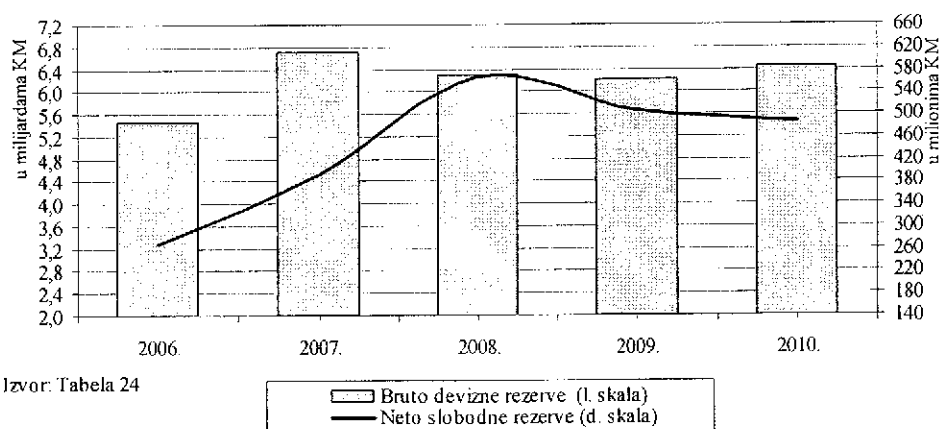
CBBiH upravlja deviznim rezervama, polazeći prvenstveno od principa likvidnosti i sigurnosti investiranja. Navedeno podrazumijeva da, uz održavanje visoke likvidnosti deviznih rezervi i prihvatljivu izloženost rizicima, nastoji ostvariti povoljne prinose na investirane devizne rezerve.

Portfolio deviznih rezervi izložen je prvenstveno finansijskim rizicima, i to: kreditnom, tržišnom (kamatnom i deviznom riziku) te riziku likvidnosti.

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice država i centralnih banaka najvišeg kreditnog rejtinga, te plasiranjem depozita isključivo u centralne banke u zoni eura i BIS-u, vodeći računa o ograničenjima ulaganja u svaku pojedinačnu zemlju. Kamatni rizik, odnosno rizik pada vrijednosti portfolija deviznih rezervi zbog neželjenih promjena kamatnih stopa, kontroliše se primjenom tzv. referentnih portfolija (benchmark portfolios) i održavanjem kratkog trajanja (duration) ukupnog portfolija deviznih rezervi. Valutni rizik predstavlja mogućnost da CBBiH zabilježi gubitak zbog promjene vrijednosti devizne aktive i devizne pasive, kao posljedica mogućeg nepovoljnog kretanja deviznih kurseva valuta u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na nacionalnu valutu. Minimiziranje ovog rizika CBBiH vrši držanjem deviznih rezervi pretežno u eurima, s obzirom da je kurs konvertibilne marke fiksiran u odnosu na euro. Finansijski instrumenti koji zadovoljavaju kriterij neposredne likvidnosti obuhvataju sredstva na tekućim računima, depozite po viđenju i prekonoćne depozite kod ino banaka, te dospijevajuće oročene depozite kod ino banaka. Rizik likvidnosti kontroliše se investiranjem deviznih rezervi u depozite s kratkim dospeljem.

Nakon dvogodišnjeg smanjenja deviznih rezervi u 2008. i 2009, u 2010. došlo je do povećanja deviznih rezervi, pa su u decembru 2010. devizne rezerve više za 245,6 miliona KM, odnosno za 4,0% u odnosu na kraj 2009.

Grafikon 2.9: Devizne rezerve CBBiH (kraj godine)

Posmatrajući kretanje rezervi po kvartalima, vidimo da je prvi kvartal karakterisao pad deviznih rezervi, što je posljedica negativnog salda kupovine i prodaje KM (35,4 miliona KM), a usljed već pomenute smanjene ekonomske aktivnosti i izmirenja obaveza domaćih subjekata. Tendencija smanjenja nivoa deviznih rezervi se ublažila krajem marta, kada se nivo deviznih rezervi povećao po osnovu doznačenih sredstava po stand-by aranžmanu s MMF-om u iznosu od 138,36 miliona eura na račun CBBiH. Konverzijom u KM, navedena sredstva prebačena su u budžete entiteta (270,61 miliona KM). Negativan trend iz prvog kvartala nastavio se i tokom drugog kvartala 2010. i dolazi do daljeg smanjenja ukupnih deviznih rezervi Centralne banke BiH.

Kretanja ukupnih deviznih rezervi Centralne banke BiH tokom trećeg i četvrtog kvartala 2010. karakteriše rast deviznih rezervi, uz izraženije oscilacije u odnosu na kretanja u istom periodu prethodne godine, kada je zabilježen konstantan pad deviznih rezervi. Rastu deviznih rezervi u drugoj polovini 2010. doprinijeli su pojačana ekonomska aktivnost, poboljšanje vanjskotrgovinske razmjene, te turistička sezona.

Smjernicama o investiranju deviznih rezervi, ukupni portfolio deviznih rezervi podijeljen je na likvidni i investicioni portfolio. Ovakva organizacija portfolija deviznih rezervi usmjerena je ka smanjivanju ukupnog rizika portfolija putem njegove diversifikacije na različite instrumente, kao i sa ciljem povećanja prinosa od investiranja deviznih rezervi.

Prateći i analizirajući sve dostupne informacije o stanju i kretanjima na finansijskim tržištima, kao i iskustva drugih centralnih banaka, nastavljena je tendencija prekompozicije strukture deviznih rezervi u korist vrijednosnih papira, a na račun depozita.

Likvidni portfolio čine gotovina u trezoru CBBiH (1,6% ukupnih rezervi), depoziti kod nerezidentnih banaka (46,5% ukupnih rezervi), monetarno zlato (1,0% ukupnih rezervi) i SDR kod MMF-a (manje od 1,0% ukupnih rezervi), što je s krajem 2010. zajedno činilo 49,1% ukupnih rezervi uz smanjenje učešća za 6,8% u poređenju sa 2009. Depoziti su plasirani prvenstveno kod centralnih banaka EU (Njemačke, Francuske, Holandije i Luksemburga) i BIS-a, uz kraću ročnost. Prosječno trajanje portfolija deviznih depozita CBBiH u 2010. se kretalo od dva do tri mjeseca, odnosno prosječno trajanje za 2010. je bilo 56 dana.

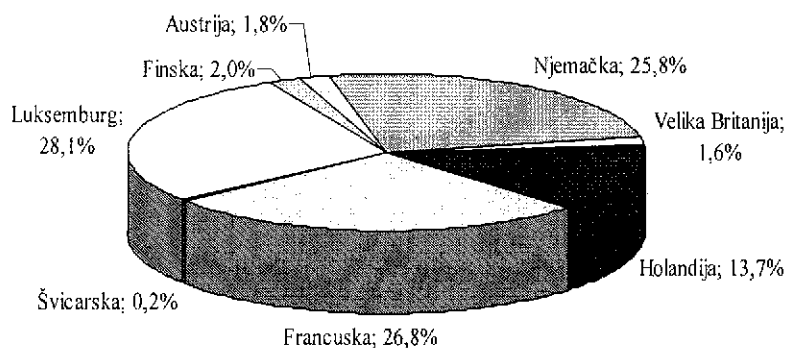
Stanje depozita kod nerezidentnih banaka s krajem 2010. iznosilo je 3,0 milijarde KM, uz godišnje smanjenje od 297,2 miliona KM, odnosno 9,0%.

Investicioni portfolio čine likvidni vrijednosni papiri s rokom dospijeca do tri godine. Učešće investicionog portfolija u ukupnim rezervama na kraju 2010. iznosilo je 50,9%, uz pomenuto godišnje povećanje od 6,8%.

Sa ciljem osiguranja i zaštite od kreditnog rizika dozvoljeno je investiranje samo u vrijednosne papire pet evropskih zemalja sa AAA rejtingom (prema rejtingu Agencije Fitch), i to Njemačke, Francuske, Holandije, Austrije i Finske, uz odgovarajuća ograničenja maksimalnog učešća dužničkih instrumenata za svaku pojedinu državu.

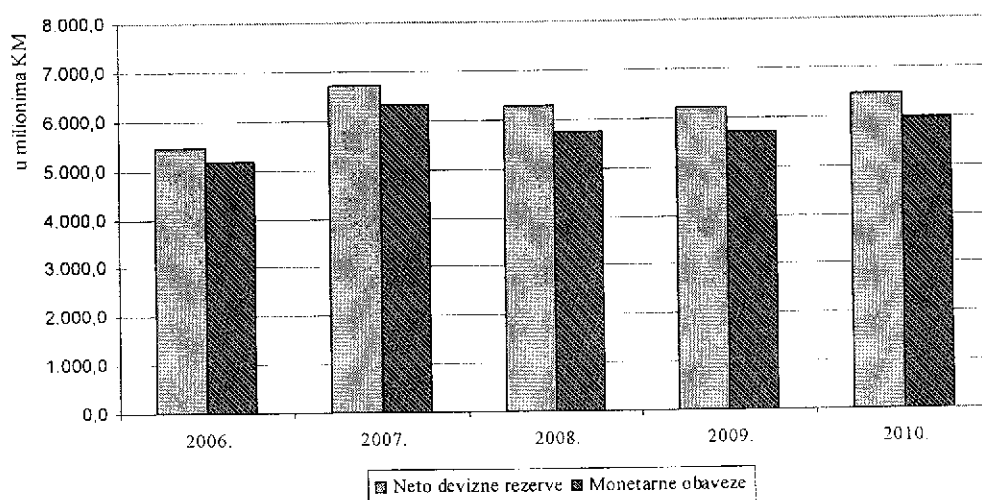
Ukupna vrijednost vrijednosnih papira u deviznim rezervama na kraju godine je iznosila 3,28 milijardi KM uz godišnje povećanje od 549,7 miliona KM, odnosno po stopi od 20,1%.

Grafikon 2.10: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH po zemljama

Kao jedno od pravila valutnog odbora, neto devizne rezerve koje uključuju strane valute, zlato ili vrijednosne papire izdate u inostranstvu i denominirane u stranoj valuti, umanjene za obaveze CBBiH prema inostranstvu, u svakom trenutku u potpunosti moraju pokriti njene monetarne obaveze u konvertibilnim marakama, koje čine sve novčanice i kovani novac u opticaju, salda računa rezervi komercijalnih banaka kod CBBiH i ostali depoziti po viđenju kod CBBiH. Ovo pravilo je u potpunosti ispoštovano tokom cijelog perioda, te ta pokrivenost na kraju 2010. iznosi 108,2% i manja je za 0,7 p.p. u odnosu na kraj 2009.

Grafikon 2.11: Pokrivenost monetarnih obaveza neto deviznim rezervama

Neto slobodne rezerve su nastale kao rezultat dobiti od investiranja deviznih rezervi plasiranjem u obveznice, depozite i druge instrumente. Nivo neto slobodnih rezervi je oscilirao u toku 2010. i na kraju godine iznose 486,8 miliona KM. Mada je bilo perioda rasta u 2010. nivo im je na kraju godine niži za 18,9 miliona KM (3,7%) u odnosu na kraj 2009.

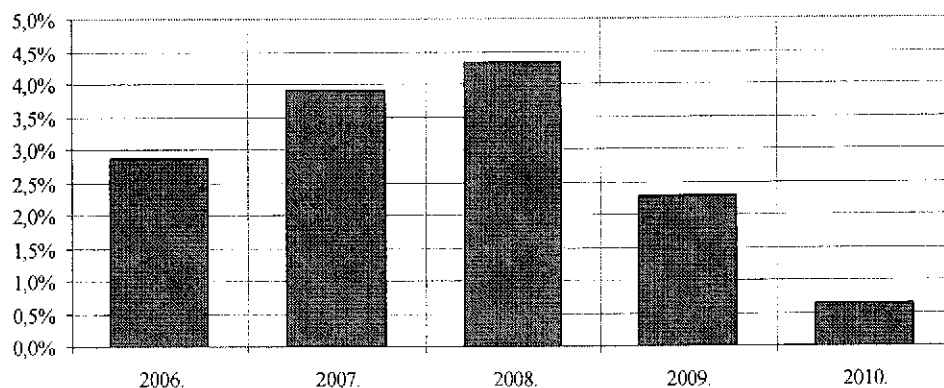
Dio dobiti ostvaren u 2009. u iznosu od 57,5 miliona KM doznačen je u aprilu 2010. budžetu institucija BiH.

Kombinovani efekat svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu³¹ izražen efektivnom stopom prinosa³² za period 1.1.-31.12.2010. iznosi 0,63%.

³¹ Ulaganja u konvertibilnu stranu valutu predstavljaju vrijednost ukupnih deviznih rezervi umanjenu za vrijednost monetarnog zlata u aktivu CBBiH.

³² Efektivna stopa prinosa izračunata je tako da su ukupni efekti investiranja u konvertibilnu stranu valutu podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih rezervi (bez monetarnog zlata) u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih efekata investiranja u konvertibilnu stranu valutu u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamata na obveznice i depozite, kao i realizovani neto kapitalni dobiti/gubici usljed prodaje obveznica iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

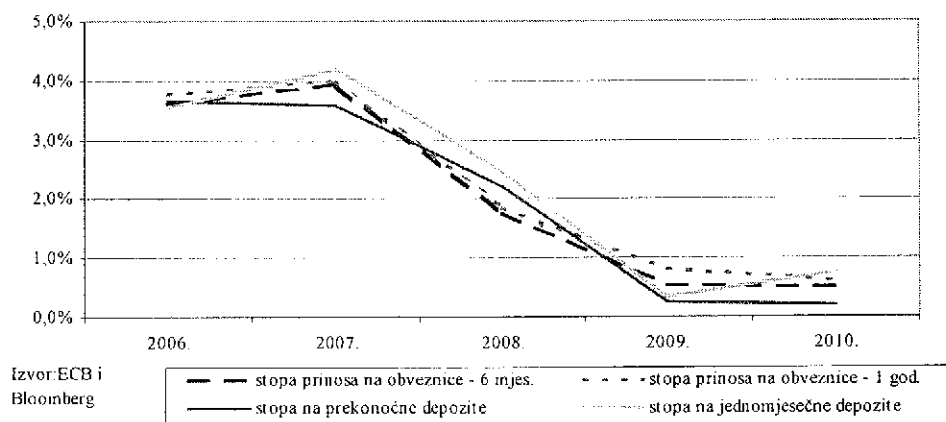
Grafikon 2.12: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

Niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu su posljedica niskih stopa prinosa kako za vrijednosne papire tako i za kratkoročne depozite u eurima.

Evropska centralna banka kao i američki FED zadržali su i u toku 2010. rekordno niske referentne kamatne stope u cilju stimulacije ekonomskog oporavka.

Grafikon 2.13: Prinos na državne obveznice zemalja zone eura i tržišne stope na eurske depozite (podaci s krajem godine)

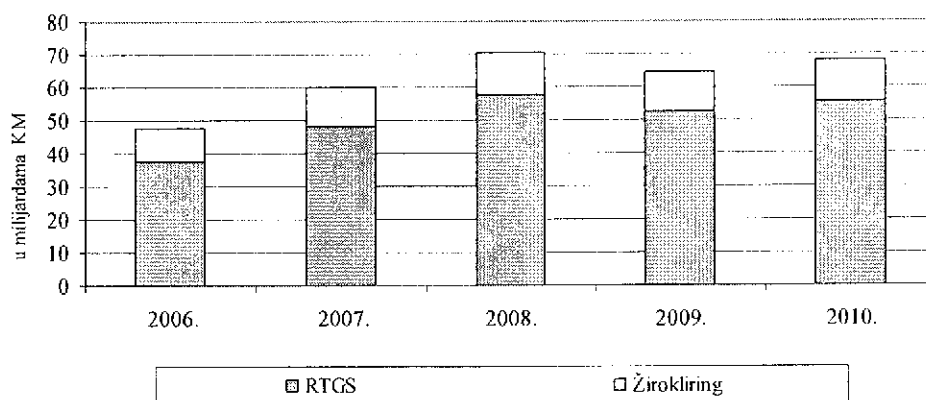
3. PLATNI PROMET CBBiH I KOMERCIJALNIH BANAKA

U toku 2010. rad platnih sistema se odvijao u skladu s operativnim pravilima i nije bilo odstupanja niti vanrednih situacija koje bi ugrozile sigurnost ili stabilnost sistema. CBBiH je nastavila da poboljšava procedure za kontinuirano funkcioniranje u vanrednim uvjetima.

Tokom godine, u platnom prometu u BiH broj transakcija je iznosio 32 miliona KM, što je povećanje za 9,4% i ukupna vrijednost transakcija je iznosila 68 miliona KM, što je povećanje za 5,1% u odnosu na 2009.

Udio transakcija RTGS-a u ukupnim transakcijama iznosi 2,3 %, dok udio u vrijednosti u 2010. iznosi 81,6%. Udio transakcija žirokliringa u ukupnim transakcijama iznosi 97,8%, a u vrijednosti, 18,4%.

Grafikon 3.1: Vrijednost transakcija RTGS-a i žirokliringa

U protekloj godini je povećan broj transakcija, kako unutar banaka tako i između banaka. U 2010. je realizovano 72.228.273 transakcija unutar banaka (63.500.328 u 2009), a interbankarskih 31.774.686 (29.039.567 u 2009.) U ukupnom broju transakcija, 69% je realizovano unutar banaka, nasuprot 31% naloga plasiranih između banaka kroz platne sisteme CBBiH. Ovaj omjer je gotovo isti kao i prošle godine.

I u pogledu vrijednosti je došlo do povećanja. Tako je u 2010. realizovano 121,4 miliona KM kroz naloge unutar banaka (u 2009. 88,0 miliona KM) i 67,8 miliona KM između banaka (u 2009. 64,4 miliona KM). Omjer se u odnosu na 2009. značajno promijenio u korist intrabankarskih naloga, jer je 64% vrijednosti transakcija realizovano unutar banaka, nasuprot 36% naloga plasiranih između banaka, (u 2009. taj omjer je bio 42% naspram 58%).

Tabela 3.1: Pregled izvršenih transakcija preko RTGS i žirokliring sistema

	Broj transakcija	Udio u ukupnom br.transakcija	Vrijednost u KM	Udio u ukupnoj vrijednosti
RTGS	713.775	2,25%	55.281.115.708	81,56%
Žirokliring	31.060.911	97,75%	12.497.575.624	18,44%
Ukupno:	31.774.686	100,00%	67.778.691.332	100,00%

Deset banaka je učestvovalo sa 67,4% u ukupnom broju RTGS i žirokliring interbankarskih transakcija i ima tendenciju pada u odnosu na prošlu godinu, kada je deset banaka ostvarilo 70% svih transakcija. Međutim, učešće prvih deset banaka ima tendenciju pada i u ukupnoj vrijednosti transakcija sa 80,5% u odnosu na prošlu godinu (81,1%). Prema tome, smanjena je koncentracija poslova u nekoliko najjačih banaka.

Poslovne banke su koristile cjenovne pogodnosti koje im je omogućila Centralna banka BiH za vremenski raspored plasiranja platnih transakcija.

Korištenje Centralnog registra kredita za pravne subjekte i fizička lica je u toku 2010. bilo intenzivnije, jer je pristupano 2.120.044 puta (tokom 2009. - 1.918.609 puta). Ukupan broj pristupnih tačaka Registru se povećao na 1.831 (za razliku od 2009. kada ih je bilo 1.536), što govori o sve većim zahtjevima za informacijama iz Registra. Poslovne banke koriste najviše pristupnih mjesta - 1.350, mikrokreditne organizacije - 374, lizing kuće - 65 i ostali - 42.

U Jedinostvenom registru transakcijskih računa, registrovano je ukupno 463.527 transakcijskih računa, od toga je na kraju 2010. bilo 200.765 aktivnih računa (200.897 u 2009), blokiranih 46.955 (41.056 u 2009.) i ugašenih 215.807 (184.343 u 2009). Osim pribavljanja podataka iz Jedinostvenog registra transakcijskih računa putem

Interneta, zainteresovani mogu dobiti izvještaje i preko glavnih jedinica CBBiH i Glavne banke RSCBBiH.

Organizacione jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 11.211 izvoda iz Jedinstvenog registra transakcionih računa, i to: Glavna jedinica Sarajevo 7.948; Glavna jedinica Mostar 1.875 i Glavna banka Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine 1.388.

Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 5.877 naloga (4.919 naloga u 2009), čija je vrijednost bila 56,9 miliona eura (43,3 miliona eura u 2009). U sistemu je učestvovalo pet banaka, i to: Balkan investment bank, Procredit banka, Pavlović Internacional bank, Volksbank Banja Luka i Volksbank Sarajevo.

▪ *Kartičarstvo u BiH u 2010.*

Krajem 2010. u BiH je od ukupno 29 komercijalnih banaka, 25 pružalo klijentima kartičarske usluge globalnih brendova: MasterCard, Visa, American Express i Diners. Pet banaka je izdavalo građanima jedinu domaću karticu - Bamcard.

Ukupan broj izdatih kartica je do kraja prošle godine iznosio 1.693.466, što je za 80.292 kartice manje nego 2009.

U protekloj godini, u BiH su banke imale instaliranih 1.098 ATM uređaja i 17.834 POS terminala.

Putem kartica u zemlji i inostranstvu realizovano je transakcija u vrijednosti od 5,47 milijardi KM (4,87 milijardi KM 2009), što je povećanje za 594,6 miliona KM ili 12,2%. Od ukupne vrijednosti transakcija, putem ATM-a podignuto je, što u zemlji što u inostranstvu, gotovine u iznosu od 3,90 milijardi KM ili 71%, a na POS aparatima je realizovano 1,57 milijardi KM ili 29%, od čega se 777,80 miliona KM odnosi na dizanje gotovine, a 789,40 miliona KM na plaćanje robe.

Prosječna vrijednost jedne transakcije bila je 138 KM, i za 3 KM je manja nego 2009, kada je iznosila 141 KM. Prosječni godišnji promet po jednoj kartici je u 2010. iznosio 3.229 KM, što je povećanje od 450 KM u odnosu na 2009.

Na ATM i POS uređajima u inostranstvu, karticama domaćih banaka podignuta je gotovina u iznosu od 109,0 miliona KM, a vrijednost plaćene robe iznosi 160,0 miliona KM, što u odnosu na 2009. predstavlja rast potrošnje u inostranstvu.

Karticama banaka iz inostranstva, na ATM i POS uređajima domaćih banaka ostvaren je promet u visini od 759,0 miliona KM. Od navedenog iznosa na gotovinu se odnosi 530,0 miliona KM, a 156,0 miliona KM predstavlja vrijednost robe i usluga plaćenih karticama banaka iz inostranstva.

Elektronsko bankarstvo je doživjelo značajnu ekspanziju u Bosni i Hercegovini, i samo jedna banka ne obavlja poslove ove vrste bankarstva. U 2010. je bilo 19.257 poslovnih subjekata korisnika elektronskog bankarstva i 48.545 fizičkih lica i evidentno je da sve veći broj građana koristi ovaj vid bankarstva.

4. UPRAVLJANJE GOTOVINOM / POSLOVANJE TREZORA

- *Stanje i kretanje gotovog novca u opticaju*

Ukupna vrijednost valute u opticaju na dan 31.12.2010. je iznosila 2.497.501.445,35 KM. U opticaju je bilo 41.053.782 komada novčanica ukupne vrijednosti 2.387.932.330 KM i 204.387.234 komada kovanog novca ukupne vrijednosti 109.569.115,35 KM.

Tabela 4.1. Apoenska struktura novca u opticaju na dan 31.12.2010.

APOEN KM	Datum puštanja u opticaj	Opticaj na dan 31.12.2010.		
		Komada	Vrijednost	Učešće u opticaju u %
200	15.05.2002.	2.060.205	412.041.000,00	16,5
100	27.07.1998.	10.848.556	1.084.855.600,00	43,4
50	27.07.1998.	13.884.328	694.216.400,00	27,8
20	27.07.1998.	5.421.240	108.424.800,00	4,3
10	22.06.1998.	8.839.453	88.394.530,00	3,5
Ukupno novčanice		41.053.782	2.387.932.330,00	95,6
Kovanice				
5	04.01.2006.	6.475.297	32.376.485,00	1,3
2	28.06.2000.	8.568.837	17.137.674,00	0,7
1	28.06.2000.	32.097.429	32.097.429,00	1,3
0,50	09.12.1998.	23.243.153	11.621.576,50	0,5
0,20	09.12.1998.	44.259.078	8.851.815,60	0,4
0,10	09.12.1998.	59.939.265	5.993.926,50	0,2
0,05	04.01.2006.	29.804.175	1.490.208,75	0,1
Ukupno kovanice		204.387.234	109.569.115,35	4,4
Ukupno novčanice i kovanice		-	2.497.501.445,35	100

Ukupna vrijednost valute u opticaju na dan 31.12.2010. u odnosu na 31.12.2009. povećana je za 229.767.330,25 KM, odnosno 10,1%.

Količina novčanica u odnosu na isti period prošle godine povećala se za 2.703.055 komada ukupne vrijednosti 223.282.375 KM. Povećanje količine novčanica je zabilježeno samo u apoenima 200 i 50 KM. Količina kovanog novca u opticaju u odnosu na isti period prošle godine povećala se za 13.736.514 komada ukupne vrijednosti 6.484.955,25 KM. Posmatrano po apoenima, svi apoeni kovanica su zabilježili povećanje. Najveći obim gotovinskih transakcija obavlja se novčanicama apoena 100 i 50 KM.

Tabela 4.2: Pregled optičaja gotovine, uništenih novčanica i falsifikata u periodu 2006. – 2010.

u KM

Godina	Gotovina u optičaju (kraj godine)	Uništene novčanice	Vrijednost otkrivenih falsifikata
2006.	2.154.234.164	93.830.269	51.202
2007.	2.439.709.153	279.167.134	44.166
2008.	2.552.431.902	867.449.706	49.831
2009.	2.267.734.115	573.411.726	111.590
2010.	2.497.501.445	261.884.788	72.701

Centralna banka Bosne i Hercegovine vrši kontinuirano povlačenje oštećenih novčanica koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. U 2010. uništeno je 7.244.935 komada oštećenih novčanica ukupne vrijednosti 261.883.480 KM i 1.896 komada oštećenog kovanog novca ukupne vrijednosti 1.308,85 KM. U odnosu na 2009. uništeno je 59,4% manje komada novčanica, dok je vrijednost uništenih novčanica manja za 54,3%.

▪ *Snabdijevanje gotovim novcem*

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vršeno je putem trezora u organizacionim dijelovima CBBiH lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana currency boarda. U cilju kontinuiranog poboljšanja rada s gotovim novcem, kako unutar CBBiH tako i u radu s komercijalnim bankama, u toku 2010. stupila su na snagu nova akta kojim se reguliše rad s gotovim novcem.

Komunikacija vezana za snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem obavlja se isključivo putem platforme elektronskog međubankarskog tržišta novca.

Posebna pažnja poklanja se mjerama sigurnosti prilikom transporta novca u izdvojene trezore i iz izdvojenih trezora, a komunikacija vezana za transporte se obavlja zaštićenim kanalima.

- *Servisiranje trezorskih mašina*

CBBiH ima vlastiti sistem održavanja i servisiranja trezorskih mašina i ulaže znatna sredstva u nabavku novih mašina za preradu gotovog novca, u cilju poboljšavanja efikasnosti rada i kontrole kvaliteta novca u opticaju. U 2010. nabavljeni su setovi rezervnih dijelova za redovno servisiranje i nesmetan rad trezorskih mašina, te je izvršen i generalni servis svih mašina za preradu gotovog novca. Pored toga, kupljene su dvije nove mašine za preradu novčanica, kao i dvije mašine za preradu i sortiranje kovanog novca.

- *Vještačenje novčanica i zaštita od falsifikata*

U 2010. postupkom vještačenja sumnjivih primjeraka novčanica i kovanica registrovano je 3.828 komada krivotvorenih novčanica i kovanica KM, što je za 43,4% manje nego u 2009. Od ukupnog broja krivotvorina u 2010. je registrovano 1.736 krivotvorenih novčanica KM i 2.092 komada kovanica KM, što je u odnosu na 2009. manje za 47,3% i 39,7%, respektivno. U pogledu apoenske strukture novčanica, najviše je otkriveno krivotvorenih novčanica u apoenu od 50 KM (846 komada ili 48,7% od ukupnog broja krivotvorenih novčanica) i 20 KM (655 kom. ili 37,7%). U vezi s apoenskom strukturom krivotvorenih kovanica, u 2010. najzastupljenija je kovanica od 1 KM (1.200 komada ili 57,4% od ukupnog broja krivotvorenih kovanica), a u 2009. u apoenu 5 KM.

Tabela 4.3: Registrirane krivotvorene novčanice i kovanice KM u 2010

Apoen	Novčanice KM							Ukupno novčanice	Kovanice KM			Ukupno kovanice	Sveukupno
	200	100	50	20	10	5	1		5	2	1		
Komada	8	94	846	655	111	22	0	1.736	699	193	1.200	2.092	3.828
Učešće u %	0,5	5,4	48,7	37,7	6,4	1,3	0,0	100	33,4	9,2	57,4	100	-
Vrijednost	1.600	9.400	42.300	13.100	1.110	110	0	67.620	3.495	386	1.200	5.081	72.701

S ciljem usavršavanja službenika koji rade s gotovim novcem, CBBiH kontinuirano nastavlja praksu edukacije kako o obilježjima i elementima zaštite KM tako i unapređenju u obavljanju tih poslova kroz seminare i izmjene samih uputstava koji regulišu tu materiju.

5. CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE KAO BANKARSKI I FISKALNI AGENT

U skladu sa zaključenim Agentskim sporazumom između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, tokom 2010. izvršavani su poslovi vezani s kreditima i donacijama po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim finansijskim institucijama (EIB, EBRD, Svjetska banka i dr.) kao i usluge platnog prometa u zemlji i inostranstvu, upravljanje depozitnim računima, konverzije sredstava, investiranje deviznih sredstava u depozite i vrijednosne papire, upravljanje akreditivima, te poslovi za servisiranje inostranog duga.

Također, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Ministarstva finansija FBiH i CBBiH i Ministarstva finansija RS-a izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. Povlačenja druge, treće i četvrte tranše stand-by aranžmana su efikasno realizovana i alokacija prema računima entiteta je bila završena pouzdano bez odlaganja.

CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH i Agencije za bankarstvo RS-a.

S Agencijom za osiguranje depozita BiH nastavljen je rad na investiranju sredstava u vrijednosne papire prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inostranim menadžerom za portfolio.

Na osnovu Zakona o indirektnom oporezivanju, tokom 2010. nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu, komercijalne banke na dnevnoj osnovi dostavljale su na jedinstveni račun CBBiH sve prikupljene prihode, a zatim su se oni po nalogu UIO alocirali na račune Ministarstva finansija i trezora BiH (servis inostranog duga, obaveze prema MMF-u i budžet BiH), račune entitetskih ministarstava finansija i Vlade Brčko Distrikta.

CBBiH je redovno, po nalogu UIO, s računa rezervi UIO izvršavala prenose na račune UIO kod komercijalnih banaka koje su izvršavale povrate poreza krajnjim korisnicima. U 2010. nastavljen je proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarine na račun UIO, te raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i direkcijama za puteve. Ova operacija se, takođe, obavlja svakodnevno.

- Kreditni rejting Bosne i Hercegovine

CBBiH je i dalje nastavila voditi proces koordinacije domaćih institucija i saradnje s međunarodnim kreditnim agencijama, u svrhu dobijanja i praćenja kreditnog rejtinga zemlje. Međunarodna agencija za rejting Standard&Poor's dana 17. decembra 2010. potvrdila je Bosni i Hercegovini postojeći kreditni rejting „B+ sa stabilnim izgledima.“

Potvrda rejtinga je rezultat očekivanja analitičara Standard&Poor's da će uspješno biti realizovan stand-by aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom, koji je veoma važan fiskalni oslonac i dovodi do jačanja fiskalne pozicije, a u uslovima složene političke i institucionalne strukture Bosne i Hercegovine i fiskalnih izazova koji su rezultirali privremenim političkim zastojem.

Druga agencija za procjenu rejtinga Moody's Investors Service je tokom 2010. pratila sve indikatore koji utiču na određivanje rejtinga u Bosni i Hercegovini. U toku 2010. nije dolazilo do promjene kreditnog rejtinga Bosne i Hercegovine „B2 sa stabilnim izgledima“, a njihov izvještaj se očekuje u toku 2011.

6. INTERNA REVIZIJA

Funkciju interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine CBBiH obavlja Ured glavnog internog revizora, organizovan kao samostalna organizaciona jedinica CBBiH.

Aktivnosti interne revizije u 2010. bile su usmjerene na izvršavanju dužnosti definisanih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom poslovanja CBBiH i godišnjim Planom interne revizije za 2010.

Osnovni cilj rada interne revizije je da svojom aktivnošću doprinosi ostvarenju strateških ciljeva i planova CBBiH, zaštiti i očuvanju integriteta sredstava, unapređenju procesa rada i aktivnosti, osiguranju dosljedne primjene zakonskih propisa i akata poslovne politike CBBiH.

Obavljajući redovne aktivnosti, interna revizija kontinuirano radi na unapređenju tehnika i metoda rada, na procjeni sistema internih kontrola, u smislu adekvatnosti i efikasnosti, na uspostavljanju određenih procedura i instrumenata za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika kojima je CBBiH izložena obavljajući poslovne aktivnosti.

Interna revizija procjenu rizika vrši prema kriterijumima Metodologije procjene rizika u CBBiH, koja predstavlja okvir za jasno definisanje i identifikovanje rizičnih oblasti, procesa i aktivnosti u CBBiH i uspostavljanje adekvatnih mjera za upravljanje rizicima.

U skladu s Planom interne revizije za 2010, izvršena je revizija određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH, dajući prioritet procesima visokog nivoa rizika kao što su upravljanje deviznim rezervama, trezorsko poslovanje, finansijsko poslovanje, obračun obavezne rezerve, upravljanje računima rezervi komercijalnih banaka, funkcionisanje sistema fizičke i tehničke sigurnosti.

O izvršenim revizijama sačinjeni su pisani izvještaji s prijedlogom mjera za otklanjanje uočenih propusta u procesu rada i slabosti u funkcionisanju sistema internih kontrola. Sve izvještaje s predloženim mjerama razmatrao je Revizorski komitet i usvojio ih je na sastanku Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Interna revizija kontinuirano radi na profesionalnom usavršavanju svojih kadrova kroz razne vidove obuka iz oblasti interne revizije, primjene međunarodnih standarda revizije, međunarodnih računovodstvenih standarda i međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.

Edukacija se obavlja preko profesionalnih međunarodnih asocijacija i institucija, profesionalnih asocijacija i udruženja internih revizora, računovođa i revizora na državnom i regionalnom nivou.

U 2010. izvršena je samoprocjena usklađenosti funkcije interne revizije u CBBiH s Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije. Tokom 2011. Narodna banka Holandije će izvršiti eksternu procjenu funkcije interne revizije i validaciju izvršene samoprocjene.

Unapređenje funkcije interne revizije ostaje trajni zadatak CBBiH, kroz usmjeravanje njene aktivnosti na kontinuiranom praćenju i procjeni rizika, kao i ocjeni adekvatnosti uspostavljenih internih kontrola u cilju unapređenja metoda za upravljanje rizicima.

7. MEĐUNARODNA SARADNJA I EVROPSKE INTEGRACIJE

- *Međunarodna saradnja*

Centralna banka Bosne i Hercegovine je nastavila aktivnosti na unapređenju i jačanju saradnje i s međunarodnim institucijama i na bilateralnoj osnovi s drugim centralnim bankama.

Tokom 2010. CBBiH je nastavila redovnu razmjenu i dostavu statističkih podataka MMF-u, BIS-u i ECB-u. U kontekstu globalne finansijske krize naročito je intenzivirana saradnja s međunarodnim finansijskim institucijama.

CBBiH je, s ostalim institucijama, učestvovala u uspješnom provođenju stand-by aranžmana s MMF-om, koji je sklopljen u 2009. za period od tri godine (do 10.6.2012). Do sada su kompletirana tri redovna pregleda i Izvršni odbor je na posljednjem pregledu u oktobru 2010. potvrdio da su postignuti zacrtani ciljevi u pogledu dogovorenih politika.

Prva tranša stand-by aranžmana realizovana je 10.7.2009. u iznosu od 182,6 miliona SDR-a, a druga i treća tranša su realizovane 26.3.2010. u iznosu od 121,7 miliona SDR-a, dok je četvrta tranša realizovana 19.10.2010. u iznosu od 33,8 miliona SDR-a. Realizacijom navedenih tranši iskorišteno je 200% kvote.

Uobičajeno je da finansijsku pomoć Međunarodnog monetarnog fonda prati i dodatna finansijska pomoć različitih međunarodnih institucija, a prvenstveno od Evropske unije (EU) i Svjetske banke.

Vlasti Bosne i Hercegovine su 11. novembra 2010. s Evropskom unijom potpisale Memorandum o razumijevanju o operativnom okviru zajma za makrofinansijsku pomoć u iznosu od 100 miliona EUR (Macro Financial Assistance - MFA). Makrofinansijska pomoć predstavlja finansijski instrument Evropske unije kojim se pruža podrška platnom bilansu zemlje, a osnovni cilj MFA u slučaju Bosne i Hercegovine je prevazilaženje budžetskih problema vezanih za reformu sistema

socijalnog staranja. Ostali ciljevi proizlaze iz niza drugih reformi definisanih u okviru stand-by aranžmana.

Svjetska banka je za period 2009-2011. Bosni i Hercegovini odobrila finansijsku pomoć kroz sljedeće kreditne programe, a čija je realizacija takođe vezana za uredno provođenje stand-by aranžmana:

- DPL - Development Policy Loan je odobren 8. aprila 2010. u iznosu od 111 miliona USD u 2010, što je prva faza programa čiji se nastavak očekuje u 2011–2012. Osnovni cilj prve faze DPL-a je pružanje podrške socijalno najugroženijim kategorijama stanovništva.
- Poseban investicioni projekat – Projekat podrške mrežama socijalne pomoći i zapošljavanju, odobren je 25. februara 2010. u iznosu od 15 miliona USD, a cilj je ojačati institucionalne kapacitete za provođenje socijalnih reformi i osigurati usluge zapošljavanja za nezaposlene.

Kreditna linija za mala i srednja preduzeća (MSP) u iznosu od 70 miliona USD odobrena je u decembru 2009. Nastavljena je intenzivna saradnja s međunarodnim finansijskim i razvojnim institucijama u BiH, poput EBRD, EIB, Svjetske banke, USAID, KfW na njihovim programima za razvoj BiH. Guverner je predstavljao CBBiH na redovitim godišnjim skupštinama EBRD-a, BIS-a, Svjetske banke i MMF-a i tom prilikom prezentirao ekonomski ambijent u BiH i razgovarao o budućim projektima razvojne pomoći za BiH.

▪ *Regionalna saradnja*

CBBiH je učestvovala na sastanku u okviru multilateralnog Memoranduma o razumijevanju, s ciljem daljeg unapređenja saradnje u oblasti bankarske supervizije u Jugoistočnoj Evropi i očuvanja finansijske stabilnosti u regiji. Sastanak je održan u februaru 2010. u Rumuniji uz učešće sedam zemalja potpisnika ovog memoranduma.

U organizaciji CBBiH u Međugorju je održan je sastanak Radne grupe predstavnika centralnih banaka Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine i time je nastavljena uspješna saradnja centralnih banaka.

- *Aktivnosti CBBiH u procesu evropskih integracija BiH*

U okviru finansijskog instrumenta IPA 2008. u aprilu 2010. počela je implementacija projekta tehničke saradnje CBBiH s ECB i bankama ESCB-a, što predstavlja nastavak projekta "Procjena potreba Centralne banke Bosne i Hercegovine". Projekat obuhvata sljedeće komponente: statistika kamatnih stopa; statistika portfolio investicija; ekonomska analize i istraživanja; finansijska stabilnost; usklađivanje zakonodavstva s pravnim tekovinama EU, koordinacija EU integracija, informacijska tehnologija.

Projekat traje osamnaest mjeseci i cilj programa je pružanje podrške CBBiH u revidiranju i usaglašavanju vlastitih standarda sa standardima ESCB-a u oblastima na koje se ovaj Program fokusira. Tokom 2010. ostvareni su rezultati u svim projektnim komponentama kako je planirano. Rezultati u pojedinim oblastima su dostigli i veći progres od planiranog.

Tokom 2010, u okviru odnosa BiH s Evropskom unijom, predstavnici CBBiH su kroz koordiniran pristup Direkcije za evropske integracije i u skladu sa zahtjevima Evropske komisije, bili aktivno uključeni u izradu materijala i dokumenata u svojoj nadležnosti.

Za Godišnji izvještaj Evropske komisije o napretku BiH u 2010. Centralna banka Bosne i Hercegovine je pripremila priloge iz svoje nadležnosti. Evropska komisija je kao i prethodnih godina u Izvještaju o napretku BiH u 2010. potvrdila reputaciju monetarne vlasti u BiH.

Također, Centralna banka Bosne i Hercegovine je učestvovala u izradi Ekonomsko-fiskalnog programa za 2011. (EFP2011) koji pokriva period 2011-2013. i predstavlja pripremu za Pretpristupni ekonomski program (PEP), koji je obavezujući dokument za zemlje kandidate.

CBBiH je nastavila aktivnosti redovnog izvještavanja o statusu obaveza iz svoje nadležnosti iz dokumenta Evropsko partnerstvo i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Predstavnici CBBiH su učestvovali u radu i pripremi materijala za tijela koja su osnovana za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju odnosno u radu Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku.

Tokom 2010. nastavljene su pripremne aktivnosti programiranja pretpristupne pomoći EU kao i pripreme za decentralizirani sistem upravljanja pretpristupnim fondovima. Predstavnik CBBiH je bio aktivno uključen u rad IPA Monitoring odbora EU i BiH. Evropska komisija i Direkcija za evropske integracije odale su priznanje CBBiH na visokom nivou angažmana, kvaliteti provedbe i monitoringa projekta, što je prepoznato i u pozitivnom nezavisnom revizorskom izvještaju.

Tokom godine CBBiH je nastavila s jačanjem kontakata i saradnje sa centralnim bankama EU i EU institucijama. CBBiH je u 2010. imala predstavnika u Predstavničkom uredu Narodne banke Austrije u Briselu i tom prilikom je uspostavljena direktna suradnja s institucijama EU.

CBBiH je bila uključena u Program za jačanje makro i mikroprudencijalne supervizije u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima, a koji vodi ECB u saradnji s mnogobrojnim centralnim bankama iz zemalja EU. U okviru ovog projekta u 2010. realizovana je komponenta I koja je bila fokusirana na pružanje obuke kroz seriju seminara o pitanjima mikro i makroprudencijalnih analiza, prekogranične supervizorske saradnje i slično, da bi zemlje korisnice dobile neophodna znanja i iskustva.

8. FINANSIJSKI SEKTOR

8.1 Institucionalni okvir bankarskog sektora

Bankarski sektor u BiH regulisan je entitetskim zakonima o bankama koji su u velikoj mjeri harmonizovani, te zakonima o agencijama za bankarstvo u čijoj nadležnosti je supervizija komercijalnih banaka prema teritorijalnom principu. Prema zakonu o CBBiH, CBBiH ima koordinacijsku ulogu u bankarskoj superviziji i realizira je kroz saradnju s agencijama za bankarstvo, kroz redovnu razmjenu podataka i koordinacijske sastanke o bankarskom sektoru.

U 2010. bankarski sektor u BiH je uspio održati stabilnost, unatoč sve većim negativnim uticajem globalne ekonomske krize, ali je zabilježio stagnaciju u pogledu rasta. U bankarskom sektoru najveći uticaj krize se odrazio na kreditne aktivnosti i na kvalitet kreditnog portfolija u 2010.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske krize, agencije za bankarstvo su produžile odluke kojim se utvrđuju privremene mjere koje se odnose na reprogram, odnosno restrukturiranje kredita koje su banke odobrile fizičkim i pravnim licima. Ovim je klijentima omogućeno da nastave poslovne aktivnosti i što lakše prevaziđu problem likvidnosti.

Depoziti, kao najznačajniji izvor finansiranja komercijalnih banaka nastavili su rasti tokom 2010. Iznos maksimalnog osiguranog depozita za fizička lica je povećan na 35.000 KM od 1. aprila 2010, a takođe je povećan i broj banaka uključenih u program osiguranja na 25, jer je u januaru 2010. Union banka d.d. Sarajevo pristupila programu osiguranja depozita.

Centralni registar kredita (CRK), uspostavljen je pri CBBiH, nastavio je da efikasno funkcionise i omogućava pouzdaniju procjenu kreditnog rizika. CRK uključuje podatke o svim kreditima svih komercijalnih banaka, MKO i društava za lizing.

Minimalan iznos osnivačkog kapitala banke nije promjenjen i iznosi 15 miliona KM (7,67 miliona eura), a ni druge regulative o likvidnosti, ročnosti i deviznoj usklađenosti se nisu mijenjale.

8.2 Karakteristike bankarskog sektora

Bankarski sektor je najjači i najznačajniji dio finansijskog sistema u Bosni i Hercegovini. U 2010. smanjen je broj komercijalnih banaka, pošto je Agencija za bankarstvo FBiH ukinula bankarsku dozvolu i otvorila likvidacioni postupak Una banci Bihać 21.12.2010, nakon što je okončan proces kupovine dijela imovine i preuzimanja dijela obaveza Una banke Bihać od strane Balkan investment banke Banja Luka. Tako je na dan 31.12.2010. dozvolu za rad imalo 29 komercijalnih banaka³³ u BiH, 19 sa sjedištem u FBiH i 10 sa sjedištem u RS-u.

Tabela 8.1 Aktiva bankarskog sektora

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
	učešće u ukupnoj aktivi				
Prema veličini banaka					
Najveće 3	43,5%	40,7%	46,4%	46,2%	43,3%
Najvećih 5	59,3%	56,7%	60,8%	59,2%	56,8%
Najvećih 10	79,6%	78,7%	80,2%	79,4%	77,5%
Prema vlasništvu banaka					
Strane	90,3%	91,2%	91,3%	90,8%	89,9%
Državno i domaće privatno	9,7%	8,8%	4,8%	9,2%	10,1%

U pogledu vlasničke strukture banaka, na kraju 2010. 21 banka je bila u stranom vlasništvu, sedam u domaćem privatnom vlasništvu i jedna u većinskom državnom vlasništvu. Iz tabele 8.1 možemo vidjeti da je učešće banaka u stranom vlasništvu smanjeno za 0,9 procentnih poena i iznosi 89,9% ukupne aktive bankarskog sektora. Privremena uprava je uvedena u Poštansku banku BiH d.d. Sarajevo 5. oktobra 2010, zbog pada neto kapitala ove banke ispod zakonom propisanog nivoa i nesigurnog nivoa likvidnosti banke. Tako da su na kraju 2010. dvije banke imale privremenu upravu, Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BiH Sarajevo.

U 2010. ukupno 11 banaka se bavilo poslovima skrbništva, s tim da je decembru 2010. na zahtjev Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Banja Luka prestala da važi dozvola za obavljanje poslova skrbništva, prethodno izdata Rješenjem Komisije za vrijednosne papire Republike Srpske.

³³ Razvojna banka FBiH d.d. Sarajevo je definisana posebnim zakonom kao posebna finansijska institucija. U julu 2008. Agencija za bankarstvo FBiH joj je ukinula licence, čime je došlo do smanjenja broja komercijalnih banaka, a uključena je u statističke podatke osim kamatnih stopa od januara 2010.

Komercijalne banke u većinskom stranom vlasništvu dominiraju bankarskim sistemom u BiH i njihov udio iznosi 89,9% u ukupnoj aktivni banakrskog sistema, dok banke u državnom i domaćem privatnom vlasništvu učestvuju sa 10,1% na kraju 2010.

U sljedećoj tabeli dat je sumarni pregled indikatora bankarskog sktora koji će biti detaljnije analiziran u narednim poglavljima.

Tabela 8.2: Glavni pokazatelji bankarskog sektora u BiH

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Broj licenciranih banaka	32	32	30	30	29
Aktiva, procenat procenjenog BDP-a	76,3	89,6	85,2	87,1	85,2
Aktiva, (godišnji rast u %)	23,8	32,8	7,8	-0,6	0,8
Kreditni, (godišnji rast u %)	23,4	28,4	21,8	-3,1	2,4
Nekvalitetna aktiva banaka, kategorije C-E	2,5	1,8	2,2	3,9	8,1
Neto strana aktiva, % ukupne aktive	-11,6	-8,3	-15,3	-12,2	-9,3
Osnovni kapital, % bilansne sume	9,7	8,8	9,4	9,9	10,5
Stopa adekvatnosti kapitala	17,7	17,1	16,3	16,1	16,2
Povrat na prosječnu aktivu (ROAA), %	0,9%	0,8%	0,4%	0,1%	-0,6%
Povrat na prosječan dionički kapital (ROAE), %	8,4%	8,6%	4,3%	0,8%	-5,5%

Izvor:

Agencija za bankarstvo FBiH (Konačni nerevidirani Q4 2010)/Agencija za bankarstvo RS (Konačni nerevidirani Q4, promjena metodologije od Q4 2010 i CBBH (konačni podaci za 2010)
BDP za 2010. procjena CBBiH. BDP za period 2006-2009 revidiran od strane Agencije za statistiku BiH.

8.3 Struktura bankarskog sektora

Ukupna aktiva svih banaka u BiH na kraju 2010. iznosila je 21,07 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 157,5 miliona KM ili 0,8%. Bankarski sektor je imao trend rasta tokom prethodnih godina, a zaustavljen je u 2009. zbog ekonomske krize. Porast bilansne sume na kraju 2010. dijelom je uzrokovan dokapitalizacijom banka, prilivom sredstava iz stand-by aranžmana i rekvalifikacijom aktive kategorisane kao "E" koja je iz vanbilansa prenesena u bilans u komercijalnim bankama u RS-u.

Tabela 8.3: Struktura bilansa komercijalnih banaka(na kraju godine)

	u hiljadama KM				
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Aktiva (1)+ (2)+ (3)	14.698.458	19.519.770	21.048.396	20.918.874	21.076.371
(1) <i>Strana aktiva</i>	2.328.570	3.548.357	3.097.765	3.186.047	2.816.559
Kratkoročna	2.282.459	3.446.845	3.004.362	2.989.966	2.562.783
Dugoročna	46.111	101.512	93.403	196.081	253.776
(2) <i>Domaća aktiva</i>	9.307.971	11.949.131	14.556.083	14.100.962	14.579.757
Potraživanja od sektora vlade	68.382	127.553	264.350	350.269	461.552
Potraživanja od nevladinog sektora	9.239.589	11.821.578	14.291.733	13.750.693	14.118.205
Kratkoročna	2.149.756	2.624.609	3.465.979	3.345.616	3.553.702
Dugoročna	7.089.833	9.196.969	10.825.754	10.405.077	10.564.503
(3) <i>Rezerve</i>	3.061.917	4.022.282	3.394.548	3.631.865	3.680.055
Pasiva (4)+ (5)+ (6)+ (7)	14.698.458	19.519.770	21.048.396	20.918.874	21.076.371
(4) <i>Strana pasiva</i>	4.032.774	5.159.450	6.309.733	5.747.105	4.782.080
Kratkoročna	408.145	763.575	664.392	576.580	692.322
Dugoročna	3.624.629	4.395.875	5.645.341	5.170.525	4.089.758
(5) <i>Domaća pasiva</i>	8.798.458	12.100.763	11.889.875	12.102.815	12.541.229
Sektor vlade	1.465.923	3.069.667	2.303.346	2.005.192	1.664.004
Nevladin sektor	7.332.535	9.031.096	9.586.529	10.097.623	10.877.225
Depoziti po viđenju	3.846.185	4.664.324	4.612.932	4.630.696	5.086.538
Oročeni i štedni depoziti	3.486.349	4.366.771	4.960.691	5.448.628	5.774.427
Ostalo	1	1	12.906	18.299	16.260
(6) <i>Računi kapitala</i>	2.071.841	2.530.013	2.977.217	3.143.932	3.713.738
(7) <i>Ostala pasiva</i>	-204.615	-270.456	-128.429	-74.978	39.324

Izvor: Monetarna i finansijska statistika CBBiH

U strukturi aktive nije došlo do značajnijih promjena i dominira domaća aktiva s učešćem 69,2%, dok je učešće strane aktive 13,4%. Na strani pasive najveće učešće se odnosi na domaću pasivu, oko 59,5%, dok strana pasiva učestvuje sa 22,7% i kapital 17,6%. Ukupni kapital povećan je za 569,8 miliona KM ili 18,1% u odnosu na stanje na kraju 2009, a rezultat je uglavnom dokapitalizacije i primjene nove regulative u bankama u RS-u kojom je zabilježen porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala na strani pasive.

U odnosu na prethodnu godinu, domaća aktiva je povećana za 478,8 miliona KM na 14,57 milijardi (više detalja u poglavlju 8.4) Domaća pasiva povećana je za 438,4 miliona KM na 12,54 milijardi KM i ovo povećanje se odnosi na povećanje depozita nevladinog sektora. Depoziti sektora vlade smanjeni su tokom 2010. (detaljnije u poglavlju 8.5).

Na kraju 2010. strana aktiva komercijalnih banaka iznosila je 2,81 milijardu KM, a strana pasiva 4,78 milijardi KM. Tako je neto strana aktiva iznosila 1,96 milijardi KM s negativnim predznakom zbog većih obaveza komercijalnih banaka prema inostranstvu u odnosu na potraživanja iz inostranstva. Neto strana aktiva povećana je za 595,5 miliona KM ili 23,3% na kraju 2010. u odnosu na kraj 2009.

Tabela 8.4 : Vanjska pozicija komercijalnih banaka

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Strana aktiva	2.328.570	3.548.357	3.097.765	3.186.047	2.816.559
Kratkoročna	2.282.459	3.446.845	3.004.362	2.989.966	2.562.783
Strana valuta u trezoru	146.790	168.433	190.037	180.736	171.817
Čekovi u stranoj valuti	1.620	1.435	664	725	434
Transakcioni računi kod nerezidentnih banaka	262.161	342.343	306.798	508.114	375.771
Ostali kratkoročni depoziti kod nerezidentnih banaka	1.755.273	2.813.777	2.362.060	2.094.941	1.692.726
Kratkoročni vrijednosni papiri	2.237	339	11.229	125.830	198.649
Ostalo	114.378	120.518	133.574	79.620	123.386
Dugoročna	46.111	101.512	93.403	196.081	253.776
Oročeni depoziti kod nerezidentnih banaka	896	2.444	397	373	439
Dugoročni vrijednosni papiri	6.723	9.721	10.614	149.230	205.846
Ostalo	38.492	89.347	82.392	46.478	47.491
Strana pasiva	4.032.774	5.159.450	6.309.733	5.747.105	4.782.080
Kratkoročna	408.145	763.575	664.392	576.580	692.322
Transakcioni računi nerezidenata	51.025	38.652	12.417	10.589	8.740
Kratkoročni krediti i depoziti nerezidenata	340.453	694.165	637.436	550.373	670.778
Ostalo	16.667	30.758	14.539	15.618	12.804
Dugoročna	3.624.629	4.395.875	5.645.341	5.170.525	4.089.758
Oročeni depoziti nerezidenata	1.727.392	1.939.010	2.701.159	2.776.933	2.029.774
Dugoročni krediti nerezidenata	1.897.062	2.454.157	2.840.454	2.289.666	1.956.537
Ostalo	175	2.708	103.728	103.926	103.447
Neto strana aktiva	-1.704.204	-1.611.093	-3.211.968	-2.561.058	-1.965.521

Strana aktiva smanjena je za 369,4 miliona KM, od čega je kratkoročna smanjena za 427,1 milion KM, a dugoročna povećana za 57,6 miliona KM. Nekoliko banaka je izvršilo povrat neiskorištenih sredstava matičnim bankama u septembru 2010, što se odrazilo kao smanjenje depozita kod inostranih banaka.

Strana pasiva smanjena je za 965,0 miliona KM, od čega je dugoročna pasiva smanjena za 1.080,7 miliona KM, a kratkoročna povećana za 115,7 miliona KM. Smanjenje strane pasive je rezultat otplate dugoročnih kreditnih obaveza prema nerezidentima u iznosu od 333,1 milion KM, smanjenja oročenih i štednih depozita od nerezidenata u iznosu od 747,7 miliona KM.

Od ostalih izvora finansiranja, u 2010. obveznice imaju vrlo nizak iznos od 9,1 milion KM i ograničeni depozit u iznosu od 7,1 milion KM.

8.4 Krediti

Usljed produbljenja krize i njenog negativnog uticaja na ekonomiju i privredu u BiH, kreditne aktivnosti su još uvijek dosta usporene u 2010, što možemo zaključiti prema nivou novoplasiranih kredita privatnim nefinansijskim preduzećima i stanovništvu koji su u 2010. povećani za 17,6% u odnosu na 2009. a smanjeni za 16,2% u odnosu na 2008. Banke su provodile restriktivniju politiku pri odobravanju novih kredita, što je jedan od najvećih ograničavajućih faktora za plasiranje novih kredita, pored smanjene potrošnje i usporavanja privrednih aktivnosti.

Ukupni krediti svih sektora na kraju 2010. iznose 14,58 milijarde KM, što predstavlja povećanje za 478,8 miliona KM u odnosu na kraj 2009, s tim da je bitno napomenuti da se od ovog iznosa 140,2 miliona odnosi na povećanje po osnovu reklasifikacije kredita komercijalnih banka u RS-u, prema novoj regulativi Agencije za bankarstvo RS.³⁴

U cilju konzistentne analize, u daljem tekstu za izračunavanje godišnjih stopa rasta, isključeni su iznosi po osnovu rekasifikacije u RS-u, da bi se mogle napraviti adekvatne usporedbe u prethodnim godinama. Godišnja stopa rasta ukupnih kredita iznosi 2,4% i viša je za 5,5 procentnih poena u odnosu na godišnju stopa rasta na kraju 2009. kada je iznosila -3,1%.

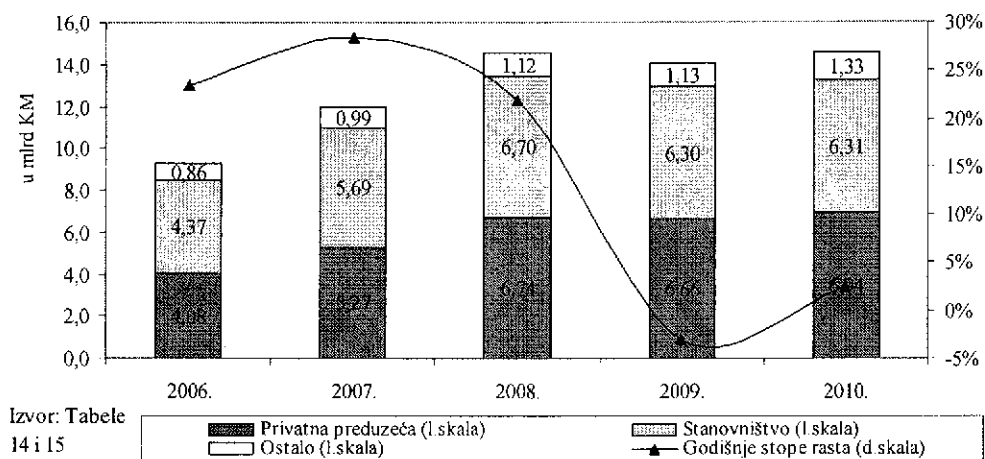
Posmatrano prema strukturi potraživanja najveći dio se odnosi na privatna nefinansijska preduzeća i udruženja (47,6%) i domaćinstva (43,3%), a na sektor vlade se odnosi vrlo mali dio ukupnih potraživanja (3,2%).

U 2010. blago su povećana potraživanja od nevladinog sektora i godišnja stopa rasta iznosi 1,7%, što je više za 5,4 procentnih poena u odnosu na decembar 2009. kada su zabilježene negativne godišnje stope rasta u gotovo svim sektorima.

³⁴ Novom regulativom Agencije za bankarstvo RS, propisan je novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju «E», obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivi, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, pa su banke iz RS-a u decembru 2010. izvršile primjenu navedene regulative, prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans, što se odrazilo na strani aktive na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM i porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala na strani pasive.

Ukupna potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća su iznosila 761,0 miliona KM u decembru 2010, što je više za 113,6 miliona KM u odnosu na kraj 2009, a 15,9 miliona KM se odnosi na potraživanja po osnovu reklasifikacije kredita komercijalnih banka u RS-u. Na godišnjem nivou ovi krediti su porasli za 15,1%.

Grafikon 8.1: Ukupni krediti - sektorska struktura (na kraju godine)

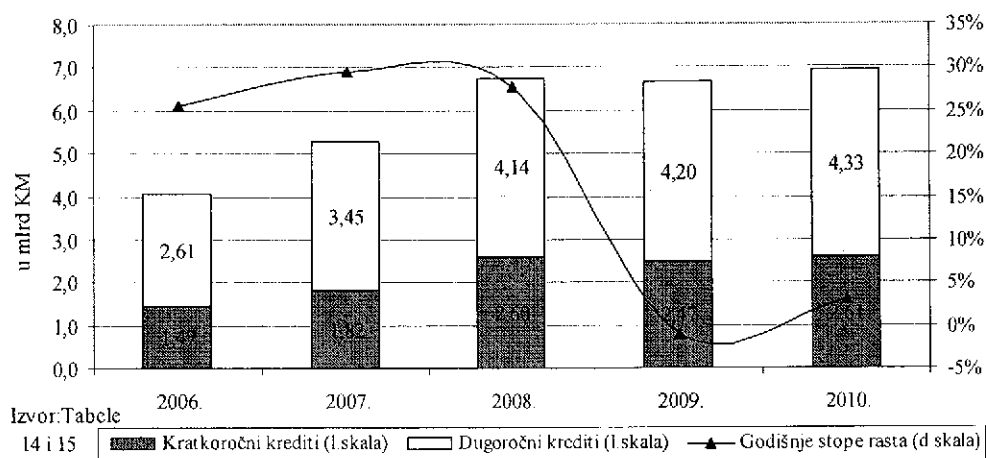

Ukupna potraživanja nefinansijskih privatnih preduzeća su blago povećana tokom 2010. i na kraju godine su iznosila 6,94 milijarde KM, što je više za 272,5 miliona u odnosu na kraj 2009, s tim da se 71,2 miliona odnosi na povećane u decembru 2010. po osnovu reklasifikacije kredita komercijalnih banaka u RS-u. Na godišnjem nivou ukupna potraživanja privatnih preduzeća su povećana za 3,0%.

Posmatrano prema ročnoj strukturi, kratkoročni krediti su imali blagi trend smanjenja tokom godine, izuzev u zadnja dva mjeseca, i u decembru je godišnja stopa rasta za ovu vrstu kredita iznosila 3%. Istovremeno, dugoročni krediti su imali blaži trend rasta tokom cijele godine i u decembru su iznosili 2,9%.

Udio dugoročnih kredita u ukupnim kreditim ovom sektoru iznosi 62,4% u decembru 2010.

Grafikon: 8.2 Krediti privatnim preduzećima (na kraju godine)

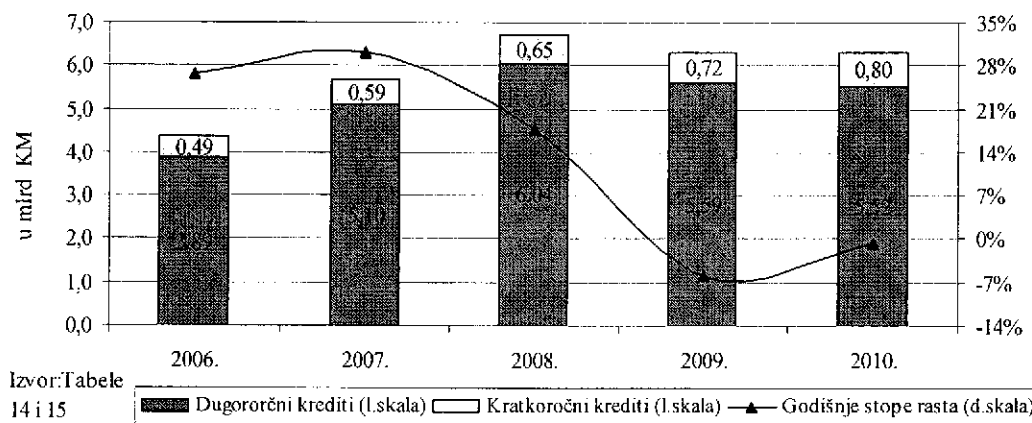

Ukupna potraživanja od sektora domaćinstava na kraju 2010. iznose 6,31 milijardu KM, s udjelom od 43,3% u ukupnim potraživanjima. Ovaj iznos predstavlja povećanje od 10,3 miliona KM, a 71,63 miliona se odnosi na povećanje po osnovu reklasifikacije kredita u bankama u RS-u. Tako da su ukupni krediti na godišnjem nivou smanjeni za 0,7% u decembru i takav trend su imali tokom cijele godine. Udio dugoročnih kredita iznosi 87,4% u ukupnim kreditima ovom sektoru u decembru 2010. Na godišnjem nivou su smanjeni za 1,4% u decembru, dok su kratkoročni krediti imali pozitivne godišnje stope rasta tokom cijele godine i u decembru ista iznosi 5,4%.

Prema strukturi plasiranih kredita stanovništvu³⁵ u 2010. najveći procenat se odnosi na potrošačke nenamjenske kredite 81,8%, dok se 3,4% odnosi na kupovinu ili izgradnju novih stambenih jedinica, 5,9% na kupovinu postojećih stambenih jedinica, 6% na potraživanja po kreditnim karticama i 2,9% od ukupno plasiranih kredita se odnosi na pokretanje vlastitog biznisa.

³⁵ Na osnovu pregleda sedam velikih banaka u BiH

Grafikon 8.3: Krediti stanovništvu (na kraju godine)

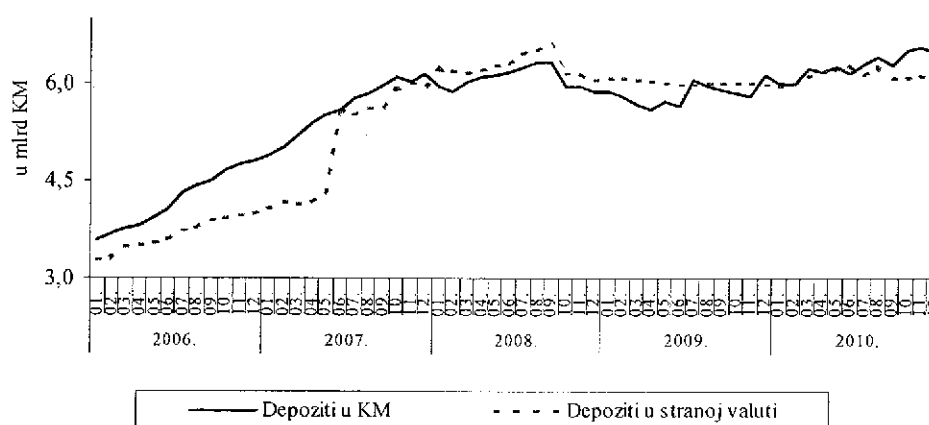

8.5 Depoziti

Ukupni depoziti u bankarskom sektoru na kraju 2010. iznosili su 12,52 milijarde KM, što predstavlja godišnje povećanje od 440,5 miliona KM.

Godišnja stopa rasta ukupnih depozita imala je trend rasta tokom godine, tako je u decembru iznosila 3,6%, što je za 1,9 procentnih poena više u odnosu na decembar 2009.

Grafikon 8.4: Depoziti - valutna struktura

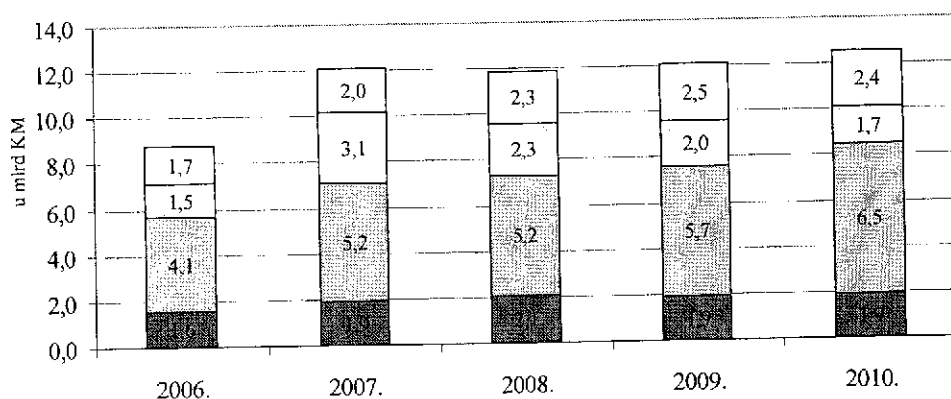

U 2010. depoziti sektora vlade su imali trend pada, izuzev u mjesecima kada su doznačena sredstva po osnovu stand-by aranžmana, (u martu 270,0 miliona KM i u oktobru 74,2 miliona KM). Učešće depozita vlade u ukupnim depozitima smanjeno je za 3,3 procentna poena i na kraju 2010. iznosilo je 13,3%.

Nasuprot tome, depoziti nevladinog sektora imaju rastući trend tokom godine i čine 86,7% ukupnih depozita. Godišnja stopa rasta ukupnih depozita nevladinog sektora iznosi 7,8%, što je više za 2,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2009.

Tokom 2010. deponenti su se više odlučivali za depozite u KM nego u stranoj valuti, što možemo zaključiti prema godišnjim stopama rasta. Na porast depozita u KM je uticao i početak primjene Zakona o deviznom poslovanju u Federaciji BiH, od augusta 2010, kojim je regulisano da se plaćanje, naplaćivanje, prenos i isplata u FBiH između rezidenata, između rezidenata i nerezidenata i između nerezidenata vrši u konvertibilnim markama. Od početka 2010. godišnje stope rasta depozita u KM nevladinog sektora su više od godišnjih stopa rasta depozita u stranoj valuti, osim u junu i augustu. U decembru 2010. valutna struktura depozita nevladinog sektora ukazuje da je još uvijek veći iznos depozita u stranoj valuti, 5,72 milijarde KM (52,7%) nego depozita u KM, 5,13 milijardi KM (47,3%).

Grafikon 8.5: Depoziti - sektorska struktura (na kraju godine)

Izvor: Tabele
12 i 13

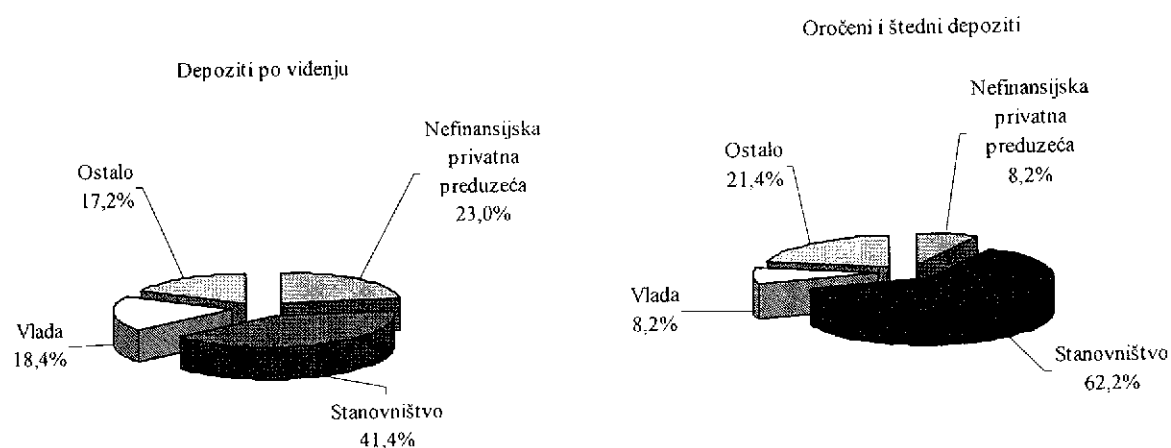
■ Nefinansijska privatna preduzeća ■ Stanovništvo □ Vlada □ Ostalo

Na kraju godine depoziti stanovništva iznose 6,49 milijardi KM i bilježe godišnji rast od 827,6 miliona KM, odnosno 14,6% i porast ovih depozita je glavni razlog rasta ukupnih depozita. Ovakvo kretanje depozita stanovništva uticalo je na rast njihovog učešća u strukturi depozita za 5,0 procentnih poena, tako da na kraju 2010. ovi depoziti učestvuju sa 51,8% u ukupnim depozitima domaćeg bankarskog sistema. Posmatrano prema valutnoj strukturi, depoziti stanovništva depoziti u KM čine 33% ukupnih depozita ovog sektora. Zabilježeno je njihovo povećanje od 1,4 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine. Posmatrajući strukturu depozita po ročnosti primjetno je da veće učešće imaju oročeni i štedni depoziti (60,3%), dok u strukturi ovih depozita dominiraju dugoročni depoziti (81,1%).

Depoziti privatnih nefinansijski preduzeća su iznosili 1,94 milijarde KM na kraju 2010. i na godišnjem nivou su porasli za 54,3 miliona KM ili 2,9%, a njihovo učešće u ukupnim depozitima iznosi 15,6%. Učešće depozita u KM je poraslo za 1,2 procentnih poena i čine 66,7% ukupnih depozita privatnih nefinansijskih preduzeća. Prema ročnoj strukturi, 73,6% ovih depozita se odnosi na depozite po viđenju.

Posmatrano prema ročnoj strukturi, najveće učešće u depozitima po viđenju ima sektor stanovništva 41,4%, a još veće učešće u oročenim i štednim depozitima 62,2%. Detaljan pregled strukture depozita po vrstama i sektorima je dat na sljedećem grafikonu.

Grafikon 8.6: Struktura depozita po vrstama i sektorima u 2010.

8.6 Kvalitet aktive banaka

U 2010. kvalitet aktive banka je nastavio da se pogoršava zbog rasta nenaplativih potraživanja i zbog izmjene regulative u RS-u. Nekvalitetna aktiva banaka (NPA, kategorisana kao C, D, E) iznosi 1,66 milijardi KM i porasla je za 853,1 miliona KM ili 105,6%. Učešće nekvalitetne aktive u ukupnoj aktivni poraslo je sa 3,9% na kraju 2009. na 8,1% na kraju 2010.

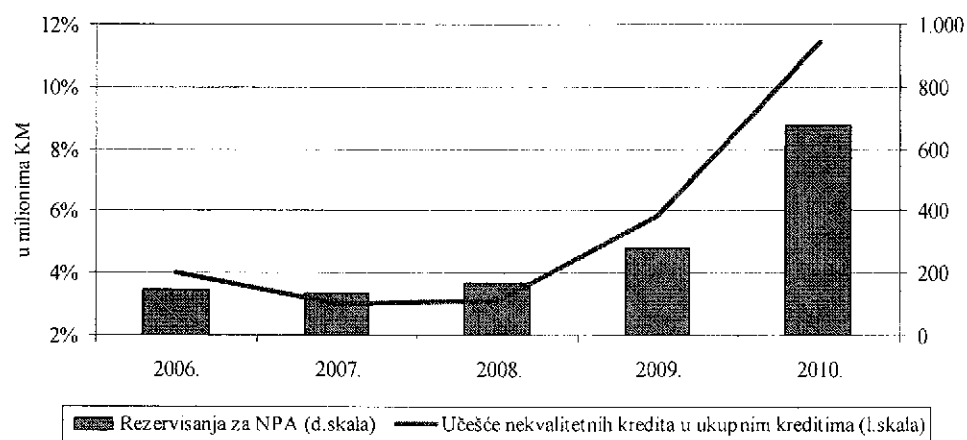
Porast nekvalitetne aktive je dijelom uslovljen izmjenom dijela regulative i metodologije izvještaja po kojoj je sa 31.12. 2010. u bilans stanja prenesena ranije otpisana aktiva klasifikovana u kategoriju rizika „E“ - gubitak u komercijalnim bankama u RS-u. Za ovu aktivnu i dalje važi regulatorni zahtjev za obračun rezervisanja u 100% iznosu. Primjena iste regulative i metodologije izvještavanja se očekuje i kod banaka u FBiH tokom 2011.

Nekvalitetna aktiva se najvećim dijelom (oko 95,8%) sastoji od nekvalitetnih kredita, koji imaju kašnjenje u otplati i negativno utiču na kreditni portfolio banaka.

Ukupna vrijednost nekvalitetnih kredita iznosi 1,59 milijardi KM na kraju 2010, što je više za 799,3 miliona KM ili 100,9% u odnosu na kraj prethodne godine. Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima je poraslo na 11,4% u decembru 2010, što je više 5,6 procentnih poena u odnosu na kraj 2009.

Porastom nekvalitetne aktive banaka, došlo je i do porasta rezervisanja, a koja mogu biti potencijalni gubici u narednom periodu, čiji je prikaz dat na sljedećem grafikonu.

Grafikon 8.7: Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima i rezervisanja za NPA

8.7. Profitabilnost banaka

Bankarski sektor u BiH je bio pod uticajem ekonomske krize i recesije i jedna od glavnih karakteristika za ovaj sektor u 2010. jeste pad profitabilnosti komercijalnih banaka. Tako je u posmatranoj godini ostvaren negativan finansijski rezultat u iznosu od 124,3 miliona KM³⁶, s tim da je 23 komercijalne banke ostvarilo dobit, a šest banaka iskazalo gubitak u poslovanju. Zbog koncentracije gubitaka u malom broju banaka, može se konstatovati da bankarski sistem nije ozbiljnije ugrožen ovako lošim poslovnim rezultatima.

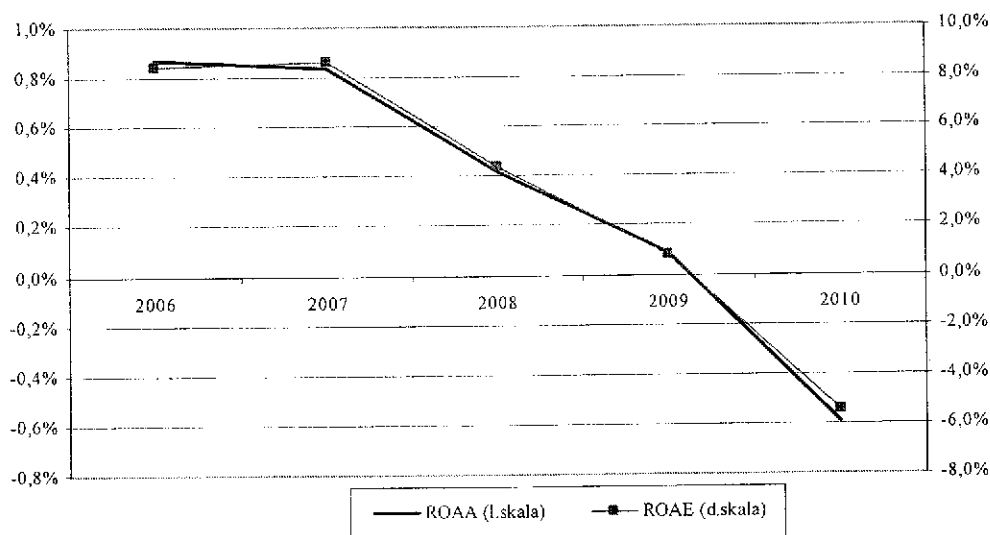
Povrat na prosječni dionički kapital (ROAE) za cjelokupan bankarski sistem iznosio je -5,5%, što predstavlja smanjenje za 6,3 procentnih poena u odnosu na kraj 2009. Smanjenje vrijednosti ovog koeficijenta je uzrokovano smanjenjem dobiti, odnosno izkazanim gubitkom u poslovanju bankarskog sektora u BiH.

Najniže vrijednosti zabilježene su kod banaka u stranom vlasništvu, kod kojih je ROAE iznosio -6,3%, što je niže za 7,0 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

³⁶ Privremeni podaci Agencija za bankarstvo

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) iznosio je -0,6% na kraju 2010, što predstavlja smanjenje za 0,7 procentnih poena u odnosu na kraj prethode godine. Na profitabilnost komercijalnih banaka u narednom periodu najviše će imati uticaja kvaliteta aktive.

Grafikon 8.8: Profitabilnost bankarskog sektora

8.8 Kapital banaka

Neto kapital banaka³⁷ iznosio je 2,73 milijarde KM na kraju 2010, što predstavlja povećanje od 87,2 miliona KM ili 3,3% u odnosu na kraj prethodne godine. Stopa adekvatnosti kapitala iznosila je 16,2%, što je za 0,1 procentna poena niže u odnosu na kraj prethodne godine, i još uvijek znatno viša od zakonskog minimuma od 12%. Banke u stranom vlasništvu su imale stope adekvatnosti kapitala 15,1%, isti nivo kao i na kraju 2009. Istovremeno, kod banaka u domaćem privatnom vlasništvu smanjena je stopa adekvatnosti kapitala za 0,4 procentna poena na 25,9%.

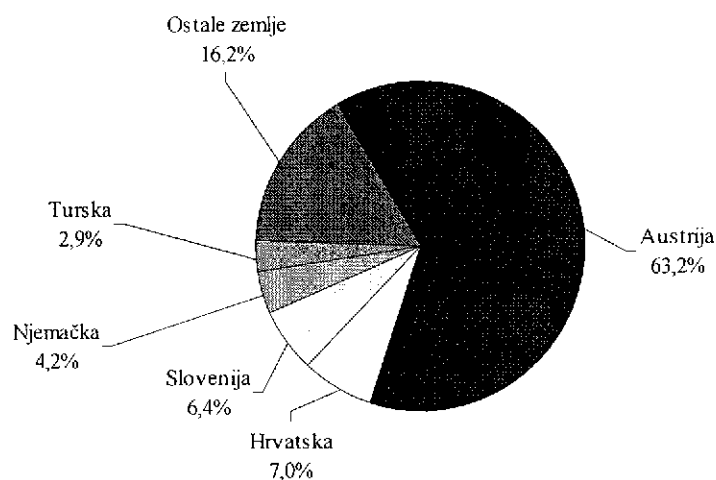
Dionički kapital banaka iznosio je 2,26 milijarde KM, što u odnosu na kraj prethodne godine povećanje od 107,4 miliona KM ili 5,0%, a rezultat je dokapitalizacije banaka.

³⁷ Konačni i nerevidirani podaci Agencija za bankarstvo

Na kraju 2010, 87,3% dioničkog kapitala je bilo koncentrisano u bankama s većinskim stranim vlasništvom i 92,7% prosječne aktive.

U sljedećem grafikonu dat je prikaz vlasničke strukture kapitala nerezidenata u komercijalnim bankama u BiH. Investitori iz Austrije još uvijek dominiraju s učešćem od 64,4%, što predstavlja povećanje od 1,2 procentni poen u odnosu na kraj 2009. Kod ostalih većih investitora zabilježeno je smanjenje učešća u odnosu na prethodnu godinu. Tako je kod investitora iz Hrvatske zabilježeno najveće smanjenje za 1,3 procentna poena na 5,7%, a smanjenje investitora iz Slovenije za 0,4, Turske 0,2 i Njemačke 0,1 procentni poen.

Grafikon 8.9: Struktura kapitala nerizidenata u komercijalnim bankama po zemljama

Izvor: CBBiH

8.9. Kamatne stope

Tokom 2010. aktivne kamatne stope komercijalnih banaka u BiH su fluktuirale, ali su imale trend smanjenja. Tako je na kraju godine ponderisani prosjek svih aktivnih kamatnih stopa u BiH iznosio 8,22%, što je niže za 21 bazni poen u odnosu na kraj prethodne godine.

- *Kamatne stope na kredite u KM*

Prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite u KM privatnim preduzećima pratila je trend smanjenja tokom 2010. i u decembru je iznosila 7,84%, što je za 26 baznih poena niže nego u decembru 2009. Isti trend je imala i prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite u KM stanovništvu s nešto većim oscilacijama i na kraju 2010. iznosila je 9,67%, što je za 21 bazni poen niže nego na kraju prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita tokom 2010, preko 50% se odnosi na kratkoročne kredite u KM privatnim preduzećima.

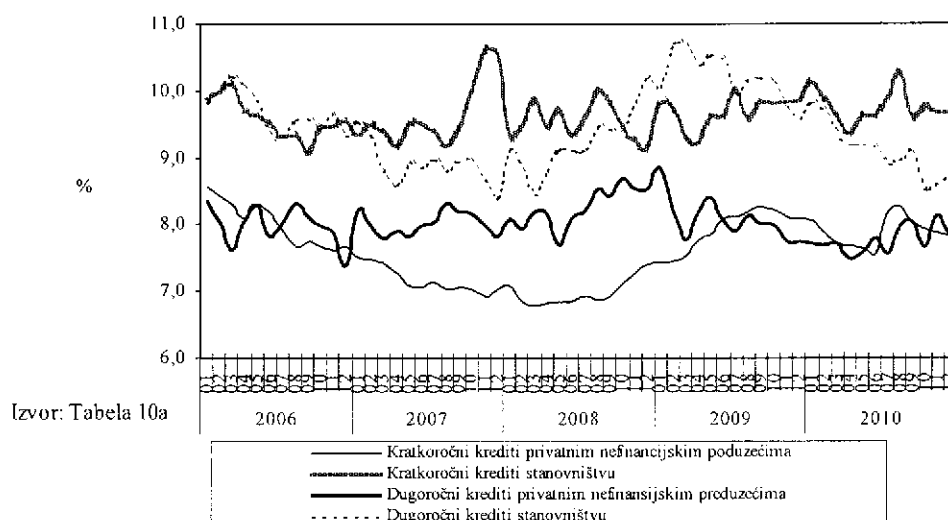
Kako je udio dugoročnih kredita u KM vrlo mali u ukupno plasiranim kreditima tako su kamatne stope na ovu vrstu kredita dosta oscilirale tokom 2010. U decembru su iznosile 8,25% za privatna preduzeća i 9,1% za stanovništvo, što je više za 145 baznih poena i 123 bazna poena, respektivno,

- *Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom*

Dugoročni krediti se uglavnom plasiraju s valutnom klauzulom. Od ukupno plasiranih dugoročnih kredita u 2010. 91,7 % se odnosi na takve kredite. Prosječna kamatna stopa na dugoročne kredite u KM s valutnom klauzulom privatnim preduzećima se kretala u rasponu od 7,5% do 8% tokom 2010. i u decembru je iznosila 7,84%, što je za 10 baznih poena niže nego u decembru 2009. Pored ovoga, prosječna kamatna stopa na dugoročne kredite u KM s valutnom klauzulom za stanovništvo je imala kontinuirani pad, tako da je u decembru 2010. iznosila 8,7%, što je niže za 86 baznih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

Udio kratkoročnih kredita u KM s valutnom klauzulom privatnim preduzećima u ukupno plasiranim kreditima je do 10% u 2010. Kamatne stope na ovu vrstu kredita su se kretale uglavnom u raponu od 8% do 9%. U decembru je ista iznosila 8,14%, što je niže za 46 baznih poena u odnosu na decembar nivo iz 2009.

Grafikon 8.10: Prosječne aktivne kamatne stope komercijalnih banaka

- *Kamatne stope na kredite u stranoj valuti*

Kamatne stope na kredite u stranoj valuti nisu od velikog značaja jer komercijalne banke vrlo malo kredita plasiraju u stranoj valuti. Tako su tokom 2010. plasirale samo dugoročne kredite privatnim preduzećima, dok su za stanovništvo plasirale samo tokom prvih pet mjeseci 2010. ovu vrstu kredita.

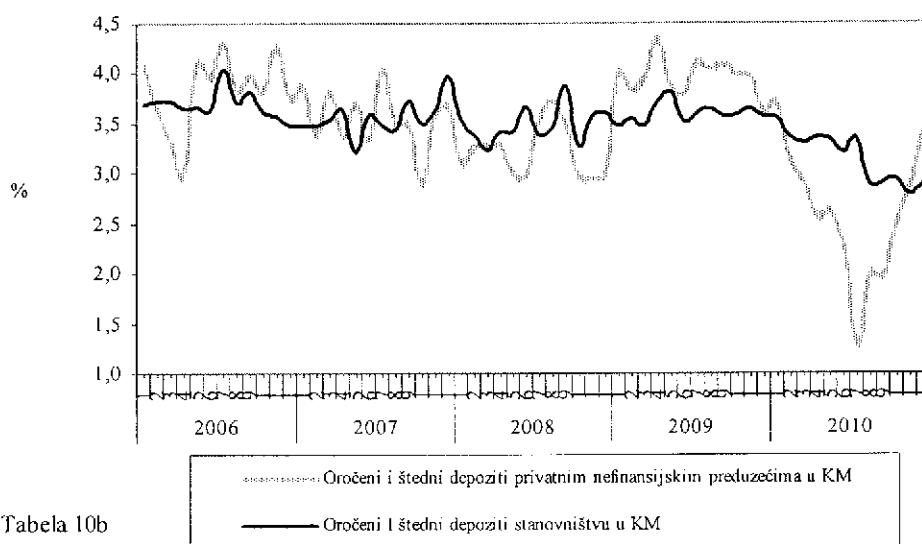
- *Kamatne stope na kredite po kreditnim karticama*

Kod kredita po kreditnim karticama za kratkoročne kredite, kamatna stopa povećana je za 22 bazna poena na 11,93% u decembru 2010. u odnosu na decembar 2009. Nasuprot tome, za dugoročne kredite je kontinuirano smanjivana tokom posmatrane godine i niža je za ukupno 106 baznih poena iznosi 14% na kraju 2010.

- *Kamatne stope na depozite po viđenju*

U toku 2010. nije bilo bitnijih promjena u kamatnim stopama na depozite po viđenju u KM, u KM s valutnom klauzulom i u stranoj valuti i kretale su se u rasponu od 0,17% do 0,30%.

Grafikon 8.11: Prosječne pasivne kamatne stope komercijalnih banaka

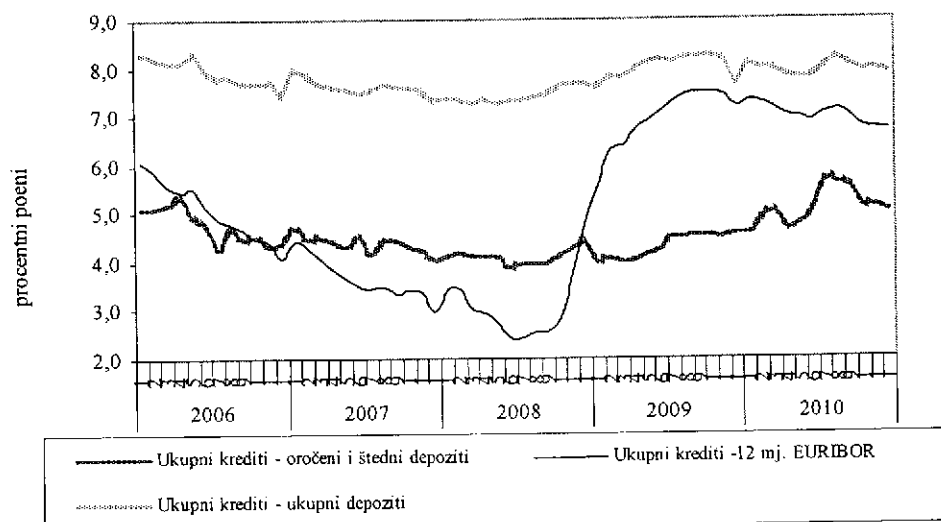
- *Kamatne stope na oročene i štedne depozite u KM*

Kamatne stope na oročene i štedne depozite u KM su bile znatno niže u 2010. u odnosu na 2009. Tako je prosječna kamatna stopa na oročene i štedne depozite u KM za privatna preduzeća smanjena za 22 bazna poena u odnosu na decembar 2009. i u decembru 2010. iznosi 3,38%, mada je tokom godine zabilježila niže vrijednosti u odnosu na decembar 2009. Ista kamatna stopa za stanovništvo je imala kontinuiran trend smanjenja tokom 2010. i iznosila je 2,89% u decembru, što je niže za 68 baznih poena u odnosu na godinu dana ranije.

- *Kamatne stope na oročene i štedne depozite u stranoj valuti*

Veće smanjenje je zabilježeno tokom 2010. kod kamatnih stopa na depozite u stranoj valuti nego na depozite u KM. Tako je za stanovništvo ova stopa smanjena za 93 bazna poena na 3,25%, a za privatna preduzeća za 102 bazna poena i iznosi 3,21% u decembru 2010.

Grafikon 8.12: Raspon između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa

Razlika³⁸ između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa komercijalnih banaka se nije bitnije mijenjala u 2010. u odnosu na prethodnu godinu, osim u trećem kvartalu, a čemu je bio razlog povećanje aktivnih kamatnih stopa u ovom periodu. U decembru 2010. razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa je iznosila 7,87 procentnih poena, što je za 18 baznih poena više u odnosu na decembar 2009, kada je ova razlika bila iznimno smanjena. U isto vrijeme, razlika između aktivnih kamatnih stopa komercijalnih banaka u BiH i pasivnih kamatnih stopa u koje su uključeni samo oročeni i štedni depoziti iznosila je 5,02 procentna poena, što je za 44 baznih poena više u odnosu na kraj 2009. Razlog ovakvom povećanju razlike je uglavnom smanjenje kamatnih stopa na oročene i štedne deozite.

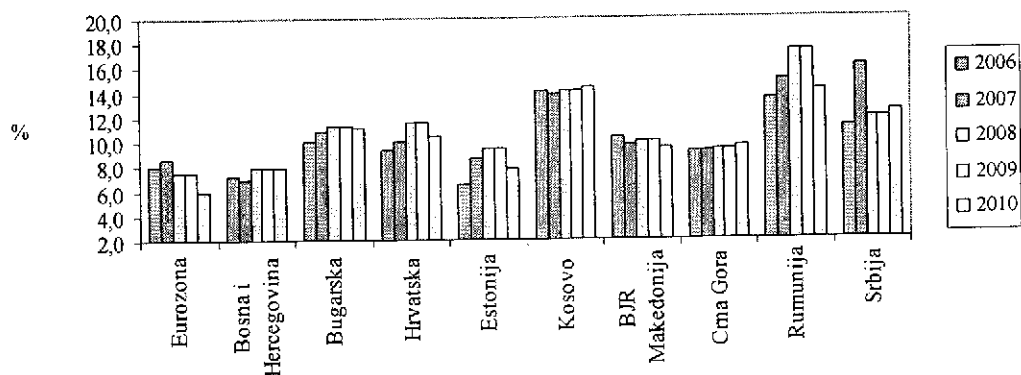
Nakon rekordnog smanjenja kamatnih stopa u zoni eura u 2009, u 2010. nije nastavljen ovakav trend nego je došlo do blagog povećanja kamatnih stopa. Tako je 12-mjesečni euribor iznosio 1,53% u decembru 2010, što je više za 28 baznih poena u odnosu na decembarski podatak iz 2009. Tako je razlika između aktivnih kamatnih stopa komercijalnih banka u BiH i 12-mjesečnog euribora iznosila 6,69 procentni

³⁸ Aktivne kamatne stope su izračunate kao ponderisani prosjek kamatnih stopa na kratkoročne i dugoročne kredite privatnim preduzećima i stanovništvu u KM, u KM s valutnom klauzulom, u stranoj valuti i po kreditnim karticama.

Pasivne kamatne stope su izračunate kao ponderisani prosjek kamatnih stopa na depozite po viđenju i oročene i štedne depozite privatnim preduzećima i stanovništvu u KM, u KM s valutnom klauzulom i u stranoj valuti.

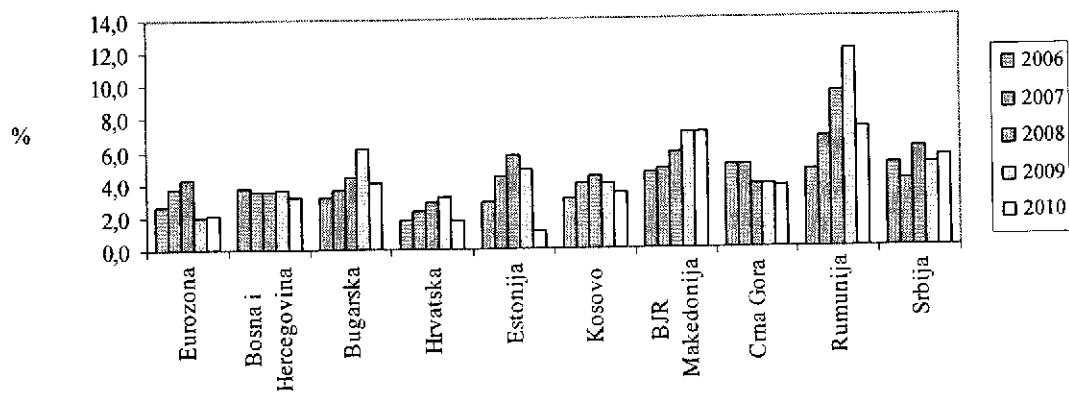
poen, odnosno 49 baznih poena manje nego u decembru prethodne godine. Ovakva razlika pokazuje da kamatne stope u zoni eura nemaju značajniji uticaj na aktivne kamatne stope u BiH, kakav je bio slučaj u prethodnim godinama, a slična iskustva imaju i ostale evropske zemlje koje nisu članice EMU.

Grafikon 8.13: Prosječne aktivne kamatne stope

Izvor:IFS

Grafikon 8.14: Prosječne pasivne kamatne stope

Izvor:IFS

8.10 Strane investicije u bankarski sektor

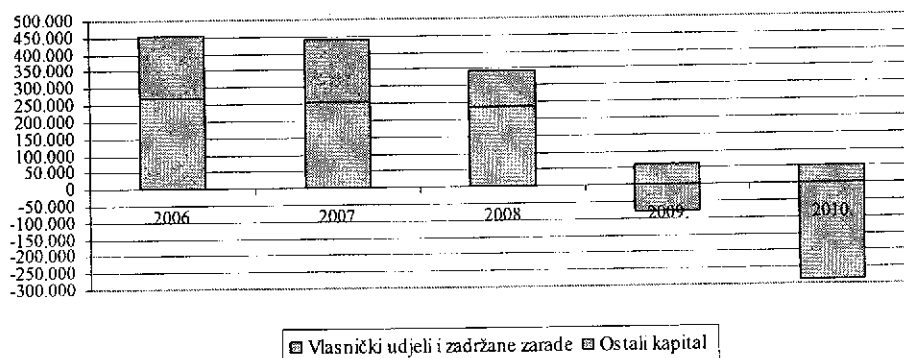
Prikupljeni su kompletni podaci o tokovima direktnih stranih investicija u banke za 2010. (dok za ostala preduzeća podaci će biti raspoloživi sredinom godine), i biće komentarisani u ovom dijelu.

Ukupan iznos tokova direktnih stranih investicija u BiH banke u 2010. je negativan i predstavlja neto odliv direktnih stranih investicija od 235,9 miliona KM, što je mnogo veći odliv nego i u 2009. kada je iznosio 15,5 miliona KM. Ali ovaj odliv investicija nije se jednako reflektirao na sve komponente (vlasničke udjele, zadržane zarade i ostali kapital). Glavni razlog leži u smanjenju ostalog kapitala i to u vrijednosti od oko 286,1 milion KM, a što je posljedica smanjivanja zaduženosti domaćih banaka kod svojih matičnih banaka u inostranstvu.

S druge strane, registriran je porast vlasničkih udjela za 187,5 miliona KM, a što je posljedica dokapitalizacije banaka putem novog dioničkog kapitala u domaćim bankama. Posmatrano u odnosu na prethodnu godinu po osnovu vlasničkog udjela registruje se povećanje za 123,2 miliona KM. Zadržane zarade i u 2010. su bile negativne i iznose 137,4 miliona KM i mnogo su niže u poređenju sa 2009. kada su takođe bile negativne i iznosile 2,2 miliona KM. Veoma veliki gubici kod nekoliko banaka uzrokovali su ovakav agregatni odliv po osnovu zadržanih zarada, iako se mora konstatovati da je većina banaka imala pozitivan, ali vrlo malen, poslovni rezultat.

U grafikonu koji slijedi dat je pregled tokova direktnih stranih investicija u banke u BiH. Tokom posmatranog perioda može se primijetiti da su komponente vlasničkog kapitala i zadržanih zarada u ukupnim tokovima direktnih stranih investicija u banke imale pozitivan doprinos i dominantnu ulogu, dok je doprinos ostalog kapitala u 2009. i 2010. negativan i smanjuje ukupni iznos direktnih stranih investicija.

Grafikon 8.15: Tokovi direktnih stranih investicija u banke (u hiljadama KM)

Negativne vrijednosti (odlivi) u svim kvartalima tokom 2010.

Posmatrano po kvartalima, najveći priliv direktnih stranih investicija u banke zabilježen je u četvrtom kvartalu 2010. i to u iznosu od 141,1 milion KM, a najveći odliv direktnih stranih investicija zabilježen je u drugom kvartalu i to u iznosu od 110,6 miliona KM.

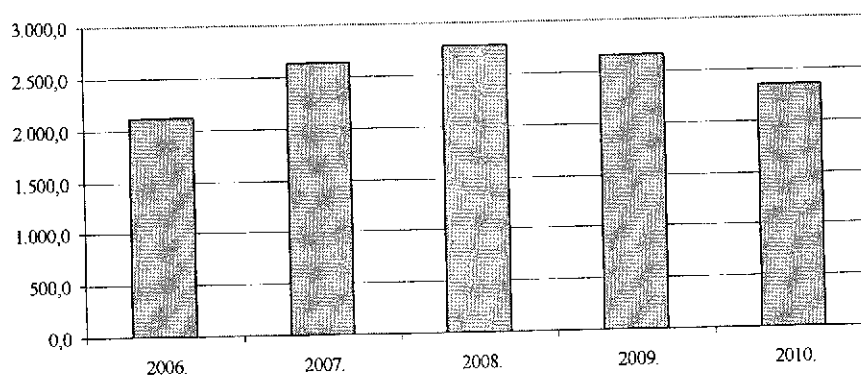
Analiza po zemljama stranih investitora ukazuje na to da dolazi do promjene strukture investitorske pozicije u bankarskom sektoru u 2010. I dok je u 2009. poziciju glavnog investitora zauzimala Slovenija, a u 2010. tu poziciju, po osnovu tokova direktnih stranih investicija, preuzela je Srbija.

Prilivi direktnih stranih investicija u bankarski sektor iz Srbije, iznose oko 40,5 miliona KM. Iza Srbije po vrijednosti investiranja kapitala u domaće banke, nalaze se Hrvatska (8,9 miliona KM) i Litvanija (6,2 miliona KM). Analizom ova dva ulagača možemo primijetiti da su prilivi investicija iz Hrvatske smanjeni za 49%, a iz Litvanije povećani u odnosu na prethodnu godinu kada su zabilježili negativan iznos, tj. odliv. U 2009. glavna tri investitora u bankarski sektor bili su Slovenija, Hrvatska i Švicarska.

S druge strane, došlo je do značajnog odliva stranih investicija iz Austrije u iznosu od 268,6 miliona KM, što je povećanje odliva u odnosu na 2009, kada je odliv austrijskih investicija iznosio 196,1 milion KM.

Analiza stanja direktnih stranih investicija ukazuje na činjenicu da je i ukupno stanje direktnih stranih investicija u banke na kraju 2010. smanjeno, te iznosi 2,35 milijardi KM, odnosno smanjeno je za 11,6%, posmatrano u odnosu na stanje na kraju 2009. U strukturi stanja direktnih stranih investicija, najveći dio sredstava odnosi se na vlasnički udio (84%), dok ostali kapital predstavlja 16%, pri čemu značajan iznos ostalog kapitala predstavljaju zaduživanja i to oko 9,9%. U grafikonu koji slijedi dat je pregled stanja direktnih stranih investicija u bankama u BiH za period od 2006. zaključno sa 2010.

Grafikon 8.16: Stanje direktnih stranih investicija u bankama (u milionima KM)

8.11 Ostali dijelovi finansijskog sektora

- Tržište kapitala

Tokom 2010. na tržištu kapitala u BiH nije zabilježen oporavak niti po osnovu prometa ostvarenog na berzama SASE i BLSE niti rast vrijednosti indeksa. Za razliku od svjetskih tržišta kapitala, a i regiona, gdje je oporavak evidentan, u BiH je došlo samo do izvjesnog poboljšanja tržišne kapitalizacije.

Tabela 8.4: Berzansko poslovanje

u hiljadama

Pokazatelj	Sarajevska berza, SASE					Banjalučka berza, BLSE				
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Promet (u '000 KM)	654.717	1.274.340	477.079	219.085	108.554	388.465	742.582	275.090	180.493	176.195
Broj trgovanih vrijednosnih papira ²⁾ (hiljade)	50.084	70.773	17.116	19.632	76.338	787.970	765.213	506.993	81.462	161.633
Broj transakcija (hiljade)	78	159	39	26	18	183	191	31	18	19
Tržišna kapitalizacija ¹⁾ (u '000 KM)	11.404.787	15.518.257	7.808.682	7.158.679	7.210.603	7.459.179	7.747.850	3.685.730	3.756.543	3.732.304

¹⁾31.12.2006, 31.12.2007, 31.12.2008, 31.12.2009, 31.12.2010. godine²⁾Podaci Banjalučke berze za 2006. i 2007. godinu su korigirani

Izvor: SASE i BLSE

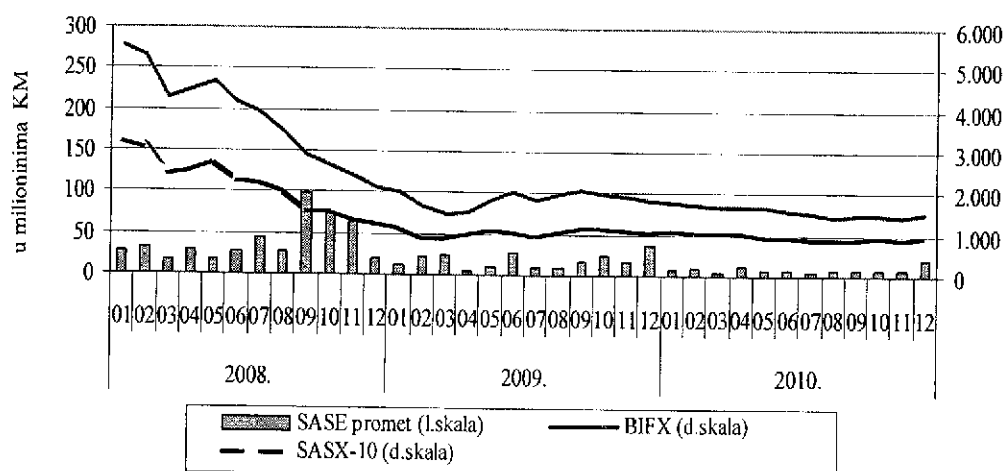
Pad trgovanja na berzama je bio veći na SASE nego na BLSE. Posmatrajući promet po berzama u 2010. u odnosu na 2009, na SASE je promet smanjen za 50,5%, dok je na BLSE promet smanjen za 2,4%.

U isto vrijeme, broj trgovanih vrijednosnih papira na SASE se povećao za 288,8%, dok se na BLSE povećao za 98,4%. U istom periodu, broj obavljenih transakcija na SASE smanjio se za 30,8%, a na BLSE se povećao za 5,5%. U odnosu na 2009, tržišna kapitalizacija na SASE se povećala za 0,7%, dok je na BLSE zabilježen pad od 0,7%. Pokazatelj tržišne kapitalizacije izražen u procentima BDP-a na SASE i BLSE, iznosio je na kraju godine 28,8% i 15,1%, respektivno, što predstavlja smanjenje ovog pokazatelja od 1,1% na SASE i smanjenje od 0,6% na BLSE u odnosu na 2009. Promet na segmentima slobodnog tržišta je kao i u prethodnim godinama višestruko veći od prometa na berzanskoj kotaciji, i na SASE redovan promet ima primat, dok je na BLSE primat na blokovskim poslovima. Redovan promet je činio 80,3% ukupnog prometa na SASE, a 20,8% na BLSE.

U 2010. na SASE nije bilo blok-transakcija.

Na BLSE je došlo do značajnog povećanja vrijednosti blok-transakcija u odnosu na 2009. za 239,8%, tako da udio blokovskih poslova u ukupnom prometu u 2010. iznosi 37,2%.

Grafikon 8.17: Promet i berzanski indeksi na SASE

Vrijednosti berzanskih indeksa su takođe zabilježile pad u odnosu na početak godine. Vrijednost SASX-10³⁹ na kraju godine iznosila je 944 indeksna poena, odnosno 109 indeksnih poena ili 10,4% manje nego na početku godine. Na kraju godine BIFX⁴⁰ je iznosio 1,521 indeksnih poena, odnosno 318 indeksnih poena ili 17,3% manje u odnosu na početak 2010.

Vrijednost BIRS-a⁴¹ na kraju 2010. iznosila je 956 indeksnih poena, što znači da je u odnosu na početak godine zabilježen pad od 72 indeksna poena ili 7%. U isto vrijeme, FIRS⁴² je iznosio 1,632 indeksnih poena na kraju godine i jedini je berzanski indeks koji bilježi rast od 50 indeksnih poena ili 3,2% tokom 2010.

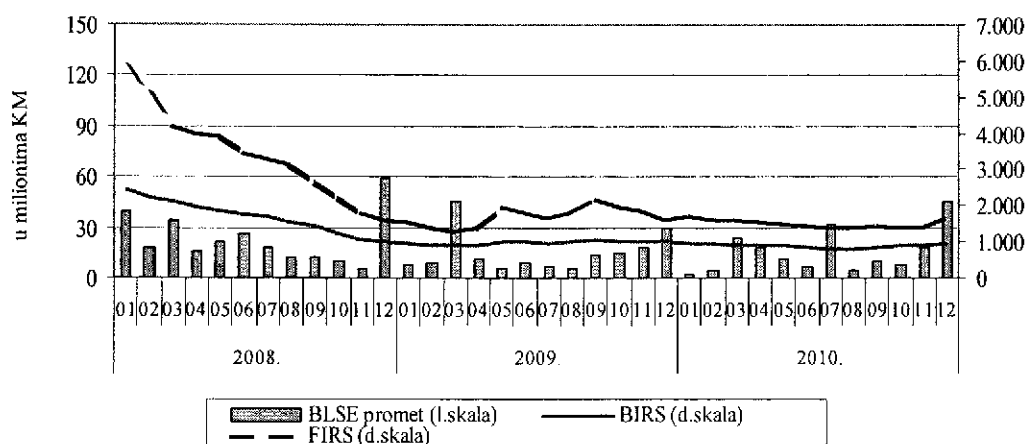
³⁹ Emitenti koji ulaze u sastav SASX-10 moraju ispunjavati sljedeće uslove: da spadaju u red 10 emitenata sa najvećom tržišnom kapitalizacijom i da se njihovim dionicama trgovalo minimalno na 2/3 od mogućih dana trgovanja u periodu od zadnje redovne revizije indeksa.

⁴⁰ BIFX je indeks koji prati kretanje kursa Privatizacijskih investicijskih fondova kotiranih na SASE.

⁴¹ BIRS je berzanski indeks Republike Srpske u čiji sastav ulaze dionice 20 emitenata.

⁴² FIRS je skraćena oznaka za indeks investicionih fondova Republike Srpske u čiji sastav ulaze dionica 13 fondova.

Grafikon 8.18: Promet i berzanski indeksi na BLSE

- Mikrokreditne organizacije⁴³

Mikrokreditne organizacije (MKO) su pod nadzorom entitetskih agencija za bankarstvo. U 2010. dozvolu za rad imalo je 25 MKO, od toga 21 mikrokreditna fondacija kao neprofitne organizacije i četiri mikrokreditna društva kao profitne organizacije. Jedna mikrokreditna fondacija je pokrenula postupak prestanka rada i njeni podaci nisu sadržani u ukupnim zbirnim podacima.

Agregirana bilansna suma MKO u BiH ukazuje da je došlo do znatnog smanjenja aktivnosti ovog sektora. Bilansna suma iznosi 855,7 miliona KM na kraju 2010, što je manje za 21,3% u odnosu na kraj 2009. U strukturi aktive MKO najveće učešće imaju krediti na koje se odnosi 80,5% ukupne aktive. Upravo su krediti pretrpili najveću redukciju jer su na kraju 2010. manji za 221,4 miliona KM ili 24,3% u odnosu na kraj prethodne godine i iznose 688,8 miliona KM.

Posmatrano prema ročnoj strukturi, na dugoročne kredite se odnosi 620,9 miliona KM ili 91,9%, dok se na kratkorodne kredite koji uključuju i dospjela potraživanja odnosi 69,7 miliona KM ili 9,8% ukupnih kredita.

⁴³ Preliminarni podaci agencija za bankarstvo

Osnovni izvor sredstava MKO u BiH jesu obaveze po uzetim kreditima koje na kraju 2010. iznose 607,9 miliona KM i niže su za 26,3% u odnosu na prethodnu godinu, a čine oko 71% ukupne pasive.

- Društva za lizing⁴⁴

U 2010. ukupno je poslovalo devet društava za lizing, osam registrovanih u FBiH i jedno u RS-u. Općenito je došlo do znatne kontrakcije ovog sektora.

Ukupna bilansna suma sektora lizinga u BiH iznosi 1,11 milijardi KM na kraju 2010, što predstavlja smanjenje od 303,9 miliona KM ili 21,4% u odnosu na kraj prethodne godine.

S obzirom da su na teritoriji RS-a aktivnosti lizinga u najvećoj mjeri pokrivala društva za lizing iz FBiH, kao i na malo učešće društva za lizing iz RS-a (3,5 miliona ili 0,3% ukupne bilansne sume u BiH), možemo uzeti strukturu aktive iz FBiH kao relevantnu, a prema kojoj se 49% odnosi na finansijski lizing, 7% na operativni lizing, zajmove 33% i ostala aktiva 11%.

Najznačajnije učešće u strukturi aktive imaju potraživanja po osnovu finansijskog lizinga i iznose 544,4 miliona KM, (FBiH 540,9 miliona KM) i (RS 3,5 miliona KM) na kraju 2009. a što u odnosu na 2009. predstavlja smanjenje od 32 miliona KM ili 5,5%.

- Investicioni fondovi⁴⁵

U 2010. u BiH ukupno je poslovalo 32 investiciona fonda, od toga 11 zatvorenih investicionih fondova sa sjedištem u FBiH i 14 u RS-u, te četiri otvorena investiciona fonda u FBiH i tri otvorena investiciona fonda u RS-u. Zakonska regulativa je trebala dati poticaj osnivanju novih fondova i razvoju tržišta kapitala, ali globalna ekonomska kriza je imala veliki uticaj na aktivnosti investicionih fondova, tako da su investicione aktivnosti i u 2010. bile vrlo ograničene i nisu dovele do bitnog pomaka na tržištu kapitala u BiH.

⁴⁴ Preliminarni podaci agencija za bankarstvo

⁴⁵ Izvor podataka: Komisija za vrijednosne papire FBiH i Komisija za hartije od vrijednosti RS

Na kraju 2010. neto vrijednost svih investicionih fondova na nivou BiH iznosila je 888,4 miliona KM, što je za 21,4 miliona KM ili 2,5% manje nego na kraju 2009. Pad vrijednosti je uzrokovan padom vrijednosti otvorenih fondova za 7,5%. Zatvoreni investicioni fondovi imaju mnogo dominantan udio u ukupnoj vrijednosti sa 874,5 miliona KM i oni su zabilježili skroman porast za 2,6%.

- Osiguravajuća društva⁴⁶

U 2010. ukupno je poslovalo 26 društava za osiguranje, od toga 15 sa sjedištem u FBiH i 11 u RS-u. Ukupna naplaćena premija svih osiguranja u BiH iznosila je 471,8 miliona KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje od 13,1 milion ili 2,9%.

U FBiH je ostvarena premija u ukupnom iznosu 349,2 miliona KM, od čega na neživotna osiguranja se odnosi 283,6 miliona KM ili 81,2%, a na životna osiguranja 65,6 miliona KM ili 18,8%. Istovremeno, osiguravajuća društva iz RS-a su ostvarila ukupnu premiju od 122,6 miliona KM, od čega na neživotna osiguranja odnosi 113,6 miliona KM ili 92,7%, a na životna 8,9 miliona KM ili 7,3%. Sektor osiguranja, kao dio ukupnog finansijskog sistema, nije pretrpio ozbiljnije udare usljed recesijskih kretanja u protekloj godini i nastavio je pružati usluge neophodne za funkcionisanje ostalih dijelova ekonomije. Glavnina poslovanja je još uvijek skoncentrisana na one usluge koje su neophodne za ispunjavanje zakonskih propisa, dok su životna osiguranja mnogo manje zastupljena. Očekuje se da zbog povoljnog fiskalnog tretmana životna osiguranja postepeno počnu rasti i da ih stanovništvo prihvati kao oblik štednje.

⁴⁶ Izvor podataka: Agencija za nadzor osiguranja FBiH i Agencija za osiguranje RS

9. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI (DOSTAVLJAJU SE KAO
POSEBNA CJELINA)

10. DODATAK

10. 1 Najvažniji događaji u 2010.

1. januar - Novčanice apoeni 5 KM prestale su biti zakonsko sredstvo plaćanja, a komercijalne banke nastavile su ih prihvatati do 31. marta.

8. januar - Međunarodna bonitetna kuća Moody's Investor Service objavila je Godišnji izvještaj o suverenom kreditnom rejtingu Bosne i Hercegovina za 2009. u kome je navedeno da je rejting BiH ostao nepromijenjen, B2 sa stabilnim izgledima.

19. februar - Na poziv guvernera Narodne banke Rumunije Mugura Isărescu održan je sastanak guvernera i predstavnika centralnih banaka Albanije, Bugarske, Bosne i Hercegovine, Cipra, Grčke, Makedonije, Crne Gore, te direktora tijela zaduženih za bankarsku superviziju u Bosni i Hercegovini. Sastanak je održan u okviru multilateralnog Memoranduma o razumijevanju sa ciljem daljeg unapređenja saradnje u oblasti bankarske supervizije u Jugoistočnoj Evropi i očuvanja finansijske stabilnosti u regionu.

25. februar - U Sarajevu je završena međunarodna konferencija o ljudskim resursima pod nazivom «Uloga i značaj upravljanja ljudskim resursima u centralnim bankama i drugim finansijskim institucijama», u organizaciji CBBiH. Ovom konferencijom je završen projekat «Jačanje kapaciteta upravljanja ljudskim resursima u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine» započet u septembru 2009, a realizovan je u okviru Twinning Light programa u saradnji s partnerskim centralnim bankama Njemačke i Češke.

31. mart - Upravno vijeće CBBiH usvojilo je Finansijski izvještaj za 2009. i Odluku o raspodjeli čistog profita CBBiH po kojoj je 57,5 miliona KM usmjereno na račun budžeta institucija BiH.

1. april - ECB je započela program tehničke saradnje sa CBBiH sa ciljem podrške CBBiH u implementaciji standarda centralnog bankarstva EU, u pripremi za pristupanje BiH Evropskoj uniji.

18. maj - U Sarajevu je održana prva sjednica Stalnog komiteta za finansijsku stabilnost BiH u čijem sastavu su državni i entitetski ministri finansija, direktori entitetskih agencija za bankarstvo, direktor Agencije za osiguranje depozita BiH. Predjedavajući je bio guverner CBBiH i zaključeno je da finansijski sektor u Bosni i Hercegovini i dalje pokazuje znakove stabilnosti.

22. maj - U organizaciji CBBiH, u Međugorju je održan je sastanak Radne grupe predstavnika centralnih banaka Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine i time je nastavljena uspješna saradnja centralnih banaka.

16. juni – U organizaciji CBBiH i Ureda Svjetske banke u BiH, u Sarajevu je održan okrugli stol o zaštiti potrošača i njihovoj finansijskoj pismenosti i predstavljen nacrt izvještaja «Dijagnostički pregled zaštite potrošača i finansijske pismenosti u bankarskim uslugama».

18. - 19. juni - Guverner CBBiH dr Kemal Kozarić učestvovao na međunarodnoj konferenciji pod nazivom „Centralne banke i razvoj svjetske ekonomije - novi izazovi i perspektive”, koja je održana u Moskvi povodom proslave 150. godišnjice osnivanja Centralne banke Ruske Federacije.

24. - 26. septembar - Viceguverner CBBiH mr Ankica Kolobarić i glavni interni revizor CBBiH dr Dragan Kulina učestvovali su u radu XXIV Kluba guvernera centralnih banaka centralne Azije, regiona Crnog mora i balkanskih zemalja koji je održan u Dušanbeu, glavnom gradu Tadžikistana.

27. septembar - Međunarodna agencija za kreditni rejting Standard & Poor's objavila je Godišnji izvještaj o suverenom kreditnom rejtingu Bosne i Hercegovina za 2009, u kom je navedeno da je rejting Bosne i Hercegovine ostao nepromijenjen, B+ sa stabilnim izgledima.

8. - 10. oktobar - Guverner CBBiH dr. Kemal Kozarić i viceguverner CBBiH prof. dr. Radomir Božić učestvovali su u radu zajedničke godišnje Skupštine MMF-a i Svjetske banke u Washingtonu.

21. oktobar - VISA CEMEA u saradnji sa Centralnom bankom Bosne i Hercegovine organizovala je okrugli sto «Finansijske mogućnosti klijenta – elektronska plaćanja i finansijske usluge» sa ciljem da se ukaže na značaj povećanja učešća kartičnog poslovanja i drugih oblika bezgotovinskog plaćanja u platnom prometu BiH.

8. - 10. decembar - U Sarajevu je održan treći radni sastanak ekspertne grupe Zapadnog Balkana i Turske (WeBTEG) za borbu protiv krivotvorenja novca.

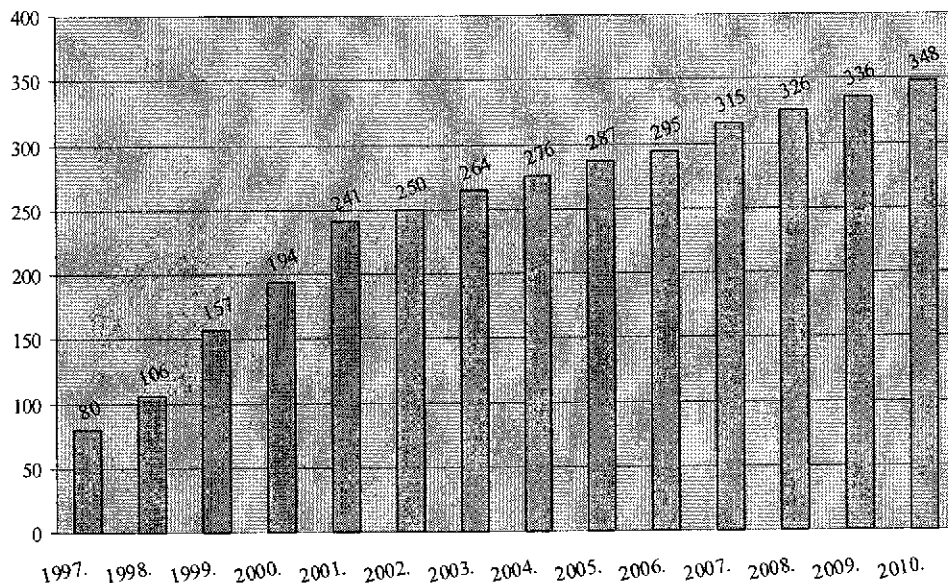
17. decembar - Međunarodna agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini 'B+' kreditni rejting sa stabilnim izgledima.

10.2 Rukovodstvo i struktura CBBiH

U 2010. nije bilo promjena u sastavu Upravnog vijeća, Uprave, Ureda glavnog internog revizora i Revizorskog komiteta Centralne banke Bosne i Hercegovine. U toku 2010. Uprava CBBiH je održala 18 sjednica.

U Centralnoj banci Bosne i Hercegovine je sa 31. decembrom 2010. bilo zaposleno 348 službenika, od kojih su 56% žene, a 44% muškarci. Prosječna starost službenika je 43 godine, a od ukupnog broja službenika u radnom odnosu s VSS je bilo 225 službenika ili 67%, a od toga sedam doktora nauka i 21 magistar.

Grafikon 10.1: Broj zaposlenih u periodu 1997-2010. (na kraju godine)

U cilju uspostavljanja što efikasnijeg sistema upravljanja ljudskim resursima u CBBiH u 2010. je realizovan projekat «Jačanje kapaciteta upravljanja ljudskim resursima u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine» koji je započet u septembru 2009. Projekat je realizovan u okviru Twinning Light programa iz sredstava predpristupne pomoći EU IPA 2007, u saradnji s Deutche Bundesbank i Češkom narodnom bankom.

U februaru 2010. u organizaciji CBBiH je održana međunarodna konferencija o ljudskim resursima pod nazivom «Uloga i značaj upravljanja ljudskim resursima u centralnim bankama i drugim finansijskim institucijama». Ovom konferencijom je okončan Projekat koji je ocijenjen kao izuzetno uspješan, te je otvorio mogućnost nastavka saradnje sa centralnim bankama zemalja članica EU i regiona.

U toku 2010. nastavljena je intenzivna edukacija i stručno usavršavanje službenika CBBiH, te je 112 službenika učestvovalo na 130 različitih oblika edukacija (seminari, radionice, konferencije i sl.), od čega 45 u zemlji i 85 u inostranstvu, uglavnom u organizaciji evropskih centralnih banaka. Najzastupljenije su bile teme iz oblasti: finansijsko-računovodstvenih poslova, bankarstva, pravnih poslova, upravljanja rizicima, monetarne politike i interne revizije.

U 2010. nastavljena je saradnja s Narodnom bankom Srbije u vidu studijskih posjeta partnerskim odjeljenjima u okviru Protokola o poslovnoj saradnji.

U toku 2010. Centralna banka Bosne i Hercegovine organizovala je ferijalnu praksu za 45 studenata ekonomskih fakulteta u BiH.

RUKOVODSTVO CBBiH

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine

Predsjedavajući

dr. Kemal Kozarić,
dr. Fikret Čaušević, član
dr. Milenko Krajišnik, član
dr. Željko Šain, član
dr. Vasilj Žarković, član

Uprava

dr. Kemal Kozarić, guverner
dr. Radomir Božić, viceguverner
Feriha Imamović, viceguverner
mr. Ankica Kolobarić, viceguverner

Ured glavnog internog revizora

dr. Dragan Kulina, glavni interni revizor
Angela Medić, zamj. gl. internog revizora
Jasmina Novalija, zamj. gl. internog revizora
Krstinja Tošović, zamj. gl. internog revizora

Odjeljenje za servisiranje javnog duga BiH
Sekretar Uprave i Upravnog vijeća CBBiH

Verica Božić
mr. Lejla Simon

Sektor za ekonomska istraživanja, statistiku i evropske integracije

rukovodni tim

Renata Barić
Belma Čolaković
Amir Hadžiomerađić

Odjeljenje za platne sisteme

Đorđe Racković

Sektor za bankovne usluge

rukovodni tim

Vasilija Arapović
mr. Emina Čeman
Edis Kovačević

Odjeljenje za upravljanje rizicima

mr. Vidosav Pantić

Sektor za administraciju i finansije,
rukovodni tim

mr. Ernadina Bajrović
Ninoslav Gregović
mr. Nazif Husović
Željko Subotić
Dragan Šošić

Odjeljenje za pravne poslove

Jasenska Žigić

Glavna jedinica Sarajevo

Sadik Kadrić, direktor

Glavna jedinica Mostar

Zoran Ćorić, direktor

Glavna banka Republike Srpske CBBiH Banja Luka

Mirjana Jaćimović, direktor

Filijala Glavne banke Republike Srpske Pale

Miloš Popović, rukovodilac

Filijala CBBiH Brčko Distrikt

Mirzeta Arnautović, rukovodilac

10.3 Publikacije i web stranica

Mjesečni ekonomski pregled	Interna mjesečna informacija za menadžment CBBiH koja obuhvata kretanja u monetarnom, realnom i vanjskom sektoru.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koji CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži indikatore finansijske stabilnosti i kretanja u finansijskom sektoru.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
<p>WEB STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba</p>	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovu Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu.</p> <p>Web stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...), te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci se objavljuju u opšteprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i saopštenja za javnost.</p> <p>Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku.</p>

10.4 Skraćenice

BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEB	Baltičke zemlje i zemlje Centralne i Istočne Evrope
CHF	Švajcarski franak
CIS	Commonwealth of Independent States (Zajednica nezavisnih država)
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
ECB	Evropska centralna banka
EIB	Evropska investiciona banka
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EU	Evropska unija
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Federalne rezerve
GBP	Britanska funta
KM	Konvertibilna marka
MMF	Međunarodni monetarni fond
RTGS	Real Time Gross Settlement (bruto poravnanje u realnom vremenu)
RS	Republika Srpska
SAD	Sjedinjene Američke Države
SDR	Special Drawing Rights (specijalna prava vučenja) - obračunska jedinica MMF-a bazirana na korpi valuta
SEE	South and East Europe (zemlje Jugoistočne Evrope)
UNDP	United Nations Development Program (Agencija Ujedinjenih naroda za razvoj)
USAID	United States Agency for International Development
USD	Američki dolar

11. STATISTIČKE TABELE

11. STATISTIČKE TABELE

- T01: Glavni ekonomski indikatori
- T02: Bruto domaći proizvod BiH
- T03: Indeks industrijske proizvodnje
- T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)
- T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije
- T06: Monetarni agregati
- T07: Monetarni pregled
- T08: Bilans stanja CBBiH
- T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH
- T10a: Aktivne kamatne stope komercijalnih banaka
- T10b: Pasivne kamatne stope komercijalnih banaka
- T11: Ukupni depoziti i krediti
- T12: Sektorska struktura depozita po viđenju
- T13: Sektorska struktura oročenih i štednih depozita
- T14: Sektorska struktura kratkoročnih kredita
- T15: Sektorska struktura dugoročnih kredita
- T16: Kupovina i prodaja KM
- T17: Prosječne obavezne rezerve
- T18: Transakcije u platnom prometu
- T19: Platni bilans BiH
- T20: Tekući račun platnog bilansa
- T21: Kapitalni i finansijski račun platnog bilansa
- T22: Servisiranje vanjskog duga
- T23: Vanjski dug opšte vlade BiH po kreditorima
- T24: Devizne rezerve CBBiH
- T25: Vanjskotrgovinska razmjena BiH
- T26: Izvoz robe po zemljama destinacije
- T27: Uvoz robe po zemljama porijekla
- T28: Struktura uvoza i izvoza robe po proizvodima
- T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM
- T30: Vladine finansije BiH- jedinice sektora vlade
- T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda
- T32: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade
- T33: Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade
- T34: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača
- T35: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema djelatnostima
- T36: Međunarodna investiciona pozicija
- T37: Realni i nominalni efektivni kurs BiH

Bilješka uz tabele 6, 7, 9, 11, 13, 14 i 15.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u junu 2010. godine jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 miliona KM potraživanja po osnovu vrijednosnih papira od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U decembru 2010. godine ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za period od augusta 2009, godine kada je greška nastala, do maja 2010. godine. Navedena ispravka se odrazila na porast strane aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju finansijskih instrumenata u okviru strane aktive za period januar - august 2010. godine u iznosu od oko 40 miliona KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovu kredita reklasifikovana su u potraživanja od nerezidenata po osnovu vrijednosnih papira, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne strane aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske, jedna banka je izvršila reklasifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za period septembar 2008. - novembar 2010. godine, tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 miliona KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivi, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, banke iz RS su u podacima za decembar 2010. godine izvršile primjenu navedene regulative prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans. Ispravka se odrazila na strani aktive, na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM, a na strani pasive na porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala.

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010*.
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	15.946	17.157	19.272	21.778	24.717	24.004	24.750 ²⁾
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	6,3	3,9	6,0	6,2	5,7	-3,0	0,9
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH³⁾							
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	0,4	3,8	6,1	1,5	7,4	-0,4	2,1
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	0,5	4,3	4,6	4,9	3,8	0,0	3,1
Budžet opšte vlade⁴⁾							
Prihodi	40,0	41,5	44,6	45,1	44,1	43,1	...
Rashodi ⁵⁾	38,4	39,1	41,7	44,0	46,3	47,5	...
Saldo	1,6	2,4	2,9	1,2	-2,2	-4,5	...
Novac i kredit							
Novac u širem smislu (M2) ⁶⁾	42,8	47,1	52,1	56,1	51,1	53,8	55,8
Kreditni nevladinim sektorima	36,9	43,7	48,0	54,3	57,8	57,3	57,0
Platni bilans							
Bruto devizne rezerve							
U milionima KM	3.479	4.225	5.452	6.699	6.296	6.212	6.456
U milionima USD	2.208	2.686	3.496	4.686	4.710	4.416	4.371
U mjesecima uvoza robe i usluga	4,2	4,3	5,4	5,5	4,4	5,6	5,3
Saldo tekućeg računa							
U milionima KM	-2.579	-2.933	-1.532	-2.329	-3.516	-1.490	-1.363
U milionima USD	-1.639	-1.845	-998	-1.648	-2.635	-1.066	-927
U procentima BDP-a	-16,2	-17,1	-8,0	-10,7	-14,2	-6,2	-5,5
Saldo robne razmjene							
U milionima KM	-7.193	-7.749	-6.661	-8.101	-9.432	-6.669	-6.352
U milionima USD	-4.568	-4.901	-4.296	-5.699	-7.093	-4.755	-4.293
U procentima BDP-a	-45,1	-45,2	-34,6	-37,2	-38,2	-27,8	-25,7
Vanjski dug sektora vlade							
U milionima KM	4.032	4.338	4.071	3.961	4.240	5.234	6.249
U milionima USD	2.804	2.617	2.741	2.976	3.057	3.837	4.243
U procentima BDP-a	25,3	25,3	21,1	18,2	17,2	21,8	25,3
Servisiranje vanjskog duga⁷⁾							
U milionima KM	227	230	270	239	230	246	301
U milionima USD	144	146	173	167	172	180	213
U procentima izvoza robe i usluga	4,9	4,1	3,8	2,9	2,5	3,2	3,3

Bilješka:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, podaci za 2004-2009 su revidirani u skladu s tematskim biltenom "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom i dohodovnom pristupu 2000-2009", decembar 2010.

2) Procjena Centralne banke BiH, koja se koristi kao preliminarni podatak do objavljivanja zvaničnog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

3) Do 2006. stopa rasta cijena na malo (RP) a za 2006. i dalje stopa rasta potrošačkih cijena. Za stope rasta RP, ponder je udio BDP -a FBiH i RS u BDP-u BiH.

4) Izvor: Centralna banka BiH, a do 2002. procjena MMF-a.

5) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

6) Monetarni podaci revidirani za period septembar 2008-novembar 2010.

7) Izvor: Ministarstvo za finansije i trezor BiH.

* Podaci za 2010. su preliminarni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	15.946	17.157	19.272	21.778	24.717	24.004	24.750
Nominalni BDP (u milionima USD)	10.121	10.909	12.358	15.234	18.492	17.054	16.758
BDP po stanovniku BiH (u KM)	4.150	4.464	5.015	5.668	6.433	6.247	6.440
BDP po stanovniku BiH (u USD)	2.634	2.839	3.216	3.965	4.813	4.438	4.361
Realni BDP (stopa rasta u %)	6,3	3,9	6,0	6,2	5,7	-3,0	0,9
Broj stanovnika (u hiljadama)	3.842	3.843	3.843	3.842	3.842	3.843	3.843
Prosječni godišnji kurs KM/USD	1,5754635	1,5728435	1,559433	1,429542	1,336615	1,406763	1,476950

Izvor: Agencija za statistiku BiH, podaci za period 2004-2009 su revidirani u skladu s tematskim biltenom "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom pristupu za BiH 2000-2009", decembar 2010, osim podataka o prosječnom godišnjem kursu KM/USD za koje je izvor CBBiH.

* BDP za 2010. godinu je procjena CBBiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
1998.	12.	115,4	115,5	...	123,8	123,0	...
1999.	12.	109,1	92,7	...	110,6	101,6	...
2000.	12.	105,7	103,5	...	108,8	105,6	...
2001.	12.	107,4	74,6	...	112,2	87,1	...
2002.	12.	113,9	119,4	...	109,2	97,5	...
2003.	12.	107,8	100,9	...	104,8	105,7	...
2004.	12.	109,0	113,9	...	113,2	109,7	...
2005.	12.	105,1	112,9	...	106,1	119,8	...
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	...	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	...	104,2	105,0	101,6
2010.	01.	100,1	111,0	99,5	100,1	111,0	99,5
	02.	103,5	101,8	99,5	101,8	106,2	99,6
	03.	102,5	105,8	104,3	102,0	106,1	101,3
	04.	102,6	111,0	102,7	102,2	107,3	101,7
	05.	104,4	112,1	105,2	103,8	108,3	102,6
	06.	96,7	101,5	95,7	102,5	107,0	101,3
	07.	96,7	88,5	95,3	101,6	104,0	100,2
	08.	100,9	105,9	107,1	101,5	104,3	101,1
	09.	104,3	102,5	98,8	101,8	104,1	100,8
	10.	108,6	97,3	99,9	102,5	103,3	100,8
	11.	112,3	111,6	102,0	103,4	104,1	100,9
	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
1998.	12.	...	121,2	113,3
1999.	12.	...	103,3	103,7
2000.	12.	...	107,5	104,8
2001.	12.	...	100,9	103,1
2002.	12.	...	100,2	100,4
2003.	12.	...	100,6	100,6
2004.	12.	...	100,5	100,4
2005.	12.	...	104,3	103,8
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2010.	01.	101,4	101,4	101,4
	02.	100,1	101,7	101,6
	03.	100,2	101,9	101,7
	04.	99,3	102,4	101,9
	05.	100,0	102,6	102,0
	06.	100,0	102,5	102,1
	07.	100,0	101,8	102,0
	08.	99,8	101,7	102,0
	09.	100,3	101,9	102,0
	10.	100,9	102,2	102,0
	11.	100,3	102,3	102,0
	12.	100,8	103,1	102,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije		- u KM -										
		Bruto plate					Neto plate					Penzije
Godina	Mjesec	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.		652	444	792	598	443	309	504	408	170	105	...
2002.		710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.		771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.		785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.		820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	630	284	230	243
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2010.	01.	1.207	1.189	1.216	1.203	794	778	784	789	342	334	323
	02.	1.194	1.179	1.213	1.190	786	772	785	782	343	319	316
	03.	1.231	1.178	1.233	1.215	809	771	799	798	343	319	316
	04.	1.223	1.200	1.239	1.217	805	786	803	799	341	319	316
	05.	1.221	1.183	1.241	1.211	803	774	807	795	342	319	316
	06.	1.220	1.205	1.229	1.216	802	789	802	798	341	320	316
	07.	1.222	1.201	1.232	1.216	804	786	798	799	340	320	315
	08.	1.226	1.203	1.227	1.219	806	785	789	800	340	320	315
	09.	1.220	1.219	1.231	1.220	802	794	798	800	339	320	316
	10.	1.220	1.194	1.240	1.213	802	779	798	795	339	320	316
	11.	1.236	1.213	1.233	1.229	811	791	790	805	339	320	315
	12.	1.260	1.226	1.249	1.250	827	798	804	818	339	320	315

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko Distrikta.

Bilješka: Od 1.1.2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko Distrikta.

T06: Monetarni agregati - na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Ostali depoziti po vidjenju kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Depoziti po vidjenju u domaćoj valuti	Depoziti po vidjenju u stranoj valuti	Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti	Oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti	na kraju perioda, u milionima KM -			
											M0	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13	
1997.	12.	114,6	223,0	0,0	112,5	139,2	9,6	553,7	363,3	337,6	251,7	926,5	1.178,2	
1998.	12.	167,5	174,6	0,0	162,5	147,5	8,0	762,1	467,0	342,0	310,0	1.237,0	1.547,0	
1999.	12.	538,4	268,2	0,0	515,3	584,6	22,4	465,5	577,3	806,6	1.099,9	1.065,1	2.165,0	
2000.	12.	695,9	265,5	0,1	651,7	750,0	77,9	559,5	428,2	961,5	1.401,7	1.065,6	2.467,3	
2001.	12.	1.806,0	735,6	2,2	1.673,9	1.018,4	140,9	928,5	907,7	2.543,8	2.692,3	1.977,0	4.669,3	
2002.	12.	1.868,7	446,9	2,9	1.734,4	1.273,3	272,2	817,1	974,4	2.318,5	3.007,6	2.063,7	5.071,3	
2003.	12.	1.721,9	885,4	1,9	1.601,3	1.512,1	461,9	818,3	1.102,5	2.609,1	3.113,4	2.382,7	5.496,1	
2004.	12.	1.817,4	1.421,4	2,0	1.670,6	1.864,9	703,4	988,1	1.604,6	3.240,8	3.535,4	3.296,1	6.831,6	
2005.	12.	1.907,2	2.062,1	3,1	1.729,1	2.373,6	818,1	1.154,8	1.999,4	3.972,4	4.102,8	3.972,3	8.075,1	
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	3.092,3	1.058,3	1.358,8	2.544,4	5.056,6	5.070,7	4.961,5	10.032,2	
2007.	12.	2.459,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.974,6	1.479,5	1.459,3	3.113,2	6.229,0	6.159,8	6.031,9	12.211,7	
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.300,7	3.695,6	1.664,2	1.511,4	3.470,2	5.704,0	5.996,2	6.645,8	12.642,0	
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.878,9	1.691,8	1.441,5	3.888,5	5.648,9	5.888,4	7.021,9	12.910,2	
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,6	4.090,0	1.777,3	1.635,7	4.107,1	5.899,7	6.300,6	7.520,1	13.820,6	
2010.	01.	2.275,5	3.162,3	4,9	2.002,0	3.877,9	1.679,2	1.399,6	3.931,1	5.442,7	5.879,9	7.009,8	12.889,7	
2010.	02.	2.269,6	3.176,2	4,3	2.006,0	3.846,1	1.694,9	1.424,9	3.967,7	5.450,2	5.852,1	7.087,5	12.939,6	
2010.	03.	2.254,9	3.319,1	3,8	1.974,6	3.907,5	1.673,0	1.572,0	3.992,2	5.577,8	5.882,1	7.237,2	13.119,4	
2010.	04.	2.269,5	3.289,2	5,0	2.005,0	4.008,0	1.610,2	1.667,2	3.986,9	5.563,6	6.013,0	7.264,4	13.277,4	
2010.	05.	2.278,0	3.250,5	4,5	1.980,8	4.064,4	1.593,0	1.634,4	4.037,0	5.532,9	6.045,2	7.264,4	13.309,5	
2010.	06.	2.286,5	3.082,3	7,1	1.989,6	3.871,9	1.674,4	1.684,5	4.086,4	5.375,9	5.861,5	7.445,4	13.306,9	
2010.	07.	2.348,1	3.179,9	7,0	2.072,9	4.017,5	1.684,7	1.636,3	4.037,9	5.535,0	6.090,4	7.358,8	13.449,2	
2010.	08.	2.367,8	3.426,7	5,7	2.064,7	4.114,2	1.697,9	1.683,8	4.134,6	5.800,2	6.178,9	7.516,3	13.695,2	
2010.	09.	2.407,4	3.273,3	7,6	2.109,1	4.005,2	1.699,8	1.620,5	4.053,0	5.688,3	6.114,4	7.373,2	13.487,6	
2010.	10.	2.427,0	3.416,9	6,6	2.144,1	4.073,5	1.721,4	1.617,5	4.065,1	5.850,5	6.217,6	7.404,0	13.621,6	
2010.	11.	2.442,2	3.448,1	7,8	2.115,0	4.095,4	1.760,8	1.684,4	4.038,3	5.898,0	6.210,4	7.503,6	13.714,0	
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,6	4.090,0	1.777,3	1.635,7	4.107,1	5.899,7	6.300,6	7.520,1	13.820,6	

Revidirani podaci za period septembar 2008. - novembar 2010. godine.

Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 08) i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka i ostali depoziti kod monetarnih vlasti predstavljaju sredstva komercijalnih banaka i ostalih domaćih institucionalnih sektora (osim depozita centralne vlade) na računima kod CBBiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta i Breko Distrikta. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Depoziti po vidjenju u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 07) i predstavljaju depozite necentralne vlade (kantona, općina i fondova), depozite preduzeća i privatnog sektora. Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti, depoziti po vidjenju u stranoj valuti i oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 07) i predstavljaju depozite necentralne vlade, depozite preduzeća i privatnog sektora. Rezervni novac M0 (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 08), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i depoziti po vidjenju u domaćoj valuti svih domaćih institucionalnih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 08) i obuhvata oročene i štedne depozite u domaćoj valuti, depozite po vidjenju u stranoj valuti i oročene i štedne depozite u stranoj valuti svih domaćih institucionalnih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi novac QM.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina Mjesec		AKTIVA									Ukupno
		Neto strana aktiva			Domaći krediti						
		Strana aktiva	Strana pasiva		Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih preduzeća	Potraživanja od privatnog sektora			
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10 = 6+7+8+9	11 = 5+10	
1997.	12.	1.157,8	-1.513,8	-356,0	-187,9	4,8	2.171,0	134,8	2.122,7	1.766,7	
1998.	12.	1.170,5	-1.605,8	-435,4	-180,9	8,6	2.546,8	260,9	2.635,4	2.200,0	
1999.	12.	1.714,3	-1.519,4	194,9	-159,1	16,6	2.467,2	277,2	2.601,9	2.796,8	
2000.	12.	1.982,2	-1.577,3	404,9	-129,0	9,3	2.584,4	398,7	2.863,4	3.268,3	
2001.	12.	4.087,0	-1.556,5	2.530,6	-318,7	25,4	2.601,8	704,3	3.012,8	5.543,3	
2002.	12.	3.980,5	-1.794,8	2.185,7	-385,1	28,7	2.714,7	1.505,8	4.544,0	6.049,8	
2003.	12.	4.382,6	-2.438,0	1.944,6	-467,5	21,5	3.037,6	2.039,1	4.630,7	6.575,3	
2004.	12.	5.412,8	-2.652,1	2.760,8	-443,0	24,7	3.181,9	2.701,0	5.464,6	8.225,4	
2005.	12.	6.348,9	-3.560,3	2.788,6	-552,5	31,5	3.955,9	3.539,8	6.974,6	9.763,2	
2006.	12.	7.808,1	-4.033,8	3.774,3	-873,9	61,2	4.760,0	4.481,5	8.428,8	12.203,1	
2007.	12.	10.274,7	-5.160,4	5.114,3	-2.145,0	111,2	5.960,0	5.863,4	9.789,6	14.903,9	
2008.	12.	9.421,3	-6.310,7	3.110,6	-1.462,2	160,2	7.430,1	6.863,3	12.991,4	16.102,0	
2009.	12.	9.425,9	-5.748,0	3.678,0	-1.142,4	246,2	7.341,8	6.410,4	12.856,0	16.534,0	
2010.	12.	9.302,1	-4.783,4	4.518,6	-867,3	335,5	7.732,6	6.386,9	13.587,6	18.106,3	
2010.	01.	9.327,1	-5.648,1	3.679,0	-1.015,7	221,3	7.331,3	6.362,0	12.898,8	16.577,9	
	02.	9.381,7	-5.741,9	3.639,8	-951,1	238,9	7.427,0	6.322,0	13.036,8	16.676,6	
	03.	9.636,4	-5.679,6	3.956,8	-1.130,1	248,0	7.482,2	6.304,3	12.904,5	16.861,3	
	04.	9.706,6	-5.712,0	3.994,6	-1.075,4	256,8	7.494,9	6.308,3	12.984,6	16.979,2	
	05.	9.620,9	-5.597,2	4.023,7	-1.094,5	269,2	7.536,8	6.324,9	13.036,3	17.060,1	
	06.	9.323,4	-5.300,4	4.023,0	-1.068,3	273,4	7.501,1	6.365,3	13.071,5	17.094,4	
	07.	9.310,2	-5.130,5	4.179,7	-1.021,3	311,0	7.486,3	6.359,6	13.135,5	17.315,2	
	08.	9.656,1	-5.160,7	4.495,4	-1.018,2	316,4	7.492,0	6.339,1	13.129,3	17.624,7	
	09.	9.359,4	-5.089,6	4.269,8	-947,4	325,3	7.469,2	6.358,4	13.205,5	17.475,2	
	10.	9.529,9	-5.000,9	4.529,0	-1.057,6	327,2	7.471,6	6.343,2	13.084,4	17.613,4	
	11.	9.457,2	-4.888,5	4.568,7	-1.002,3	330,9	7.566,9	6.348,1	13.243,6	17.812,3	
	12.	9.302,1	-4.783,4	4.518,6	-867,3	335,5	7.732,6	6.386,9	13.587,6	18.106,3	

Revidirani podaci za period septembar 2008. - novembar 2010. godine.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 08) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka (tabela 09). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva Centralne banke i komercijalnih banaka i zbira stranih pasiva Centralne banke i komercijalnih banaka. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina Mjesec		PASIVA											Ukupno
		Novčana masa (M2)									Obveznice	Ostalo	
		Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)								
		Gotovina izvan banaka	Depoziti po viđenju u domaćoj valuti		Depoziti po viđenju u stranoj valuti	Oročeni i štedni dep. u domaćoj valuti	Oročeni i štedni dep. u stranoj valuti						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13=10+11+12	
1997.	12.	112,5	139,2	251,7	553,7	9,6	363,3	926,5	1.178,2	14,2	574,4	1.766,7	
1998.	12.	162,5	147,5	310,0	762,1	8,0	467,0	1.237,0	1.547,0	10,6	642,5	2.200,0	
1999.	12.	515,3	584,6	1.099,9	465,5	22,4	577,3	1.065,1	2.165,0	8,7	624,3	2.798,1	
2000.	12.	651,7	750,0	1.401,7	559,5	77,9	428,2	1.065,6	2.467,3	4,4	802,7	3.274,4	
2001.	12.	1.673,9	1.018,4	2.692,3	928,5	140,9	907,7	1.977,0	4.669,3	0,1	885,8	5.555,2	
2002.	12.	1.734,4	1.273,3	3.007,6	817,1	272,2	974,4	2.063,7	5.071,3	0,1	978,5	6.049,8	
2003.	12.	1.601,3	1.512,1	3.113,4	818,3	461,9	1.102,5	2.382,7	5.496,1	0,0	1.079,1	6.575,3	
2004.	12.	1.670,6	1.864,9	3.535,4	988,1	703,4	1.604,6	3.296,1	6.831,6	0,0	1.393,9	8.225,4	
2005.	12.	1.729,1	2.373,6	4.102,8	1.154,8	818,1	1.999,4	3.972,3	8.075,1	0,0	1.688,1	9.763,2	
2006.	12.	1.978,3	3.092,3	5.070,7	1.358,8	1.058,3	2.544,4	4.961,5	10.032,2	0,0	2.170,9	12.203,1	
2007.	12.	2.185,3	3.974,6	6.159,8	1.459,3	1.479,5	3.113,2	6.051,9	12.211,7	0,0	2.692,1	14.903,9	
2008.	12.	2.300,6	3.695,6	5.996,2	1.511,4	1.664,2	3.470,2	6.645,8	12.642,0	12,9	3.447,1	16.102,0	
2009.	12.	2.009,5	3.878,9	5.888,4	1.441,5	1.691,8	3.888,5	7.021,9	12.910,2	13,1	3.610,6	16.534,0	
2010.	12.	2.210,6	4.090,0	6.300,6	1.635,7	1.777,3	4.107,1	7.520,1	13.820,6	9,1	4.276,5	18.106,3	
2010.	01.	2.002,0	3.877,9	5.879,9	1.399,6	1.679,2	3.931,1	7.009,8	12.889,7	13,2	3.675,0	16.577,9	
	02.	2.006,0	3.846,1	5.852,1	1.424,9	1.694,9	3.967,7	7.087,5	12.939,6	13,2	3.723,8	16.676,6	
	03.	1.974,6	3.907,5	5.882,1	1.572,0	1.673,0	3.992,2	7.237,2	13.119,4	13,2	3.728,8	16.861,3	
	04.	2.005,0	4.008,0	6.013,0	1.667,2	1.610,2	3.986,9	7.264,4	13.277,4	13,2	3.688,6	16.979,2	
	05.	1.980,8	4.064,4	6.045,2	1.634,4	1.593,0	4.037,0	7.264,4	13.309,5	13,2	3.737,3	17.060,1	
	06.	1.989,6	3.871,9	5.861,5	1.684,5	1.674,4	4.086,4	7.445,4	13.306,9	9,0	3.778,5	17.094,4	
	07.	2.072,9	4.017,5	6.090,4	1.636,3	1.684,7	4.037,9	7.358,8	13.449,2	9,0	3.857,0	17.315,2	
	08.	2.064,7	4.114,2	6.178,9	1.683,8	1.697,9	4.134,6	7.516,3	13.695,2	9,1	3.920,4	17.624,7	
	09.	2.109,1	4.005,2	6.114,4	1.620,5	1.699,8	4.053,0	7.373,2	13.487,6	9,1	3.978,6	17.475,2	
	10.	2.144,1	4.073,5	6.217,6	1.617,5	1.721,4	4.065,1	7.404,0	13.621,6	9,1	3.982,8	17.613,4	
	11.	2.115,0	4.095,4	6.210,4	1.684,4	1.760,8	4.058,3	7.503,6	13.714,0	9,1	4.089,2	17.812,3	
	12.	2.210,6	4.090,0	6.300,6	1.635,7	1.777,3	4.107,1	7.520,1	13.820,6	9,1	4.276,5	18.106,3	

Revidirani podaci za period septembar 2008. - novembar 2010. godine.

Bilješka: Novčana masa M2 - vidi napomenu uz tabelu T06

Novac M1 - vidi napomenu uz tabelu T06

Kvazi-novac QM - vidi napomenu uz tabelu T06.

U stavku ostalo uključeni su ograničeni depoziti, protustavke fondova, vladini fondovi za kreditiranje i ostale stavke (neto). Ostale stavke (neto) su nelocirane (nerasporedene) stavke pasive umanjene za nelocirane (nerasporedene) stavke aktive.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA						
		Strana aktiva	Potraživanja a od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac		Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Kapitalni računi	Ostalo	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11
1997.	12.	144,1	0,0	144,1	114,6	160,1	0,0	0,1	0,4	-16,6	144,1
1998.	12.	283,3	0,0	283,3	167,5	246,5	0,0	7,3	29,5	-0,1	283,3
1999.	12.	867,1	0,0	867,1	538,4	827,6	0,1	9,1	33,7	-3,3	867,1
2000.	12.	1.027,7	0,0	1.027,7	695,9	957,9	0,2	10,3	58,5	0,7	1.027,7
2001.	12.	2.735,0	0,2	2.735,1	1.806,0	2.542,9	30,0	48,7	121,5	-7,9	2.735,1
2002.	12.	2.511,9	0,2	2.512,0	1.868,7	2.318,5	1,2	26,7	180,7	-15,1	2.512,0
2003.	12.	2.820,7	1,0	2.821,7	1.721,9	2.609,1	1,0	18,6	214,7	-21,8	2.821,7
2004.	12.	3.506,8	1,8	3.508,5	1.817,4	3.240,8	1,0	44,6	226,5	-4,3	3.508,5
2005.	12.	4.252,3	1,9	4.254,3	1.907,2	3.972,4	1,0	37,7	245,0	-1,8	4.254,3
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	32,9	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2010.	01.	6.062,5	1,8	6.064,3	2.275,5	5.442,7	0,9	80,7	508,3	31,7	6.064,3
	02.	6.067,1	1,8	6.068,9	2.269,6	5.450,2	0,9	66,8	519,2	31,8	6.068,9
	03.	6.221,3	1,8	6.223,1	2.254,9	5.577,8	0,9	89,1	525,8	29,5	6.223,1
	04.	6.178,1	1,8	6.179,9	2.269,5	5.563,6	0,9	107,0	537,4	-29,0	6.179,9
	05.	6.142,7	1,8	6.144,5	2.278,0	5.532,9	1,0	85,0	554,8	-29,2	6.144,5
	06.	5.981,2	1,8	5.983,0	2.286,5	5.375,9	1,2	84,0	554,5	-32,6	5.983,0
	07.	6.126,4	1,8	6.128,2	2.348,1	5.535,0	1,0	84,2	540,7	-32,6	6.128,2
	08.	6.402,8	1,8	6.404,5	2.367,8	5.800,2	1,0	82,3	553,9	-32,9	6.404,5
	09.	6.285,6	1,7	6.287,4	2.407,4	5.688,3	1,0	86,7	544,1	-32,8	6.287,4
	10.	6.443,9	1,7	6.445,6	2.427,0	5.850,5	1,0	88,4	540,1	-34,4	6.445,6
	11.	6.480,6	1,7	6.482,3	2.442,2	5.898,0	2,4	66,0	550,6	-34,7	6.482,3
	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3

Revidirani podaci za period januar - decembar 2010. godine.

Bilješka: Strana aktiva CBBiH obuhvata devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR-ovima i dugoročne strane vrijednosne papire.

Potraživanja od privatnog sektora predstavljaju potraživanja od radnika CBBiH za date dugoročne kredite.

Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti.

Gotovina izvan monetarnih vlasti predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti).

Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2).

Kapitalni računi sadrže početni kapital i rezerve, dionice i akumulirane dobiti banke od osnivanja.

U stavku ostalo uključeni su ostali depoziti po viđenju u stranoj valuti i ostale stavke (neto), koje predstavljaju nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA					Ukupno
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefin. preduzeća	Potraživanja od privatnog sektora	
1	2	3	4	5	6	7	8 = 3+...+7
1997.	12.	239,5	657,8	133,8	2.171,0	134,8	3.336,9
1998.	12.	207,6	604,6	113,0	2.546,8	260,9	3.733,0
1999.	12.	274,7	848,4	36,7	2.467,2	277,2	3.904,3
2000.	12.	287,4	960,7	33,8	2.584,4	398,7	4.265,0
2001.	12.	871,9	1.364,0	32,9	2.601,8	704,3	5.574,9
2002.	12.	595,2	1.468,7	60,7	2.714,7	1.505,8	6.345,0
2003.	12.	1.004,6	1.561,9	45,6	3.037,6	2.038,3	7.688,0
2004.	12.	1.566,6	1.906,1	45,6	3.181,9	2.699,6	9.399,8
2005.	12.	2.237,9	2.090,3	50,1	3.955,4	3.540,8	11.874,4
2006.	12.	3.061,9	2.328,6	68,4	4.760,0	4.479,5	14.698,5
2007.	12.	4.022,3	3.548,4	127,6	5.960,0	5.861,6	19.519,8
2008.	12.	3.394,5	3.097,8	264,4	7.430,1	6.861,7	21.048,4
2009.	12.	3.631,9	3.186,0	350,3	7.341,8	6.408,9	20.918,9
2010.	12.	3.680,1	2.816,6	461,6	7.732,6	6.385,6	21.076,4
2010.	01.	3.434,6	3.264,6	324,5	7.331,3	6.360,5	20.715,5
	02.	3.438,3	3.314,6	341,4	7.427,0	6.320,6	20.841,9
	03.	3.597,4	3.415,2	350,0	7.482,2	6.302,9	21.147,7
	04.	3.551,9	3.528,5	357,2	7.494,9	6.306,9	21.239,4
	05.	3.546,5	3.478,2	368,9	7.536,8	6.323,5	21.253,8
	06.	3.378,4	3.342,2	372,9	7.501,1	6.363,9	20.958,5
	07.	3.455,7	3.183,7	411,4	7.486,3	6.358,2	20.895,3
	08.	3.729,9	3.253,3	417,9	7.492,0	6.337,7	21.230,9
	09.	3.576,4	3.073,8	427,1	7.469,2	6.357,0	20.903,5
	10.	3.699,6	3.086,0	444,1	7.471,6	6.341,8	21.043,1
	11.	3.774,6	2.976,6	453,1	7.566,9	6.346,8	21.118,0
	12.	3.680,1	2.816,6	461,6	7.732,6	6.385,6	21.076,4

Revidirani podaci za period septembar 2008. - novembar 2010. godine.

Bilješka: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke RS, Brčko Distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRB (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka.

Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod Centralne banke.

Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, devizne čekove, potraživanja od nerezidentnih banaka, potraživanja od nerezidentnih nebankarskih institucija, strane vrijednosne papire i ostala kratkoročna i dugoročna potraživanja od nerezidentnih banaka.

Potraživanja od generalne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: državne vlade, vlada entiteta, vlada kantona, općinskih vlada i potraživanja od fondova socijalne sigurnosti.

Potraživanja od nefinansijskih preduzeća obuhvataju potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, privatnih preduzeća i udruženja i neprofitnih organizacija.

Potraživanja od privatnog sektora obuhvataju kratkoročna i dugoročna potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija, stanovništva i ostalih.

Bilansi stanja svih komercijalnih banaka u BiH sadržavali su pored aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa do maja 2004. Od juna 2004. samo banke Federacije BiH sadrže podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA									
		Depoziti centralne vlade	Ostali depoziti po viđenju u domaćoj valuti	Ostali depoziti po viđenju u stranoj valuti	Oročeni i štedni dep. u domaćoj valuti	Oročeni i štedni dep. u stranoj valuti	Obveznice	Strana pasiva	Kapitalni računi	Ostalo	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12=3+...+11
1997.	12.	233,6	139,2	448,5	9,6	363,3	14,2	1.513,8	1.043,4	-428,5	3.336,9
1998.	12.	222,2	147,5	637,9	8,0	467,0	10,6	1.605,8	1.310,9	-676,8	3.733,0
1999.	12.	170,1	584,6	465,5	22,4	577,3	8,7	1.519,3	1.257,0	-700,6	3.904,3
2000.	12.	143,2	749,9	554,5	77,9	428,2	4,4	1.577,1	1.096,2	-366,4	4.265,0
2001.	12.	277,5	1.016,2	928,5	140,9	907,7	0,1	1.526,5	1.118,8	-341,2	5.574,9
2002.	12.	390,3	1.270,3	817,1	272,2	974,4	0,1	1.793,7	1.213,6	-386,6	6.345,0
2003.	12.	473,1	1.510,3	818,3	461,9	1.102,5	0,0	2.437,0	1.305,4	-420,4	7.688,0
2004.	12.	419,4	1.862,9	988,1	703,4	1.604,6	0,0	2.651,1	1.472,1	-301,8	9.399,8
2005.	12.	533,4	2.376,2	1.152,2	818,4	1.998,0	0,0	3.559,3	1.712,5	-273,4	11.874,6
2006.	12.	755,1	3.081,9	1.358,8	1.058,3	2.544,4	0,0	4.032,8	2.071,8	-204,6	14.698,5
2007.	12.	2.086,5	3.962,3	1.459,3	1.479,5	3.113,2	0,0	5.159,5	2.530,0	-270,5	19.519,8
2008.	12.	1.542,9	3.688,2	1.511,4	1.664,2	3.470,2	12,9	6.309,7	2.977,2	-128,4	21.048,4
2009.	12.	1.189,8	3.872,9	1.441,5	1.691,8	3.888,5	13,1	5.747,1	3.143,9	-69,8	20.918,9
2010.	12.	923,6	4.081,3	1.635,7	1.777,3	4.107,1	9,1	4.782,1	3.713,7	46,5	21.076,4
2010.	01.	1.038,2	3.873,0	1.399,6	1.679,2	3.931,1	13,2	5.647,2	3.159,9	-25,7	20.715,5
	02.	986,8	3.841,8	1.424,9	1.694,9	3.967,7	13,2	5.741,0	3.175,1	-3,5	20.841,9
	03.	1.143,0	3.903,7	1.572,0	1.673,0	3.992,2	13,2	5.678,7	3.180,1	-8,2	21.147,7
	04.	1.068,8	4.003,1	1.667,2	1.610,2	3.986,9	13,2	5.711,1	3.192,4	-13,5	21.239,4
	05.	1.109,2	4.059,9	1.634,4	1.593,0	4.037,0	13,2	5.596,2	3.198,8	12,1	21.253,8
	06.	1.083,9	3.864,8	1.684,5	1.674,4	4.086,4	9,0	5.299,2	3.255,5	0,8	20.958,5
	07.	1.037,5	4.010,5	1.636,3	1.684,7	4.037,9	9,0	5.129,5	3.294,7	55,2	20.895,3
	08.	1.037,5	4.108,6	1.683,8	1.697,9	4.134,6	9,1	5.159,7	3.342,5	57,3	21.230,9
	09.	962,4	3.997,7	1.620,5	1.699,8	4.053,0	9,1	5.088,6	3.354,2	118,3	20.903,5
	10.	1.086,0	4.066,9	1.617,5	1.721,4	4.065,1	9,1	4.999,8	3.372,1	105,2	21.043,1
	11.	1.058,5	4.087,6	1.684,4	1.760,8	4.058,3	9,1	4.886,0	3.457,1	116,1	21.118,0
	12.	923,6	4.081,3	1.635,7	1.777,3	4.107,1	9,1	4.782,1	3.713,7	46,5	21.076,4

Revidirani podaci za period septembar 2008. - novembar 2010. godine.

Bilješka: Stavke depoziti po viđenju u domaćoj i stranoj valuti, oročeni i štedni depoziti u domaćoj i stranoj valuti, obveznice i ograničeni depoziti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi, nebankarskim finansijskim institucijama, nefinansijskim preduzećima i udruženjima, neprofitnim organizacijama, stanovništvu, te ostalim.

Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata: kratkoročne i dugoročne obaveze prema nerezidentnim bankama i nerezidentnim nebankarskim institucijama i ostale kratkoročne i dugoročne obaveze prema nerezidentima.

Kapitalni računi sadrže dionički kapital, rezerve, dobit ili gubitak tekuće godine, neraspoređeni profit i rezervisanja za potencijalne kreditne gubitke. U stavku ostalo uključene su obveznice, ograničeni depoziti, protustavke fondova, vladini fondovi za kreditiranje i ostale stavke (neto). Ostale stavke (neto) predstavljaju nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

T10a: Aktivne kamatne stope komercijalnih banaka - u postocima, na godišnjem nivou -

Godina	Mjesec	KREDITI U KM		KREDITI U KMS VALUTNOM KLAUZULOM				KREDITI U STRANOJ VALUTI				KREDITI PO KRED. KARTICAMA			
		Kamatne stope na kratkoročne kredite u KM		Kamatne stope na kratkoročne kredite u KM s valutnom klauzulom		Kamatne stope na kratkoročne kredite u KM s valutnom klauzulom		Kamatne stope na kratkoročne kredite u stranoj valuti		Kamatne stope na dugoročne kredite u stranjoj valuti		Kamatne stope na kreditnim karticama stanovništvu po kreditnim karticama			
		Privatnim preduzećima i udruženjima	Stanovništvu	Privatnim preduzećima i udruženjima	Stanovništvu	Privatnim preduzećima i udruženjima	Stanovništvu	Privatnim preduzećima i udruženjima	Stanovništvu	Privatnim preduzećima i udruženjima	Stanovništvu	Kratkoročni	Dugoročni		
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2002.	12.	12,07	-	-	10,59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2003.	12.	10,54	-	-	9,18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2004.	12.	9,92	9,78	10,78	8,23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2005.	12.	9,03	9,32	9,91	7,69	9,91	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006.	12.	7,66	9,55	9,34	7,39	9,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007.	12.	7,03	10,54	10,54	7,13	9,95	7,80	10,06	7,83	8,42	9,36	6,99	7,74	11,56	12,76
2008.	12.	7,42	9,14	10,93	7,36	10,93	8,93	8,55	10,20	7,37	6,30	7,01	10,43	11,44	13,96
2009.	12.	8,10	9,79	7,78	7,78	8,26	8,62	9,81	7,74	9,56	8,74	8,56	10,66	11,71	15,06
2010.	12.	7,84	9,67	8,25	8,25	9,10	8,15	9,51	7,84	8,70	0,00	8,05	0,00	11,93	14,00
2010.	01.	8,06	10,12	8,88	8,91	9,79	8,40	9,79	7,71	9,83	7,04	10,52	10,40	11,96	15,10
2010.	02.	7,87	9,86	8,70	8,99	10,16	8,99	9,10	7,66	9,73	8,90	7,84	8,74	11,89	15,02
2010.	03.	7,71	9,63	8,23	8,75	8,98	8,98	10,66	7,72	9,40	11,11	8,90	9,23	11,86	14,96
2010.	04.	7,68	9,37	8,53	8,84	8,47	8,47	10,16	7,43	9,22	8,70	7,97	8,41	11,85	14,98
2010.	05.	7,63	9,62	8,86	8,89	7,82	7,82	10,49	7,59	9,19	9,67	9,57	8,29	12,00	14,97
2010.	06.	7,57	9,63	9,11	8,82	8,14	8,14	10,60	7,79	9,16	7,00	9,45	0,00	11,78	15,06
2010.	07.	8,19	9,86	7,58	9,25	8,13	8,13	10,45	7,56	9,06	0,00	9,06	0,00	12,71	14,96
2010.	08.	8,27	10,25	8,14	9,07	7,85	7,85	10,64	8,00	8,97	0,00	8,87	0,00	11,79	14,94
2010.	09.	8,04	9,60	7,94	8,16	9,97	8,33	9,97	8,05	9,08	0,00	8,20	0,00	11,92	14,00
2010.	10.	7,93	9,75	8,75	9,12	8,19	8,19	9,73	7,66	8,54	0,00	7,20	0,00	11,95	13,99
2010.	11.	7,87	9,68	8,26	9,09	7,96	7,96	9,39	8,14	8,60	0,00	7,44	0,00	11,94	14,00
2010.	12.	7,84	9,67	8,25	9,10	8,15	8,15	9,51	7,84	8,70	0,00	8,05	0,00	11,93	14,00

Retroaktivno, od januara 2010. godine, podaci Razvojne banke Federacije BiH o prosječnim kamatnim stopama isključeni iz prosjeka za BiH.

Retroaktivno, od januara 2007. godine do aprila 2010. godine, revidirani podaci o prosječnim kamatnim stopama zbog pogrešne klasifikacije kredita u KM i kredita u KM s valutnom klauzulom kod tri banke.

Bilješka:

U tabeli su prikazani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa komercijalnih banaka na kratkoročne i dugoročne kredite, odobrene privatnim preduzećima i stanovništvu, iskazane na godišnjem nivou. Podaci za godine predstavljaju prosjek posljednjeg mjeseca izvještajne godine. Osnova za izračunavanje ponderisanih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu realizovani u izvještajnom mjesecu. Do decembra 2006. godine podaci o kamatnim stopama na kredite u KM su obuhvatali kamatne stope na kredite u KM i kredite u KM s valutnom klauzulom. Od januara 2007. godine proširen je obim prikupljanja podataka o ponderisanim prosječnim kamatnim stopama komercijalnih banaka na kredite istih sektora u KM, u KM s valutnom klauzulom (vezane za EUR), u stranoj valuti i kredite po kreditnim karticama stanovništvu, po istoj metodologiji.

*Podatke o prosječnim kamatnim stopama na kredite privatnim preduzećima i stanovništvu u stranoj valuti dostavlja mali broj banaka, te se iz tog razloga ne mogu smatrati relevantnim podatkom o prosjeku za BiH.

TI06: Pasivne kamatne stope komercijalnih banaka - u postocima, na godišnjem nivou -

Godina	Mjesec	DEPOZITI U KM														
		DEPOZITI U KM			DEPOZITI U KM S VALUTNOM KLAUZULOM			DEPOZITI U STRANOJ VALUTI			DEPOZITI U STRANOJ VALUTI			DEPOZITI U STRANOJ VALUTI		
		Kamatne stope na depozite po viđenju u KM	Kamatne stope na depozite po viđenju u KM s valutnom klauzulom	Kamatne stope na depozite po viđenju u KM s valutnom klauzulom	Kamatne stope na depozite po viđenju u KM s valutnom klauzulom	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti	Kamatne stope na depozite po viđenju u stranoj valuti
2002.	12.	1,44	4,38	-	0,00	3,25	3,65	0,07	4,79	4,17	3,07	-	-	-	-	3,07
2003.	12.	0,96	3,40	-	0,00	4,13	3,83	0,10	4,39	4,10	4,50	-	-	-	-	2,01
2004.	12.	0,54	2,42	4,02	5,00	3,26	3,79	0,07	3,78	3,82	3,50	-	-	-	-	2,00
2005.	12.	0,45	3,41	3,63	5,00	3,23	3,87	0,10	4,71	3,85	3,50	-	-	-	-	1,00
2006.	12.	0,37	3,49	3,75	5,00	3,48	3,48	0,11	4,35	3,80	3,50	-	-	-	-	1,00
2007.	12.	0,33	3,65	3,98	0,44	0,00	3,28	2,64	0,06	3,41	3,83	0,36	0,36	0,36	3,41	1,00
2008.	12.	0,37	3,32	2,99	0,47	0,00	2,41	6,07	0,11	4,94	4,20	0,31	0,31	0,31	4,94	1,00
2009.	12.	0,30	3,60	3,57	0,27	0,00	3,56	2,33	0,22	4,23	4,18	0,27	0,27	0,27	4,23	0,50
2010.	12.	0,17	3,38	2,89	0,10	0,00	2,87	3,06	0,04	3,21	3,25	0,18	0,18	0,18	3,21	0,26
2010.	01.	0,30	3,69	3,55	0,01	0,00	3,25	3,65	0,07	4,79	4,17	0,27	0,27	0,27	4,79	0,50
	02.	0,28	3,12	3,36	0,09	0,00	4,13	3,83	0,10	4,39	4,10	0,19	0,19	0,19	4,39	0,50
	03.	0,21	2,93	3,31	0,07	5,00	3,26	3,79	0,07	3,78	3,82	0,20	0,20	0,20	3,78	0,50
	04.	0,22	2,57	3,36	0,64	5,00	3,23	3,87	0,10	4,71	3,85	0,20	0,20	0,20	4,71	0,50
	05.	0,19	2,61	3,35	0,07	0,00	2,50	3,48	0,11	4,35	3,80	0,18	0,18	0,18	4,35	0,50
	06.	0,19	2,28	3,21	0,09	0,00	3,94	3,38	0,14	4,51	3,77	0,20	0,20	0,20	4,51	0,50
	07.	0,27	1,83	3,34	0,30	0,26	4,06	3,54	0,05	4,36	3,55	0,20	0,20	0,20	4,36	0,26
	08.	0,18	1,99	2,89	0,09	0,00	3,07	3,29	0,03	4,05	3,49	0,19	0,19	0,19	4,05	0,24
	09.	0,18	1,97	2,92	0,64	0,00	3,46	2,73	0,05	3,57	3,37	0,18	0,18	0,18	3,57	0,26
	10.	0,17	2,49	2,95	0,16	0,10	4,69	3,24	0,03	3,18	3,36	0,18	0,18	0,18	3,18	0,40
	11.	0,17	2,85	2,79	0,10	0,00	3,51	3,16	0,21	2,63	3,31	0,21	0,21	0,21	2,63	0,37
	12.	0,17	3,38	2,89	0,10	0,00	2,87	3,06	0,04	3,21	3,25	0,18	0,18	0,18	3,21	0,26

Retroaktivno, od januara 2010. godine, podaci Razvojnog banke Federacije BiH o prosječnim kamatnim stopama isključeni iz prosjeka za BiH.

Blitška:

U tabeli su prikazani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa komercijalnih banaka na depozite po viđenju i oročene i štedne depozite privatnih preduzeća i udruženja i stanovništva, iskazani na godišnjem nivou. Podaci za godinu predstavljaju prosjek posljednjeg mjeseca izvještajne godine.

Osnova za izračunavanje ponderisanih prosjeka su iznosi prikupljenih depozita uz pripadajuću kamatnu stopu u izvještajnom mjesecu. Do decembra 2006. godine podaci o kamatnim stopama na depozite u KM su obuhvatili kamatne stope na depozite u KM i depozite u KM s valutnom klauzulom. Od januara 2007. godine proširen je obim prikupljanja podataka o ponderisanim prosječnim kamatnim stopama komercijalnih banaka na depozite istih sektora u KM, u KM s valutnom klauzulom (vezane za EUR) i depozite u stranoj valuti, po istoj metodologiji.

*Podatke o prosječnim kamatnim stopama na depozite u KM s valutnom klauzulom privatnih preduzeća i stanovništva dostavlja mali broj banaka, te se iz tog razloga ne mogu smatrati relevantnim podatkom o prosjeku za BiH.

Od 1. jula 2010. godine stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promijenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite. Prosječna visna naknade na obavezne rezerve kod CBBiH od 1. jula 2010. godine predstavljaju ponderisani prosjek kamatne stope koju je ostvarila CBBiH u izvještajnom mjesecu.

T11: Ukupni depoziti i krediti - na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Depoziti po videnju	Oročeni i štedni depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni i krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
1997.	12.	784,1	598,3	1.382,4	956,7	1.482,9	2.439,6
1998.	12.	983,8	678,7	1.662,5	1.028,2	1.892,6	2.920,8
1999.	12.	1.107,7	712,1	1.819,9	852,3	1.928,9	2.781,2
2000.	12.	1.385,8	568,0	1.953,7	878,3	2.138,6	3.017,0
2001.	12.	2.061,5	1.209,3	3.270,7	913,3	2.425,7	3.339,0
2002.	12.	2.293,8	1.430,5	3.724,3	1.097,8	3.183,3	4.281,1
2003.	12.	2.553,8	1.812,3	4.366,0	1.233,5	3.888,0	5.121,5
2004.	12.	3.121,7	2.456,7	5.578,4	1.576,2	4.350,9	5.927,1
2005.	12.	3.876,1	3.000,1	6.876,3	1.837,0	5.707,1	7.544,2
2006.	12.	4.942,2	3.856,2	8.798,5	2.218,1	7.089,8	9.308,0
2007.	12.	6.025,8	6.074,9	12.100,8	2.752,2	9.197,0	11.949,1
2008.	12.	5.479,5	6.397,4	11.877,0	3.730,3	10.825,8	14.556,1
2009.	12.	5.771,6	6.312,9	12.084,5	3.695,9	10.405,1	14.101,0
2010.	12.	6.231,9	6.293,1	12.525,0	4.015,3	10.564,5	14.579,8
2010.	01.	5.609,1	6.311,9	11.921,0	3.625,8	10.390,6	14.016,3
	02.	5.573,0	6.343,1	11.916,1	3.822,7	10.266,3	14.089,0
	03.	5.968,1	6.315,8	12.283,9	3.759,0	10.376,1	14.135,1
	04.	6.074,5	6.261,7	12.336,2	3.787,9	10.371,1	14.159,0
	05.	6.159,9	6.273,6	12.433,5	3.817,3	10.411,9	14.229,2
	06.	6.024,6	6.369,4	12.394,1	3.772,6	10.465,3	14.237,9
	07.	6.114,0	6.292,9	12.406,9	3.791,5	10.464,4	14.255,9
	08.	6.280,6	6.381,8	12.662,4	3.760,3	10.487,4	14.247,7
	09.	6.153,2	6.180,1	12.333,3	3.873,1	10.380,2	14.253,3
	10.	6.312,6	6.244,2	12.556,9	3.810,6	10.446,9	14.257,5
	11.	6.368,0	6.281,7	12.649,7	3.843,5	10.523,2	14.366,7
	12.	6.231,9	6.293,1	12.525,0	4.015,3	10.564,5	14.579,8

Revidirani podaci za period septembar 2008. - novembar 2010. godine.

Bilješka:

Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

- na kraju perioda, u milionima KM -

T12: Sektorska struktura depozita po viđenju

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA												
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13	
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Nebankarske finansijske institucije	Nefinansijska javna preduzeća	Nefinansijska privatna preduzeća i udruženja	Neprofitne organizacije	Domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno	
1997.	12.	0,0	91,2	17,3	15,1	8,9	11,0	204,8	221,8	63,8	136,1	14,0	784,1	
1998.	12.	0,5	73,7	19,2	11,2	4,4	15,2	235,6	299,1	70,8	240,6	13,4	983,8	
1999.	12.	8,8	48,8	54,4	14,6	19,6	44,4	285,9	298,6	101,4	158,9	72,3	1.107,7	
2000.	12.	12,5	68,8	50,2	29,9	25,1	35,7	334,0	394,1	107,3	236,9	91,2	1.385,8	
2001.	12.	17,7	99,1	86,3	35,6	60,4	55,1	333,4	569,9	88,7	697,2	18,2	2.061,5	
2002.	12.	57,4	149,0	62,0	58,2	50,8	72,3	397,1	544,5	105,9	789,6	7,2	2.293,8	
2003.	12.	47,8	177,4	95,3	63,7	72,2	85,7	501,6	506,6	104,5	892,5	6,4	2.553,8	
2004.	12.	16,4	254,3	163,9	90,6	104,6	86,3	486,9	656,8	118,4	1.134,9	8,6	3.121,7	
2005.	12.	36,6	314,2	231,4	118,7	82,2	113,0	557,9	919,1	108,6	1.385,4	9,1	3.876,1	
2006.	12.	46,2	455,4	319,3	164,2	111,0	150,9	698,2	1.067,2	147,3	1.771,9	10,8	4.942,2	
2007.	12.	45,7	558,5	382,8	242,5	132,0	186,7	742,2	1.315,0	184,7	2.221,5	14,3	6.025,8	
2008.	12.	52,2	227,7	271,8	204,9	110,1	138,8	782,8	1.326,4	183,7	2.155,7	25,5	5.479,5	
2009.	12.	41,7	415,4	347,0	187,3	149,4	158,3	853,1	1.274,9	180,5	2.144,1	19,9	5.771,6	
2010.	12.	58,3	456,5	286,2	194,5	149,7	153,9	724,2	1.434,2	177,5	2.577,5	19,2	6.231,9	
2010.	01.	38,4	298,1	288,6	197,3	149,7	182,6	881,5	1.222,1	180,2	2.147,6	22,9	5.609,1	
	02.	42,2	264,2	274,8	200,4	138,8	169,4	953,4	1.138,8	185,2	2.182,7	23,2	5.573,0	
	03.	49,7	442,7	291,3	203,0	154,5	154,4	1.023,0	1.230,6	179,3	2.214,3	25,3	5.968,1	
	04.	47,8	356,3	294,4	204,2	165,1	163,3	1.099,8	1.257,2	186,6	2.275,2	24,6	6.074,5	
	05.	76,2	389,3	256,8	216,0	159,1	160,7	1.080,2	1.330,5	186,7	2.274,9	29,5	6.159,9	
	06.	74,3	401,0	250,9	216,7	153,6	170,6	908,0	1.303,2	185,5	2.327,4	33,3	6.024,6	
	07.	68,0	399,2	278,0	215,3	159,6	167,2	908,1	1.347,0	187,2	2.347,5	36,8	6.114,0	
	08.	86,3	401,9	283,8	219,5	148,0	174,0	893,9	1.522,1	189,4	2.321,6	40,1	6.280,6	
	09.	93,6	441,4	296,1	225,8	95,7	145,7	829,0	1.431,6	190,3	2.375,3	28,7	6.153,2	
	10.	75,7	552,5	334,5	219,5	156,9	169,3	713,6	1.454,0	188,6	2.415,5	32,5	6.312,6	
	11.	81,2	514,8	324,8	217,0	136,4	163,4	779,2	1.485,4	185,8	2.445,5	34,6	6.368,0	
	12.	58,3	456,5	286,2	194,5	149,7	153,9	724,2	1.434,2	177,5	2.577,5	19,2	6.231,9	

Bilješka:

Depoziti domaćih institucionalnih sektora predstavljaju obaveze komercijalnih banaka prema svim institucionalnim sektorima. Depoziti na nivou Bosne i Hercegovine predstavljaju depozite kod banaka koje pokriva Glavna jedinica Sarajevo, Glavna jedinica Mostar, Glavna banka RS, Filijala Breko (od jula 2001. do novembra 2002), depozite koji su se vodili kod NBRB (do decembra 1998), NBBiH (do novembra 2002) i depozite kod zavoda za platni promet Sarajevo i Mostar (do novembra 1999). Depoziti po viđenju predstavljaju obaveze komercijalnih banaka po transakcionim računima i depozitima po viđenju u domaćoj i stranoj valuti.

T13: Sektorska struktura oročenih i štednih depozita - na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA												
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13	
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Nebankarske finansijske institucije	Nefinansijska javna preduzeća	Nefinansijska privatna preduzeća i udruženja	Neprofitne organizacije	Domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno	
1997.	12.	0,0	225,5	24,7	5,9	5,8	17,6	40,6	128,3	10,7	137,3	1,9	598,3	
1998.	12.	0,5	203,3	3,9	7,1	6,3	22,1	38,1	178,1	12,4	206,3	0,6	678,7	
1999.	12.	0,4	112,1	10,8	1,6	2,8	19,1	43,5	255,6	18,8	245,9	1,7	712,1	
2000.	12.	5,3	56,5	18,0	4,4	7,6	29,7	42,8	86,8	25,8	285,5	5,6	568,0	
2001.	12.	10,6	150,2	33,5	4,2	8,5	36,9	60,0	120,7	18,4	750,1	16,2	1.209,3	
2002.	12.	23,3	160,6	41,2	12,6	4,2	87,8	59,1	182,9	21,7	831,7	5,3	1.430,5	
2003.	12.	29,1	218,8	54,5	22,2	3,1	103,0	127,3	195,0	19,9	1.033,4	6,0	1.812,3	
2004.	12.	20,0	128,6	66,3	28,4	2,6	126,2	355,9	336,1	28,3	1.354,2	10,0	2.456,7	
2005.	12.	8,2	174,4	58,5	18,9	19,7	190,3	339,1	341,4	41,0	1.801,9	6,7	3.000,1	
2006.	12.	12,7	240,8	37,8	33,2	45,3	173,1	417,9	510,9	44,3	2.329,3	10,9	3.856,2	
2007.	12.	11,8	1.470,5	54,5	47,3	124,1	216,7	535,8	599,8	52,5	2.944,4	17,5	6.074,9	
2008.	12.	16,0	1.247,0	21,3	50,9	101,5	328,5	759,6	740,2	76,5	3.049,2	6,6	6.397,4	
2009.	12.	4,7	727,9	20,9	49,1	61,7	467,1	741,5	620,5	93,8	3.518,7	7,0	6.312,9	
2010.	12.	22,5	386,2	19,3	41,4	49,2	428,9	824,0	515,5	86,0	3.913,0	7,0	6.293,1	
2010.	01.	4,7	697,0	18,9	52,5	51,7	459,5	734,5	616,0	91,7	3.577,4	8,0	6.311,9	
2010.	02.	4,4	676,1	18,9	52,5	48,1	464,6	712,1	627,8	96,6	3.632,9	9,1	6.343,1	
2010.	03.	24,3	626,2	18,6	50,4	53,2	443,7	709,2	608,9	93,9	3.678,2	9,0	6.315,8	
2010.	04.	22,6	642,0	19,0	47,0	55,4	452,1	667,4	562,1	79,2	3.703,7	11,2	6.261,7	
2010.	05.	23,1	620,6	19,0	42,6	56,2	455,5	689,9	550,0	78,4	3.726,2	12,1	6.273,6	
2010.	06.	22,7	585,8	19,0	43,6	51,9	474,4	824,5	519,7	75,4	3.740,7	11,8	6.369,4	
2010.	07.	22,2	548,2	18,9	46,2	51,3	461,2	780,2	529,7	75,7	3.752,8	6,6	6.292,9	
2010.	08.	21,6	527,6	19,3	44,8	51,1	466,2	796,2	571,9	81,7	3.794,7	6,6	6.381,8	
2010.	09.	21,5	405,9	20,5	45,7	49,2	468,7	811,2	481,2	81,7	3.787,6	6,8	6.180,1	
2010.	10.	22,3	435,5	19,9	47,6	45,7	461,9	834,8	478,7	84,8	3.806,1	6,9	6.244,2	
2010.	11.	22,1	440,4	20,0	43,5	47,7	470,3	785,6	504,2	86,3	3.855,1	6,7	6.281,7	
2010.	12.	22,5	386,2	19,3	41,4	49,2	428,9	824,0	515,5	86,0	3.913,0	7,0	6.293,1	

Revidirani podaci za period septembar 2008. - decembar 2010. godine.

Bilješka:

Oročeni i štedni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka po oročenim i štednim depozitima do 3 mjeseca, od 3 mjeseca do 1 godine, od 1 godine do 3 godine i preko tri godine, u domaćoj i stranoj valuti.

- na kraju perioda, u milionima KM -

T14: Sektorska struktura kratkoročnih kredita

Godina Mjesec	POTRAŽIVANJA OD DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													Ukupno
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13		
	Potraživanja od institucija BiH	Potraživanja od vlada entiteta	Potraživanja od vlada kantona	Potraživanja od vlada općina	Potraživanja od fondova socijalne zaštite	Potraživanja nebankarskih finansijskih institucija	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća i udruženja	Potraživanja od neprofitnih organizacija	Potraživanja od domaćinstava	Ostala potraživanja			
1997. 12.	0,0	129,0	3,0	1,4	0,3	2,7	202,1	516,6	3,4	66,9	31,0	956,7		
1998. 12.	0,0	104,5	4,5	2,6	1,5	0,4	199,8	535,9	6,2	42,7	130,2	1.028,2		
1999. 12.	0,1	20,0	8,4	2,5	5,7	1,1	189,2	548,6	2,6	61,6	12,4	852,3		
2000. 12.	0,7	23,9	1,9	7,2	0,2	3,2	246,6	469,5	33,4	88,3	3,6	878,3		
2001. 12.	0,0	7,5	13,3	8,8	3,4	11,6	215,2	544,5	22,5	84,1	2,5	913,3		
2002. 12.	8,6	23,3	13,7	9,5	5,5	15,3	210,5	655,9	13,2	135,1	7,2	1.097,8		
2003. 12.	0,6	23,5	4,8	16,7	0,0	24,8	158,9	815,2	7,4	154,0	27,6	1.233,5		
2004. 12.	0,0	20,9	2,5	22,2	0,0	31,4	160,6	1.056,0	5,2	270,1	7,2	1.576,2		
2005. 12.	0,0	18,6	3,7	27,8	0,0	41,4	116,8	1.213,8	6,1	396,4	12,5	1.837,0		
2006. 12.	0,0	7,2	3,3	57,2	0,6	34,7	119,7	1.466,2	12,2	485,3	31,6	2.218,1		
2007. 12.	0,7	15,7	3,2	92,5	15,5	54,8	105,2	1.821,9	20,0	586,0	36,7	2.752,2		
2008. 12.	1,7	102,5	3,1	143,6	13,5	73,9	97,9	2.597,9	34,5	653,0	8,7	3.730,3		
2009. 12.	1,4	102,6	4,1	189,0	53,2	35,0	104,1	2.465,8	12,0	715,0	13,8	3.695,9		
2010. 12.	0,1	126,0	42,2	226,2	67,1	27,2	100,4	2.610,5	16,6	795,9	3,2	4.015,3		
2010. 01.	1,4	101,8	4,1	188,1	29,1	31,9	98,7	2.424,5	11,7	717,7	16,8	3.625,8		
02.	1,4	101,2	4,3	187,8	46,8	32,2	100,9	2.593,6	14,9	721,5	18,1	3.822,7		
03.	1,3	100,6	7,9	190,3	49,8	30,9	93,4	2.543,0	16,4	717,3	8,1	3.759,0		
04.	0,0	100,3	7,6	194,7	54,5	29,2	96,2	2.566,8	17,8	711,3	9,5	3.787,9		
05.	0,0	99,8	14,0	198,6	56,6	28,8	95,0	2.563,8	16,8	734,3	9,7	3.817,3		
06.	0,0	99,6	13,1	202,5	57,8	29,4	90,8	2.521,0	16,7	737,6	4,2	3.772,6		
07.	0,1	100,3	44,3	201,6	65,0	29,8	93,0	2.497,7	15,8	739,5	4,2	3.791,5		
08.	0,1	101,4	44,2	203,3	68,8	29,0	91,8	2.469,5	16,1	732,0	3,9	3.760,3		
09.	0,1	101,7	43,7	204,7	76,9	29,6	102,5	2.521,6	15,9	771,8	4,6	3.873,1		
10.	0,1	116,7	43,3	206,8	77,1	28,1	95,8	2.480,6	16,4	741,1	4,6	3.810,6		
11.	0,1	122,1	42,9	210,6	77,4	26,7	74,6	2.519,8	17,6	747,6	4,2	3.843,5		
12.	0,1	126,0	42,2	226,2	67,1	27,2	100,4	2.610,5	16,6	795,9	3,2	4.015,3		

Revidirani podaci za period august 2009. - maj 2010. godine.

Bilješka:

Ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

- na kraju perioda, u milionima KM -

T15: Sektorska struktura dugoročnih kredita
POTRAŽIVANJA OD DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina Mjesec	Potraživanja od institucija BiH	Potraživanja od vlada entiteta	Potraživanja od vlada kantona	Potraživanja od vlada općina	Potraživanja od fondova socijalne zaštite	Potraživanja nebankarskih finansijskih institucija	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća i udruženja	Potraživanja od neprofitnih organizacija	Potraživanja od domaćinstava	Ostala potraživanja	Ukupno		
												1	2	3
1997.	-	-	-	-	-	5,6	897,0	518,1	3,4	54,0	4,8	1.482,9		
1998.	-	-	-	-	-	5,0	900,2	778,4	0,7	204,8	3,3	1.892,6		
1999.	-	-	-	-	-	5,2	814,0	900,8	2,1	206,4	0,4	1.928,9		
2000.	-	-	-	-	-	7,8	1.426,5	405,4	3,1	295,9	0,0	2.138,6		
2001.	-	-	-	-	-	8,4	1.215,6	598,3	5,7	597,8	0,0	2.425,7		
2002.	-	-	-	-	-	12,4	1.044,2	786,3	4,5	1.321,2	14,6	3.183,3		
2003.	-	-	-	-	-	15,4	1.007,8	1.044,3	3,9	1.812,4	4,2	3.888,0		
2004.	-	-	-	-	-	28,7	531,1	1.422,2	6,8	2.357,5	4,7	4.350,9		
2005.	-	-	-	-	-	26,5	578,3	2.030,2	10,8	3.057,0	4,4	5.707,1		
2006.	-	-	-	-	-	35,1	542,0	2.609,3	10,7	3.888,3	4,5	7.089,8		
2007.	-	-	-	-	-	80,3	541,1	3.451,8	20,0	5.099,8	4,0	9.197,0		
2008.	-	-	-	-	-	74,4	540,5	4.138,4	20,9	6.043,1	8,6	10.825,8		
2009.	-	-	-	-	-	47,4	543,9	4.197,4	18,7	5.589,2	8,5	10.405,1		
2010.	-	-	-	-	-	32,2	661,0	4.325,2	18,9	5.518,7	8,4	10.564,5		
2010.	-	-	-	-	-	45,1	565,1	4.212,5	18,9	5.540,4	8,5	10.390,6		
02.	-	-	-	-	-	37,9	573,1	4.120,1	24,3	5.502,4	8,5	10.266,3		
03.	-	-	-	-	-	37,2	572,3	4.233,8	23,3	5.500,9	8,6	10.376,1		
04.	-	-	-	-	-	34,2	574,4	4.215,2	24,6	5.514,3	8,4	10.371,1		
05.	-	-	-	-	-	31,8	594,9	4.241,4	24,9	5.510,5	8,5	10.411,9		
06.	-	-	-	-	-	34,6	598,2	4.249,6	24,8	5.549,7	8,4	10.465,3		
07.	-	-	-	-	-	33,1	574,7	4.280,1	25,0	5.543,1	8,4	10.464,4		
08.	-	-	-	-	-	32,2	585,6	4.299,7	29,3	5.532,1	8,5	10.487,4		
09.	-	-	-	-	-	30,9	561,0	4.243,3	24,9	5.511,1	9,0	10.380,2		
10.	-	-	-	-	-	33,9	572,3	4.289,1	17,5	5.524,9	9,2	10.446,9		
11.	-	-	-	-	-	33,0	634,7	4.302,5	17,7	5.526,9	8,4	10.523,2		
12.	-	-	-	-	-	32,2	661,0	4.325,2	18,9	5.518,7	8,4	10.564,5		

Revidirani podaci za period august 2009. - maj 2010. godine.

Bilješka:

Ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

T16: Kupovina i prodaja KM

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ saldo
1	2	3	4	5(3-4)	6
1997.		71.484	71.160	324	324
1998.		382.193	319.508	62.685	63.009
1999.		1.136.535	577.983	558.552	621.561
2000.		1.413.730	1.287.796	125.934	747.495
2001.		3.758.768	2.141.044	1.617.724	2.365.219
2002.		3.665.370	3.907.317	-241.947	2.123.272
2003.		2.026.594	1.751.730	274.864	2.398.136
2004.		4.295.881	3.648.609	647.273	3.045.409
2005.		3.324.413	2.623.382	701.031	3.746.440
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2010.	01.	262.891	447.619	-184.729	5.083.396
	02.	255.136	260.695	-5.559	5.077.837
	03.	557.986	403.120	154.866	5.232.702
	04.	547.061	546.591	470	5.233.172
	05.	342.370	393.834	-51.464	5.181.708
	06.	371.223	529.942	-158.719	5.022.990
	07.	491.267	334.675	156.592	5.179.581
	08.	494.762	229.523	265.238	5.444.820
	09.	374.225	482.550	-108.325	5.336.495
	10.	594.803	434.907	159.895	5.496.390
	11.	393.259	366.787	26.472	5.522.862
	12.	588.796	584.306	4.489	5.527.351

T17: Prosječne obavezne rezerve - u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve		Prosječne obavezne rezerve	Prosječna gotovina u trezornima banaka	Prosječan saldo računa obaveznih odražavanje obavezne rezerve	Ukupna sredstva za održavanje obavezne rezerve	Razlika
		1	2					
1998.		131.976	13.198	3.678	38.350	42.028	28.830	
1999.		288.950	28.895	8.468	107.506	115.974	87.079	
2000.		709.104	70.910	27.709	232.435	260.143	189.233	
2001.		979.952	97.995	340.144	317.169	460.097	309.065	
2002.		1.510.313	151.031	406.560	1.061.712	1.061.712	655.151	
2003.*		6.596.857	885.528	1.516.182	2.372.908	2.372.908	630.653	
2004.		8.456.603	1.635.882	3.309.562	3.309.562	3.309.562	737.026	
2005.		10.905.879	2.149.268	3.630.571	3.630.571	3.630.571	1.160.294	
2006.		14.328.455	2.961.865	3.010.417	3.010.417	3.010.417	668.706	
2007.		17.320.130	1.754.398	3.154.793	3.203.219	3.154.793	1.256.019	
2008.		16.194.265	1.623.976	3.086.203	3.086.203	3.086.203	1.529.888	
2009.		15.617.849	1.613.377	3.024.664	3.024.664	3.024.664	1.579.243	
2010.	01.	15.764.588	1.613.377	3.144.505	3.144.505	3.144.505	1.472.825	
	02.	15.688.290	1.604.407	3.096.232	3.041.791	3.041.791	1.420.257	
	03.	15.649.475	1.645.839	3.036.899	3.149.609	3.149.609	1.450.393	
	04.	15.790.362	1.644.163	3.233.462	3.233.462	3.233.462	1.397.628	
	05.	15.873.673	1.622.364	3.230.999	3.230.999	3.230.999	1.414.534	
	06.	15.788.500	1.618.105	3.302.268	3.302.268	3.302.268	1.531.504	
	07.	15.524.675	1.634.199	3.307.667	3.307.667	3.307.667	1.599.263	
	08.	15.448.662	1.607.798				1.623.201	
	09.	15.572.751	1.627.905				1.674.363	
	10.	15.354.833	1.627.905				1.681.673	
	11.	15.504.402	1.625.994					
	12.	15.453.979						

Bilješka:

Od 1. juna 2003. u obračunu obavezne rezerve došlo je do sljedećih promjena: stopa obavezne rezerve je smanjena sa 10% na 5%, u osnovicu za obračun obavezne rezerve ulaze depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i ostalim valutama izraženi u KM, dok se gotovina u trezornima banaka isključuje iz sredstava za održavanje obavezne rezerve.

Od 1. septembra 2004. stopa obavezne rezerve povećana je na 7,5%, a od 1. decembra 2004. na 10%.
 Od 1. decembra 2005. stopa obavezne rezerve iznosi 15%. Stopa naknade se utvrđivala - na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obaveznu rezervu po stopi 0,5% - na iznos sredstava iznad obavezne rezerve na bazi aritmetičke sredine i/ili ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koji je u istom periodu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2008. stopa obavezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.
 Od 1. oktobra 2008. stopa obavezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2009. stopa obavezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 1. maja 2009. stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva s ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. stopa naknade se utvrđuje:
 - na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezne rezerve po stopi 0,50%,
 - na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. jula 2010. stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promijenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve ostala nepromijenjena.

*Podatak o prosječnoj obaveznoj rezervi za 2003. nije primjenjiv zbog promjene u načinu obračuna obavezne rezerve od 1. juna 2003.

T18: Transakcije u platnom prometu

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2001.		332.622	9.701	11.583.600	7.144	11.916.222	16.845
2002.		257.691	13.520	15.269.148	8.990	15.526.839	22.510
2003.		293.847	14.460	17.427.404	9.883	17.721.251	24.342
2004.		480.935	19.179	20.761.227	9.205	21.242.162	28.384
2005.		521.014	27.237	22.388.413	8.958	22.909.427	36.195
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2010.	01.	48.164	3.723	2.126.228	838	2.174.392	4.561
	02.	47.905	3.646	2.325.928	861	2.373.833	4.507
	03.	58.058	4.561	2.744.869	1.033	2.802.927	5.594
	04.	60.705	4.370	2.665.829	1.056	2.726.534	5.426
	05.	56.096	4.192	2.508.008	1.004	2.564.104	5.196
	06.	60.323	4.416	2.680.355	1.059	2.740.678	5.475
	07.	61.895	4.931	2.715.177	1.098	2.777.072	6.029
	08.	61.167	4.720	2.664.636	1.088	2.725.803	5.808
	09.	63.000	4.976	2.619.921	1.084	2.682.921	6.060
	10.	61.424	5.119	2.584.769	1.073	2.646.193	6.192
	11.	61.855	4.798	2.551.986	1.070	2.613.841	5.869
	12.	73.163	5.830	2.873.205	1.232	2.946.368	7.062

T19: Platni bilans Bosne i Hercegovine

- u milionima KM -

Period	Tekući račun					Kapitalni i finansijski račun			Neto greške i propusti
	Roba	Usluge	Dohodak	Tekući transferi	Ukupno	Kapitalni račun	Finansijski račun	Ukupno	
1998.	-5.482	335	1.424	3.117	-607	871	-526	346	262
1999.	-6.052	329	1.337	3.467	-920	1.148	-675	473	448
2000.	-5.868	397	1.253	3.378	-840	1.160	11	1.171	-331
2001.	-6.470	498	1.163	3.180	-1.630	875	519	1.395	235
2002.	-6.892	453	1.055	2.933	-2.450	849	1.380	2.228	222
2003.	-7.180	581	925	2.860	-2.814	805	1.486	2.290	524
2004.	-7.193	678	798	3.137	-2.579	474	1.496	1.970	609
2005.	-7.749	873	737	3.206	-2.933	443	2.197	2.641	292
2006.	-6.661	1.045	611	3.472	-1.532	457	891	1.349	184
2007.	-8.101	1.251	657	3.865	-2.329	434	1.949	2.383	-55
2008.	-9.432	1.299	842	3.775	-3.516	394	3.099	3.493	23
2009.	-6.669	1.119	827	3.233	-1.490	359	1.272	1.631	-141
2010.	-6.352	1.022	634	3.332	-1.363	314	888	1.202	161
2009 Q1	-1.528	256	189	790	-293	88	398	487	-193
2009 Q2	-1.793	317	249	807	-421	92	514	607	-186
2009 Q3	-1.632	248	232	836	-316	92	69	161	154
2009 Q4	-1.716	298	157	801	-460	86	290	376	84
2010 Q1	-1.159	209	127	728	-94	75	54	129	-35
2010 Q2	-1.591	301	174	834	-282	80	123	203	80
2010 Q3	-1.807	223	178	872	-534	79	306	385	149
2010 Q4	-1.795	290	155	898	-452	79	406	485	-33

Bilješka: Platni bilans BiH urađen je u skladu s metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans, peto izdanje), a detaljnija objašnjenja se nalaze na web stranici www.cbbh.ba pod statistika.

T20: Tekući račun platnog bilansa

- u milionima KM -

Period	Tekući račun - ukupno		Saldo	Roba		Usluge		Dohodak		Tekući transferi	
	Potražuje	Duguje		Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje
1998.	6.765	7.372	-607	1.168	6.651	810	475	1.519	95	3.268	152
1999.	7.460	8.381	-920	1.527	7.579	851	523	1.457	120	3.626	159
2000.	8.308	9.148	-840	2.398	8.267	955	559	1.416	162	3.538	160
2001.	8.273	9.903	-1.630	2.480	8.951	1.087	589	1.366	203	3.339	159
2002.	7.764	10.214	-2.450	2.285	9.177	1.080	626	1.256	201	3.143	210
2003.	7.998	10.812	-2.814	2.548	9.728	1.244	663	1.133	208	3.073	213
2004.	9.173	11.752	-2.579	3.280	10.473	1.361	683	1.065	267	3.467	330
2005.	10.092	13.025	-2.933	4.028	11.777	1.562	689	1.074	338	3.428	221
2006.	11.891	13.423	-1.532	5.256	11.917	1.769	724	1.138	526	3.729	256
2007.	13.732	16.061	-2.329	6.047	14.148	2.077	826	1.460	803	4.149	284
2008.	14.753	18.268	-3.516	6.888	16.321	2.214	915	1.555	713	4.095	320
2009.	12.454	13.943	-1.490	5.712	12.381	2.022	903	1.166	339	3.554	321
2010.	13.760	15.123	-1.363	7.294	13.646	1.899	876	882	248	3.686	353
2009 Q1	2.875	3.168	-293	1.282	2.810	410	154	318	129	865	75
2009 Q2	3.100	3.521	-421	1.378	3.171	532	215	303	54	888	81
2009 Q3	3.340	3.655	-316	1.528	3.160	616	367	279	47	917	80
2009 Q4	3.138	3.598	-460	1.524	3.239	464	166	266	109	885	84
2010 Q1	2.971	3.065	-94	1.605	2.764	350	141	206	79	809	81
2010 Q2	3.534	3.816	-282	1.896	3.487	493	192	223	49	923	89
2010 Q3	3.662	4.196	-534	1.885	3.692	583	360	232	54	962	90
2010 Q4	3.594	4.046	-452	1.908	3.703	473	183	221	66	992	94

Bilješka: Platni bilans BiH urađen je u skladu s metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans, peto izdanje), a detaljnija objašnjenja se nalaze na web stranici www.cbbh.ba pod statistika.

- u milionima KM -

T21: Kapitalni i finansijski račun platnog bilansa

Period	Kapitalni račun			Finansijski račun						
	Potražuje	Duguje	Saldo	Direktne investicije u BiH	Direktne investicije iz BiH u inostranstvo	Portfolio i ostale investicije u BiH (pasiva)	Portfolio i ostale investicije iz BiH u inostranstvo (aktiva)	Rezervna aktiva	Saldo	
1998.	871	0	871	117	0	700	-1.195	-148	-526	
1999.	1.148	0	1.148	325	0	1.458	-1.871	-588	-675	
2000.	1.160	0	1.160	310	0	1.299	-1.433	-165	11	
2001.	875	0	875	260	0	499	1.426	-1.665	519	
2002.	849	0	849	551	0	867	-283	245	1.380	
2003.	805	0	805	660	0	968	173	-316	1.486	
2004.	474	0	474	1.109	-2	596	480	-686	1.496	
2005.	443	0	443	964	-1	1.484	495	-745	2.197	
2006.	457	0	457	1.195	-6	892	38	-1.227	891	
2007.	434	0	434	2.973	-40	1.846	-1.582	-1.247	1.949	
2008.	394	0	394	1.245	-18	2.252	-782	403	3.099	
2009.	359	0	359	346	13	1.400	-576	89	1.272	
2010.	314	0	314	94	-69	893	194	-223	888	
2009 Q1	88	0	88	185	-1	245	-271	241	398	
2009 Q2	92	0	92	185	0	171	-206	365	514	
2009 Q3	92	0	92	-44	0	820	39	-746	69	
2009 Q4	86	0	86	20	14	165	-138	230	290	
2010 Q1	75	0	75	-66	-58	543	-390	24	54	
2010 Q2	80	0	80	-60	0	-27	-46	256	123	
2010 Q3	79	0	79	65	-15	227	338	-310	306	
2010 Q4	79	0	79	154	4	149	292	-193	406	

Bilješka: Platni bilans BiH urađen je u skladu s metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans, peto izdanje), a detaljnija objašnjenja se nalaze na web stranici www.cbbl.ba pod statistika.

T22: Servisiranje vanjskog duga

- hiljadama KM -

Kreditor	Plan otplate u 2010.			Izvršeno u 2010. (kamata + glavnica)		
	Glavnica	Kamata	Ukupno	Zaključno s decembrom		
				Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	177.220	82.161	259.380	159.275	77.878	237.153
Međunarodne i regionalne organizacije	156.239	60.358	216.598	138.167	56.807	194.974
Evropska investicijska banka	15.673	9.654	25.327	15.666	9.481	25.148
Evropska banka za obnovu i razvoj	66.424	16.308	82.732	46.470	11.439	57.909
Svjetska banka - IDA	26.284	12.453	38.738	26.720	11.922	38.642
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	36.499	14.039	50.539	37.311	10.500	47.811
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	0	758	758	0	654	654
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.067	426	1.493	1.046	443	1.489
MMF	0	5.337	5.337	0	11.001	11.001
EUROFIMA	6.380	487	6.868	7.042	538	7.580
Evropska komisija	3.912	894	4.806	3.912	829	4.741
Vlada i vladine agencije	20.980	21.802	42.783	21.108	21.071	42.179
Pariski klub ¹⁾	12.413	16.139	28.552	12.583	14.820	27.402
Saudijski fond za razvoj	2.276	535	2.811	2.222	499	2.721
Ostala bilateralna ²⁾	6.291	5.129	11.419	6.303	5.752	12.056
Privatni kreditori	52.092	13.912	66.004	52.092	11.588	63.680
Londonski klub ¹⁾	52.092	13.912	66.004	52.092	11.588	63.680
Ukupno	229.312	96.073	325.384	211.367	89.466	300.832

Izvor: Ministarstvo za finansije i trezor BiH

¹⁾Dug nastao prije 1992.²⁾Ostala bilateralna u planu otplate za 2010. sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (Bawag), Raiffaisen banka

T23: Vanjski dug opšte vlade BiH po kreditorima

- u hiljadama KM -
Neangažovano
sa

Kreditor	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.*	2010.*
Javni kreditori								
Međunarodne i regionalne organizacije								
Evropska investicijska banka	141.201	237.091	234.669	233.217	246.090	368.263	524.179	626.679
Evropska banka za obnovu i razvoj	114.741	112.141	115.827	146.090	217.243	357.804	426.226	644.067
Svjetska banka - IDA	1.334.221	1.519.347	1.459.031	1.430.368	1.497.781	1.497.460	1.743.585	140.786
Svjetska banka - IBRD ⁵⁾	757.430	798.041	691.593	603.121	614.372	569.232	652.888	165.422
Evropska razvojna banka	11.145	8.179	12.020	19.435	29.359	31.834	35.843	39.013
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	37.703	43.429	47.056	47.873	51.447	56.108	63.823	23.524
Međunarodni monetarni fond	159.213	106.012	30.129	3.152	0	388.705	772.032	0
EVROFIMA ¹⁾	29.438	29.299	22.226	21.779	23.071	13.146	7.839	0
Evropska komisija	58.675	58.675	78.233	78.233	78.233	78.233	74.322	0
Ostalo ²⁾	1.092	3.685	7.425	6.212	7.399	10.295	14.163	44.183
Vlada i vladine agencije								
Saudijski razvojni fond	43.375	41.013	29.865	25.208	27.188	24.428	24.424	37.041
Pariski klub ¹⁾	952.558	970.642	904.582	880.376	879.236	828.455	834.961	0
Japan	45.052	51.905	51.128	48.297	61.947	57.642	69.858	226.464
Kuwait ³⁾	51.888	52.794	35.208	32.908	36.945	29.381	31.352	0
Ostalo ³⁾⁴⁾	32.108	48.995	94.619	125.597	188.865	198.101	282.947	364.434
Privatni kreditori								
Londoni klub ¹⁾	261.919	256.681	251.442	240.965	230.489	651.298	599.205	0
Ostalo	6.012	18.515	50.727	73.717	91.745	20.998
Ukupno	4.031.759	4.337.929	4.071.068	3.961.347	4.240.392	5.234.102	6.249.393	2.332.610

Izvor: Baza podataka Ministarstva za finansije i trezor BiH

Bilješka: Stanje duga na kraju perioda Q4 predstavlja stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preračunom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po kursnoj listi CBBiH važećoj za posmatrani datum. Od decembra 2009, aktiviran je i opcioni dug prema Londonskom klubu u iznosu od 436,524 miliona KM.

Pored navedenog, postoji i državna garancija BiH za kredit javnim preduzećima u iznosu od 11,34 miliona KM.

¹⁾Dug nastao prije 1992.

²⁾Uključuje OPEC fond.

³⁾Uključuje i direktno zaduženje entitetskih vlada.

⁴⁾Ova kategorija uključuje: Austriju, Belgiju, Mađarsku, Portugal, Španiju, Švedsku, Koreju, KFW agenciju i Banku za rad i privredu i Austrijsku poštansku štedionicu.

⁵⁾Uključuje stari i novi dug

* Preliminarni podaci

T24: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve						Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto slobodne rezerve
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire			
1	2	3	4	5	6	7	8=3+...+7	9	10	11=9-10
1997.	12.	0,0	0,0	6,2	138,0	0,0	0,0	144,1	160,3	-16,2
1998.	12.	0,0	0,0	32,7	250,6	0,0	0,0	283,3	253,9	29,4
1999.	12.	0,0	0,0	83,5	782,2	0,0	0,0	865,7	836,7	29,0
2000.	12.	0,0	0,0	38,1	983,2	0,0	0,0	1.021,4	1.021,2	48,0
2001.	12.	0,0	0,0	804,9	1.891,6	0,0	0,0	2.696,5	2.666,6	75,0
2002.	12.	0,0	5,9	58,9	2.399,6	19,7	0,0	2.484,1	2.482,9	137,7
2003.	12.	0,0	5,3	59,1	2.716,2	12,3	0,0	2.792,9	2.791,9	164,1
2004.	12.	0,0	0,7	37,1	3.419,7	21,5	0,0	3.479,0	3.478,0	174,4
2005.	12.	0,0	0,5	40,5	4.154,9	28,6	0,0	4.224,5	4.223,5	213,4
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	4.951,4	51,3	393,3	5.451,7	5.450,7	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	486,8
2010.	01.	64,1	5,9	105,7	3.042,3	2,2	2.814,6	6.034,7	6.033,8	510,3
	02.	68,2	4,5	85,7	3.081,3	2,3	2.797,3	6.039,3	6.038,4	521,4
	03.	68,4	3,5	72,6	2.942,0	2,2	3.104,8	6.193,5	6.192,6	525,7
	04.	73,7	3,5	103,9	2.455,1	2,4	3.511,7	6.150,3	6.149,4	478,8
	05.	81,3	1,8	75,5	2.430,1	2,6	3.523,6	6.114,9	6.113,9	496,0
	06.	84,3	1,9	103,1	2.209,1	3,6	3.551,3	5.953,4	5.952,2	492,3
	07.	75,1	2,7	69,4	2.386,5	2,0	3.562,9	6.098,6	6.097,6	478,5
	08.	61,4	0,2	116,1	2.653,0	2,4	3.541,8	6.374,9	6.373,9	491,5
	09.	60,2	0,2	63,4	2.612,4	1,8	3.519,9	6.257,8	6.256,8	481,8
	10.	61,4	2,6	117,9	2.605,4	1,4	3.627,4	6.416,1	6.415,1	476,1
	11.	65,9	0,0	77,2	2.975,8	2,1	3.331,8	6.452,8	6.450,3	486,3
	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	486,8

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR-ovima, devize u trezoru CBBiH, kratkoročni devizni depoziti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u dugoročne vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH.

Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima.

Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti.

Neto slobodne rezerve predstavljaju razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T25: Vanjskotrgovinska razmjena

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
1998.		1.043	5.120	-4.077	20,4
1999.		1.376	6.048	-4.672	22,7
2000.		2.265	6.583	-4.318	34,4
2001.		2.256	7.331	-5.076	30,8
2002.		2.089	8.048	-5.958	26,0
2003.		2.323	8.319	-5.996	27,9
2004.		2.819	9.306	-6.487	30,3
2005.		3.783	11.179	-7.395	33,8
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2010.	01.	421	722	-301	58,3
	02.	517	947	-430	54,6
	03.	603	1.090	-487	55,4
	04.	594	1.131	-537	52,5
	05.	604	1.175	-572	51,4
	06.	642	1.173	-531	54,7
	07.	638	1.237	-599	51,6
	08.	583	1.168	-585	49,9
	09.	628	1.279	-650	49,1
	10.	594	1.213	-619	49,0
	11.	663	1.201	-537	55,2
	12.	608	1.281	-673	47,5

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu. Podaci za 2008. su revidirani u novembru 2009.

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Austrija	Francuska	Hrvatska	Italija	Mađarska	Njemačka	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Druge zemlje	Ukupno
1999.		62.316	11.538	202.375	269.301	7.087	144.235	96.440	244.408	114.577	223.342	1.375.619
2000.		74.194	12.521	173.413	515.014	7.921	262.061	150.614	464.820	240.321	364.042	2.264.921
2001.		83.190	24.256	247.278	412.797	9.510	328.378	175.634	466.386	242.854	265.243	2.255.526
2002.		83.640	41.723	313.266	248.396	12.933	262.698	174.258	421.059	229.993	301.190	2.089.156
2003.		82.094	23.444	406.121	340.796	11.826	289.074	249.706	382.257	228.235	309.292	2.322.846
2004.		136.048	48.409	609.975	492.555	22.698	268.389	256.498	446.073	104.049	434.087	2.818.780
2005.		163.432	63.696	775.428	496.275	142.643	429.036	365.199	587.960	50.253	709.358	3.783.280
2006.		313.807	86.233	965.258	713.413	165.097	668.733	629.633	681.764	95.786	844.572	5.164.296
2007.		369.608	91.775	1.090.120	779.102	219.419	762.169	645.369	770.717	114.775	1.093.531	5.936.584
2008.		415.224	99.530	1.156.836	843.065	203.892	913.488	614.875	942.277	181.628	1.340.876	6.711.690
2009.		325.370	109.439	944.144	702.356	91.726	814.110	463.129	741.441	113.419	1.226.064	5.531.199
2010.		470.584	86.950	1.070.626	862.022	126.174	1.085.936	611.744	894.775	160.359	1.726.335	7.095.505
2010.	01.	22.842	6.149	54.512	61.500	6.278	78.245	38.192	43.629	12.548	97.146	421.040
	02.	24.679	7.460	69.044	71.004	7.971	83.161	44.942	64.675	26.587	117.609	517.131
	03.	34.257	7.204	86.427	72.050	9.330	89.912	51.464	79.887	19.730	153.038	603.300
	04.	35.062	8.273	88.678	79.567	8.164	89.083	53.014	78.082	22.463	131.628	594.015
	05.	42.570	7.050	90.792	83.750	8.284	87.601	54.201	75.371	12.938	140.946	603.504
	06.	46.904	8.979	89.827	78.374	9.394	93.749	54.621	94.873	21.331	144.231	642.284
	07.	49.821	8.133	109.540	80.921	14.135	84.903	50.044	88.671	14.149	137.536	637.853
	08.	42.296	5.405	100.605	43.868	13.279	91.255	48.607	76.038	5.498	155.854	582.705
	09.	47.347	7.551	96.085	71.054	14.105	96.010	57.960	82.787	3.415	151.945	628.259
	10.	40.556	8.475	89.200	77.203	14.011	98.653	54.701	66.723	3.958	140.254	593.734
	11.	45.362	6.036	104.190	74.839	13.008	104.808	54.814	70.689	7.570	182.161	663.479
	12.	38.888	6.235	91.725	67.891	8.214	88.554	49.184	73.350	10.173	173.987	608.200

Bilješka: Koristi se su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu. Podaci za 2008. su revidirani u novembru 2009.

* Do 12.2.2007. podaci su uključivali izvoz u Srbiju i Crnu Goru, a od tog datuma podaci se odnose isključivo na izvoz u Srbiju.

T27: BiH Uvoz po zemljama porijekla - u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Austrija	Francuska	Hrvatska	Italija	Mađarska	Njemačka	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Druge zemlje	Ukupno
1999.		288.118	70.030	1.020.151	978.755	296.611	633.553	753.158	384.395	94.450	1.528.691	6.047.912
2000.		368.070	93.567	953.134	704.214	307.729	805.186	998.717	439.282	128.543	1.784.161	6.582.603
2001.		416.642	98.212	1.104.538	957.233	411.652	772.527	945.602	523.827	226.925	1.874.270	7.331.428
2002.		463.792	134.567	1.330.043	789.764	491.428	998.531	906.329	697.856	149.000	2.086.271	8.047.581
2003.		360.981	155.737	1.446.124	852.243	510.172	1.007.015	774.398	656.626	138.747	2.416.898	8.318.941
2004.		396.408	176.498	1.633.847	850.747	411.549	1.101.218	712.071	946.962	158.430	2.918.211	9.305.942
2005.		488.104	251.630	1.886.484	1.000.500	409.603	1.605.765	779.943	1.135.162	182.857	3.438.497	11.178.545
2006.		456.213	210.636	1.946.914	1.020.542	394.682	1.417.257	860.684	1.116.167	271.275	3.694.415	11.388.785
2007.		535.957	288.902	2.449.198	1.255.982	478.958	1.742.880	884.579	1.408.588	305.854	4.547.343	13.898.242
2008.		606.290	350.744	2.779.927	1.520.914	719.598	1.914.630	963.337	1.726.195	199.945	5.510.936	16.292.516
2009.		455.395	252.923	1.855.136	1.243.234	401.304	1.395.705	758.953	1.283.006	92.225	4.617.299	12.355.179
2010.		489.083	273.139	2.058.946	1.210.391	416.780	1.425.001	808.852	1.429.477	93.181	5.411.352	13.616.204
2010.	01.	22.179	12.975	100.347	65.673	28.650	74.391	40.332	66.727	5.152	305.631	722.056
2010.	02.	37.991	25.140	134.878	78.230	31.365	106.672	54.718	88.776	9.066	380.100	946.937
2010.	03.	35.201	20.517	158.878	95.804	31.068	127.520	67.658	124.547	9.199	419.408	1.089.801
2010.	04.	37.472	21.197	179.890	108.310	32.046	116.856	72.647	138.257	6.693	417.343	1.130.710
2010.	05.	38.995	22.312	153.473	110.798	28.342	118.395	66.791	115.263	9.352	511.553	1.175.274
2010.	06.	48.781	24.157	170.053	108.997	33.907	121.399	72.665	123.785	8.159	461.432	1.173.336
2010.	07.	43.628	27.207	203.972	117.225	32.950	130.484	85.491	125.443	7.728	462.847	1.236.976
2010.	08.	39.632	21.879	197.287	71.485	42.774	121.475	62.268	127.105	6.259	477.920	1.168.085
2010.	09.	54.179	25.764	191.689	102.834	41.421	125.929	76.393	135.746	7.085	517.480	1.278.518
2010.	10.	44.329	25.256	192.286	113.222	38.862	126.076	71.275	127.321	7.356	466.569	1.212.552
2010.	11.	36.229	23.681	188.511	109.110	40.648	124.953	67.336	128.423	8.388	473.674	1.200.953
2010.	12.	50.468	23.053	187.684	128.702	34.747	130.852	71.277	128.082	8.745	517.395	1.281.004

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i misu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu.

Podaci za 2008. su revidirani u novembru 2009.

* Do 12.2.2007. podaci su uključivali uvoz u Srbiju i Crnu Goru, a od tog datuma podaci se odnose isključivo na uvoz u Srbiju.

T 28: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima

u milionima KM

Grupa proizvoda	Izvoz robe					Uvoz robe				
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ukupno	5.164,3	5.936,6	6.711,7	5.531,2	7.095,5	11.388,8	13.898,2	16.292,5	12.355,2	13.616,2
Životinje i proizvodi životinjskog porijekla	43,4	57,3	77,5	90,8	117,8	236,2	266,4	378,4	375,4	371,7
Proizvodi biljnog porijekla	49,7	57,3	64,9	83,7	119,3	468,5	606,2	704,2	526,0	602,2
Masti i ulja životinjskog porijekla i biljnog porijekla	22,6	37,2	47,5	44,3	55,1	91,1	97,1	126,4	111,3	103,3
Prehrambene preradvine	143,0	173,1	220,1	233,9	260,9	1.149,2	1.269,4	1.411,1	1.376,4	1.425,2
Proizvodi mineralnog porijekla	607,2	658,3	808,5	861,7	1.215,7	1.882,1	2.072,6	2.836,9	1.999,3	2.743,9
Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	345,2	324,1	429,7	335,5	488,7	1.062,6	1.241,9	1.395,2	1.260,6	1.345,7
Plastične mase, guma i kaučuk	104,8	137,7	138,6	116,4	132,5	539,3	682,8	777,8	648,1	725,1
Koža i krzno	112,3	114,6	114,2	66,2	107,8	241,3	235,6	240,2	200,0	298,0
Drvo i proizvodi od drveta	462,5	527,4	495,0	393,6	424,2	121,5	175,7	209,9	150,5	154,3
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	94,2	113,8	144,0	156,8	205,9	319,3	359,2	387,5	356,6	372,1
Tekstil i tekstilni proizvodi	254,7	281,3	332,0	323,5	316,0	604,3	681,3	737,7	664,9	708,1
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	299,0	349,5	369,0	345,9	412,4	189,7	221,3	235,4	212,7	226,4
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	46,7	73,9	74,3	73,1	51,8	290,4	373,5	379,4	285,1	283,6
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamenje	1,7	2,5	1,1	1,8	3,8	7,9	11,6	13,9	11,1	12,2
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.389,1	1.643,4	1.798,6	1.047,2	1.609,0	1.187,3	1.694,8	1.974,4	1.075,0	1.209,2
Mašine, aparati, mehanički i električni uređaji	643,2	763,1	793,5	618,8	696,3	1.816,4	2.345,4	2.610,8	1.840,2	1.764,3
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	99,2	108,8	208,7	139,9	154,0	801,4	1.055,4	1.275,6	804,7	755,6
Satovi, mjerni, muzički i medicinski instrumenti	15,4	16,9	21,6	21,9	16,3	139,1	178,2	237,1	182,9	242,1
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	28,1	37,1	42,0	40,5	29,5	4,3	5,7	7,3	5,3	6,2
Razni proizvodi	400,5	458,2	530,1	537,5	678,2	234,2	322,0	351,6	268,3	266,2
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,9	0,9	0,1	0,2	0,3	0,4	1,1	0,9	0,4	0,7
Nerazvrstano	0,8	0,2	0,4	0,0	0,0	2,6	1,2	0,5	0,2	0,1

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasifikovani prema Harmonizovanom sistemu kodova Svjetske trgovinske organizacije.
- Podaci za 2008. su revidirani u novembru 2009.

T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	Zemlja oznaka jedinica	EMU	Hrvatska	Mađarska	Slovenija	Švicarska	V. Britanija	SAD	Srbija
			EUR 1	HRK 100	HUF 100	SIT 100	CHF 1	GBP 1	USD 1	RSD 100
1998.			1,972018	1,060839	121,470512	2,918182	1,761376	...
1999.			1,955830	0,718689	1,009530	1,222682	2,967027	1,834282	...
2000.			1,955830	25,617210	0,752855	0,949208	1,255752	3,206893	2,118857	...
2001.			1,955830	26,193657	0,762688	0,897501	1,295163	3,146578	2,185558	...
2002.			1,955830	26,407764	0,805188	0,865838	1,333166	3,112649	2,076755	3,206892
2003.			1,955830	25,863200	0,772600	0,836500	1,286900	2,829700	1,733500	3,009400
2004.			1,955830	26,100232	0,777071	0,818152	1,266918	2,883133	1,575463	2,699271
2005.			1,955830	26,422917	0,788640	0,816393	1,263147	2,859614	1,572843	2,360525
2006.			1,955830	26,703006	0,741214	0,816303	1,243337	2,869188	1,559433	2,327066
2007.			1,955830	26,653716	0,778418	...	1,190857	2,858739	1,429542	2,446287
2008.			1,955830	27,072193	0,778567	...	1,233196	2,462700	1,336615	2,406718
2009.			1,955830	26,641714	0,698858	...	1,295257	2,195821	1,406763	2,083674
2010.			1,955830	26,836049	0,710646	...	1,417637	2,280434	1,476950	1,903300
2010.	01.		1,955830	26,814610	0,725474	...	1,324219	2,214660	1,370079	2,013861
	02.		1,955830	26,779262	0,720869	...	1,333400	2,233399	1,430696	1,979828
	03.		1,955830	26,930392	0,736780	...	1,349790	2,170344	1,441287	1,961596
	04.		1,955830	26,937856	0,737168	...	1,366143	2,232593	1,457450	1,967224
	05.		1,955830	26,931970	0,708329	...	1,377249	2,274813	1,548450	1,942127
	06.		1,955830	27,070250	0,694578	...	1,417400	2,359160	1,601878	1,890895
	07.		1,955830	27,094496	0,689360	...	1,454527	2,342091	1,533936	1,869251
	08.		1,955830	26,971425	0,695111	...	1,457542	2,373421	1,516737	1,856780
	09.		1,955830	26,843150	0,692170	...	1,495146	2,334923	1,502993	1,855852
	10.		1,955830	26,695988	0,713352	...	1,453751	2,233555	1,408135	1,839742
	11.		1,955830	26,496166	0,710865	...	1,452887	2,285381	1,428920	1,826599
	12.		1,955830	26,461629	0,704430	...	1,523406	2,309234	1,481050	1,840909

u milionima KM

T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

	Institucije BiH				Konsolidirani prihodi				Konsolidirani rashodi				Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko		
2003.	270,7	3.889,1	1.853,5	199,9	6.021,0	254,6	3.706,7	1.749,7	161,8	5.680,4	237,9	102,6		
2004.	334,9	4.163,0	1.853,7	206,1	6.380,2	295,5	3.877,5	1.743,9	157,3	5.896,7	229,5	253,9		
2005.	472,5	4.488,3	2.078,5	178,7	7.122,1	399,5	4.082,6	1.810,8	162,6	6.359,5	351,8	410,8		
2006.	801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9		
2007.	885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1		
2008.	980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3		
2009.	1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0		
2008. Q3	222,2	1.530,0	698,6	62,8	2.490,0	225,9	1.459,1	676,6	41,0	2.378,9	101,1	10,0		
2008. Q4	247,0	1.572,6	687,5	62,2	2.531,0	279,4	1.914,8	810,7	65,2	3.031,8	163,0	-663,8		
2009. Q1	217,6	1.180,9	577,7	42,8	2.001,0	203,8	1.255,5	621,7	28,3	2.091,2	32,3	-122,4		
2009. Q2	377,2	1.419,5	610,5	50,5	2.408,7	252,0	1.422,4	741,0	45,8	2.412,3	54,1	-57,7		
2009. Q3	222,0	1.442,8	621,7	56,9	2.332,1	235,7	1.352,1	711,6	50,3	2.338,4	62,9	-69,2		
2009. Q4	269,8	1.448,2	688,2	60,7	2.435,3	284,0	1.762,4	889,9	65,5	2.970,2	161,1	-696,0		
2010. Q1	205,0	1.250,9	611,2	50,3	2.105,2	201,9	1.252,4	712,5	33,9	2.188,4	53,7	-136,9		
2010. Q2	297,8	1.458,8	659,2	51,7	2.432,7	268,3	1.482,4	692,5	44,7	2.453,1	61,6	-82,0		
2010. Q3	215,7	1.487,6	637,9	55,3	2.383,3	224,4	1.398,8	763,8	56,7	2.430,5	57,3	-104,5		

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstava finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti i entitetskih direkcija za ceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidirane prihode/rashode uključuju i lokalni nivo vlasti (opštine i gradove), JP Direkcija za ceste FBiH i JP Putevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Vrijednosti za dati kvartal predstavljaju promjenu stanja s kraja prethodnog kvartala do kraja posmatranog kvartala. Razlika između konsolidiranih prihoda, s jedne strane, i konsolidiranih rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

u milionima KM

	Konsolidirani prihodi			Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi									
2003.	3.223,6	1.877,8	919,6	6.021,0	1.783,5	1.518,4	107,2	154,8	1.749,7	366,7	5.680,4	237,9
2004.	3.401,8	2.002,8	975,5	6.380,2	1.776,2	1.414,8	84,4	184,4	1.965,4	471,4	5.896,7	229,5
2005.	4.002,4	2.100,6	1.019,1	7.122,1	1.834,7	1.601,4	96,4	217,0	2.212,2	397,8	6.359,5	351,8
2006.	4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.	5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.	5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.	5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2008.	Q3 1.340,9	920,1	229,1	2.490,0	643,6	488,9	17,7	115,5	963,1	150,1	2.378,9	101,1
	Q4 1.302,2	1.032,2	196,6	2.531,0	784,6	689,8	41,0	147,5	1.205,4	163,5	3.031,8	163,0
2009.	Q1 1.025,6	816,3	159,1	2.001,0	661,2	463,4	18,9	38,2	839,7	69,8	2.091,2	32,3
	Q2 1.145,0	926,8	336,9	2.408,7	711,8	558,3	41,8	90,9	901,2	108,3	2.412,3	54,1
	Q3 1.195,5	927,4	209,3	2.332,1	631,8	462,8	20,2	115,9	945,1	162,6	2.338,4	62,9
	Q4 1.244,1	967,9	223,3	2.435,3	776,4	666,5	30,0	134,3	1.136,2	226,9	2.970,2	161,1
2010.	Q1 1.048,5	902,0	154,7	2.105,2	634,6	485,7	18,0	48,4	853,6	148,1	2.188,4	53,7
	Q2 1.264,8	944,2	223,8	2.432,7	707,5	548,9	34,5	102,5	921,9	137,8	2.453,1	61,6
	Q3 1.277,7	925,1	180,5	2.383,3	644,9	541,6	17,6	115,3	905,9	205,3	2.430,5	57,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstava finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti i entitetskih direkcija za ceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidirane prihode/rashode uključuju i lokalni nivo vlasti (opštine i gradove), JP Direkcija za ceste FBiH i JP Putevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Vrijednosti za dati kvartal predstavljaju promjenu stanja s kraja prethodnog kvartala do kraja posmatranog kvartala. Razlika između konsolidiranih prihoda, s jedne strane, i konsolidiranih rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto sufficit/deficit.

u milionima KM

T32: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade

	Budžet Federacije BiH		Fondovi socijalnog osiguranja		Kantoni		Konsolidirani prihodi		Budžet Federacije BiH		Fondovi socijalnog osiguranja		Kantoni		Konsolidirani rashodi		Neto nabavka nefinansijskih sredstava		Neto suficit/deficit		
2003.	1.011,3	1.367,6	1.244,4	3.889,1	992,1	1.315,5	1.163,6	3.706,7	92,3	90,2											
2004.	1.052,0	1.530,4	1.299,8	4.163,0	988,6	1.452,6	1.205,5	3.877,5	127,6	157,8											
2005.	1.120,9	1.659,6	1.367,3	4.488,3	912,5	1.593,8	1.332,3	4.082,6	118,3	287,4											
2006.	1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9											
2007.	1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5											
2008.	1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1											
2009.	1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5											
2008.	Q3	390,3	673,4	529,8	1.530,0	334,0	676,9	511,8	145,9	16,5											
	Q4	289,8	873,9	537,7	1.572,6	663,7	749,1	630,7	77,4	-419,6											
2009.	Q1	245,9	576,7	384,3	1.180,9	174,7	685,0	421,8	13,4	-88,0											
	Q2	346,4	684,3	447,8	1.419,5	320,7	705,1	455,5	26,9	-29,8											
	Q3	341,3	686,4	474,2	1.442,8	307,5	686,0	417,7	26,5	64,2											
	Q4	271,7	792,4	482,1	1.448,2	554,2	736,2	570,0	52,8	-367,0											
2010.	Q1	254,9	672,3	398,3	1.250,9	226,1	688,2	412,7	26,8	-28,3											
	Q2	356,9	718,9	460,5	1.458,8	397,4	709,0	453,5	22,2	-45,8											
	Q3	368,4	711,5	483,7	1.487,6	295,4	721,2	458,2	30,4	58,3											

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstava finansija, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti u FBiH i JP Direkcija za ceste FBiH. Podaci na godišnjem nivou za konsolidirane prihode/rashode uključuju i lokalni nivo vlasti (opštine i gradovi) i JP Direkcija za ceste FBiH, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Vrijednosti za dati kvartal predstavljaju promjenu stanja s kraja prethodnog kvartala do kraja posmatranog kvartala.

Razlika između konsolidiranih prihoda, s jedne strane, i konsolidiranih rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade

u milionima KM

	Konsolidirani prihodi			Konsolidirani Rashodi			Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja		Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja				
2003.	1.001,5	561,9	1.853,5	904,2	596,3	1.749,7	77,7	26,1	
2004.	981,2	653,0	1.853,7	922,0	653,6	1.743,9	75,8	34,0	
2005.	1.034,0	713,5	2.078,5	912,4	720,7	1.810,8	169,4	98,3	
2006.	1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2	
2007.	1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7	
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5	
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3	
2008.	Q3	403,0	338,3	698,6	377,4	341,9	676,6	14,5	7,6
	Q4	413,4	419,1	687,5	596,6	359,1	810,7	24,6	-147,8
2009.	Q1	309,4	323,9	577,7	305,4	371,8	621,7	14,2	-58,2
	Q2	327,2	341,7	610,5	419,7	379,7	741,0	3,2	-133,7
	Q3	332,7	339,6	621,7	376,8	385,4	711,6	9,1	-98,9
	Q4	380,1	372,7	688,2	574,1	380,5	889,9	26,9	-228,7
2010.	Q1	304,8	367,0	611,2	399,9	373,2	712,5	21,4	-122,7
	Q2	358,2	371,1	659,2	375,6	387,0	692,5	26,4	-59,7
	Q3	357,9	336,0	637,9	431,3	388,5	763,8	9,1	-135,0

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od Ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja i JP Putevi RS. Podaci na godišnjem nivou za konsolidirane prihode/rashode uključuju i lokalni nivo vlasti (opštine i gradovi) i JP Putevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Vrijednosti za dati kvartal predstavljaju promjenu stanja s kraja predhodnog kvartala do kraja posmatranog kvartala.

Razlika između konsolidiranih prihoda ,s jedne strane, i konsolidiranih rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava ,s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača
- u milionima KM -

Godina	- u milionima KM -											
	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija**	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
Jan - Dec 2004.*	-441	24	108	30	69	...	72	6	8	12	338	1.109
Jan - Dec 2005.*	527	30	82	26	14	...	151	39	22	17	57	964
Jan - Dec 2006.*	512	41	182	42	40	...	178	39	36	48	57	1.195
Jan - Dec 2007.*	616	18	152	23	0	333	202	1.353	61	-1	217	2.973
Jan - Dec 2008.*	272	89	190	42	-12	218	247	100	48	6	45	1.245
Jan - Dec 2009.*	-105	-5	141	12	91	129	80	105	-115	17	-5	346

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

**Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju i Crnu Goru.

„...”u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T35: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema djelatnostima - u milionima KM -

Godina	Prema djelatnostima										Ostale djelatnosti	Ukupno	
	Proizvodnja prebrambenih proizvoda i pića	Prerada drveta i proizvoda od drveta i plute, osim namještaja, predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja hemijskih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim vozilima i motornim vozilima i motociklima, popratak predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, popratak predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	Pošta i telekomunikacije	Finansijsko posredovanje, osim osiguranja i penzijskih fondova			Poslovanje nekretninama
Jan - Dec 2004.*	52	4	21	21	260	23	110	0	13	430	3	171	1109
Jan - Dec 2005.*	64	6	...	14	-2	18	44	0	13	588	7	185	964
Jan - Dec 2006.*	122	5	58	49	85	13	65	30	11	612	24	170	1195
Jan - Dec 2007.*	98	15	6	-35	133	17	116	15	1.314	693	41	245	2.973
Jan - Dec 2008.*	81	15	19	58	32	23	54	114	46	378	27	181	1.245
Jan - Dec 2009.*	83	-5	47	125	-126	22	154	26	65	-101	-20	41	346

*Uključen je i iznos zadržanih zarada koje se prikupljaju samo na godišnjem nivou.

... u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T36: Međunarodna investiciona pozicija

u milionima KM

Godina	Neto Sredstva	Aktiva						Pasiva					
		Direktna i portfolio ulaganja u inostranstvo	Ostala ulaganja			Devizne rezerve CBBiH	Ukupno	Direktna i portfolio ulaganja u BiH	Ostala ulaganja			Ukupno	
			Valuta i depoziti	Ostala aktiva	Ukupno				Kreditni	Valuta i depoziti	Ostala pasiva		
1	2=8-14	3	4=5+6	5	6	7	8=3+4+7	9	10=11+12+13	11	12	13	14=9+10
2004.	-1.455,9	3,6	1.952,2	1.831,8	120,5	4.041,9	5.997,7	1.221,2	6.232,4	4.864,5	1.348,0	19,9	7.453,6
2005.	-1.831,1	1,5	2.267,0	2.137,6	129,3	4.759,2	7.027,6	1.680,9	7.177,8	5.257,1	1.905,1	15,5	8.858,7
2006.	-855,1	5,2	2.634,8	2.471,3	163,5	5.903,0	8.542,9	2.184,2	7.213,9	5.086,9	2.110,2	16,8	9.398,0
2007.	355,5	4,1	3.880,1	3.673,1	206,9	7.106,0	10.990,2	2.610,3	8.024,5	5.317,0	2.674,1	33,5	10.634,7
2008.	-2.232,6	4,6	3.550,2	3.311,7	238,5	6.708,1	10.262,9	2.785,9	9.709,6	6.239,7	3.351,7	118,3	12.495,6
2009.	-3.512,9	3,2	3.338,6	3.152,2	186,4	6.572,5	9.914,4	2.612,9	10.814,4	7.166,7	3.229,2	418,4	13.427,2

Bilješka: Osnovni izvori podataka za statistiku Međunarodne investicione pozicije (IIP) su tri seta statistika proizvedenih u CBBiH: Statistika stranih ulaganja, Statistika monetarno-finansijskog sektora i Statistika vanjskog duga opšte vlade Bosne i Hercegovine. Zbog nedostatka pouzdanih i potpunih podataka o finansijskim pozicijama nefinansijskih privatnih preduzeća i domaćinstava, obuhvaćeni su podaci jedino za sektore monetarnih vlasti, komercijalnih banaka i opšte vlade.

T37: Realni i nominalni efektivni kurs BiH

Godina	Mjesec	NEER	REER
2005.		99,98	99,98
2006.		99,80	97,88
2007.		100,30	100,44
2008.		100,08	99,09
2009.		96,23	98,41
2010.		96,53	99,44
2010.	01.	96,21	97,21
	02.	96,47	97,76
	03.	96,78	98,66
	04.	97,14	100,30
	05.	97,19	100,61
	06.	97,28	100,78
	07.	96,82	100,05
	08.	96,61	100,42
	09.	96,53	100,31
	10.	95,83	99,18
	11.	95,58	99,01
	12.	95,95	98,93

Bilješka:

U skladu s dostupnim revizijama CPI indeksa zemalja koje se posmatraju kao i revizija na vanjskoj trgovini robom u BiH, koje su urađene u januaru 2011., došlo je do manjih promjena REER-a i NEER-a.

↑ Deprecijacija

20* Indeks formiran na osnovi dvadeset trgovinskih partnera (Austrija, Češka, Francuska, Njemačka, Mađarska, Italija, Litvanija, Holandija, Poljska, Slovenija, Hrvatska, Kina, Velika Britanija, BJR Makedonija, Rumunija, Ruska Federacija, SAD, Srbija i CG – od 2007. posmatra se samo Srbija, Švicarska i Turska).